

Opvoeden zonder god

Herman Brusselmans
Humor uit noodzaak

Van de redactie / 3

Plakkaat

NCZ: het paard van Troje? / 4

Actua

Uitzonderlijke Vrouw Sonja Eggerickx / 5

Godeloos spelen en leren / 7

Prijs Vrijzinnig Humanisme 2011: Etienne Vermeersch / 10

Falend asielbeleid voor Europese kinderen in België / 12

Onbekende Geus

Feest Vrijzinnige Jeugd en Willemsfonds / 14

Forum

Bracke: rechtse beroepsleugenaar / 17

Vraagstuk

Interview met Herman Brusselmans / 18

De steen in de kikkerpoel

Euthanasie uit het strafrecht? / 26

Cultuur

De dood in kinderschoenen / 28

Kurt Nahar / 30

Podium

Blues Boy / 32

Elga - Het Panopticum / 35

Column

Hymne voor Noëlle Hymen / 37

Film

The Oscargoesto / 38

Boekenrevue

In gesprek met Etienne Vermeersch. Dirk Verhofstadt / 40

Poëstille

Opis op / 41

Coda

Het christendom. Goed voor ziel en portemonnee / 42

Nieuwsbrief / 43

Colofon / 51

Gezocht: jong geweld (m/v)

Beste lezer,

Noem het lentehybris, het zot in de kop. The Economist voorspelt dat het Westen zal imploderen als de pensioenleeftijd niet tot zeventig wordt opgetrokken, en net op dat moment lanceren wij een nummer dat bulkt van de jeugd.

Toch kadert ook dit in een voorzienige voorzichtigheid: de jeugd is de toekomst, ook die van de georganiseerde vrijzinnigheid. Zowat elke Onbekende Geus die ons de vrijwilligers-ziel ontbloot maakt er gewag van: ons uitgebreide en zeer actieve vrijwilligerskorps verzet elk jaar opnieuw bergen werk, maar er wordt reikhalzend uitgekeken naar de versterking van jonge mensen. Aan de jonge hemelbestormers: jawel, dit is een oproep.

In Actua breekt filosofe Vera Vanderelst een lans voor het recht op een opvoeding zonder god. Johan Van hove beschrijft hoe afgelopen maanden pijnlijk duidelijk werd dat het Belgische asielbeleid voor Europese kinderen faalt. Verder eert deze rubriek twee vrijzinnig-humanistische voortrekkers van het eerste uur: Sonja Eggerickx werd uitgeroepen tot Uitzonderlijke Vrouw, en Etienne Vermeersch ontvangt in juni de Prijs Vrijzinnig Humanisme.

In Vraagstuk lucht het reeds lang volwassen enfant terrible van de Vlaamse letteren Herman Brusselmans zijn hart. Over Vlaanderen. Over de greep van godsdienst op onze westerse samenleving. Over de media die hem laten opdraven als vuilbekkend fenomeen. Over de liefde. Én, op zijn aandringen, ook over de joods-Amerikaanse invloeden op zijn oeuvre.

André Oyen belicht in Film de lijdensweg van de stotterende Britse koning George VI. Hij

Cockfish, Geuzenrock 2011 © Gerbrich Reynaert

moest de demonen uit zijn jeugd verslaan om zijn volk in oorlogstijd krachtig – en dus vlott – te kunnen toespreken.

Het is niet zonder trots dat De Geus zijn nieuwste aanwinst voorstelt: jonge wolven filosoof in de dop Egon Vlerick versterkt vanaf dit nummer ons puike columnistenteam. Hij houdt voor ons de vinger aan de pols van het studentenleven anno 2011. In zijn eerste Codacolumn levert dat meteen een heerlijk absurdistisch pleidooi op voor het christendom als boekhoudkundig wonder voor de vrek. En Willem? Die zit ditmaal in erotische sferen...

De jeugd domineert ook de activiteitenkalender van mei: zoals elke lente viert honderden kinderen hun Feest Vrijzinnige Jeugd. In het magazine vindt u ook een interview met Nico Burssens, voorzitter van het Gentse feestcomité. Het Humanistisch Verbond Gent heeft

op 4 mei Sonja Eggerickx en Patrick Loobuyck te gast. Zij debatteren over de toekomst van het vak niet-confessionele zedenleer. Plastische chirurgie, een laatste redmiddel voor zij die eeuwig jong willen blijven? Dokter Gregory Van Eeckhout doorprijkt op 26 mei in Denderleeuw de mythes.

En op 14 mei krijgt het Vermeylenfonds Geraardsbergen Dirk Draulans over de vloer. Hij analyseert de gevaren van de overbevolking en onderzoekt of er nood is aan een geboortebelid.

Vanaf 28 mei biedt *De dood in kinderschoenen* u in Gent met een dubbeltentoonstelling, een boek en een reeks studiedagen een beklijvend inzicht in het Oost-Vlaamse funeraire erfgoed en in de rouwverwerking van ouders die het ondenkbare meemaakten, een kind verliezen. Meer hierover in de Cultuurrubriek.

Op 14 mei wordt de feestelijke aftrap gegeven van *De naam van de vrouw*: voor deze tentoonstelling van Kunst in het Geuzenhuis nodigde curator Josiane Rimbaut zestien straffe madammen uit de handen in elkaar te slaan en alle expositieruimtes in het Geuzenhuis te bezetten met hun girlpower.

En er zal gewandeld worden... Op 7 mei verkennen Vermeylenfonds en Masereelfonds te voet het belang van Gent als bakermat van de internationale arbeidersbeweging. Met op 12 mei een lezing over het rode architecturale erfgoed in Gent. Kunst in het Geuzenhuis zet er op 22 mei stevig de pas in met de Gentse 'schrijverswandeling' *Van Maeterlinck tot Brusselmans*. En het Willemsfonds Gentbrugge trekt historisch Damme in, na een boottocht vanuit Brugge.

Wandelen houdt de benen jong. Men zegge het voort! #

NCZ: het paard van Troje?

Volgens het voorstel van professor Patrick Loobuyck zouden alle leerlingen dezelfde niet-confessionele levensbeschouwelijke lessen moeten krijgen. Het zou gaan om een neutraal eenheidsvak 'burgerschap, filosofie en levensbeschouwing' waarin kritisch denken en vrij onderzoek centraal staan. Loobuyck noemt dit een neutraal vak, maar is het dat ook?

Iedereen die een beetje filosofie gestudeerd heeft, weet dat filosofie als discipline historisch gegroeid is als een reactie op het religieuze denken. Niet één keer, maar twee keer. Eerst in het Oude Griekenland met de overgang van mythe naar rede, daarna opnieuw na de christelijke middeleeuwen. Ook het principe van het vrij onderzoek kunnen we in dit kader plaatsen. De methode van het vrij onderzoek wil zonder vooroordeel, onafhankelijk en los van dogma's en geloof de wetenschap bedrijven.

Godsdienstkritiek is een van de voedingsbodems van het kritische of vrije denken, maar veel godsdiensten vinden het niet zo aangenaam dat ze in het licht van de rede onderworpen worden aan kritiek. Kijk maar naar Salman Rushdie, Theo van Gogh enzovoort. Een vak dat vertrekt van het vrij onderzoek is geworteld in de Verlichting en is bijgevolg een vak dat heel sterk lijkt op niet-confessionele zedenleer (NCZ). Dit vak kan niet neutraal zijn ten opzichte van de verschillende levensbeschouwingen, omdat het een duidelijke atheïstische en godsdienst-kritische positie inneemt binnen het levensbeschouwelijke landschap.

Ook in het opiniestuk van Loobuyck in De Standaard van 22 maart lezen we toch wel duidelijk dat dit vak nauw verwant is aan NCZ. Hij vraagt zich dan ook af hoe we daar als vrijzinnig humanist tegen kunnen zijn. Mij lijkt het antwoord op

die vraag nochtans eenvoudig: was het niet Voltaire, toch een notoire Verlichtingsdenker, die de opvatting heeft geuit dat we altijd het recht om anders te denken moeten blijven verdedigen, ook al gaan we niet akkoord met de inhoud ervan? En dat we bijgevolg, indien ouders en leerlingen dit willen, ook de levensbeschouwelijke keuzemogelijkheid in het onderwijs dienen te verdedigen? Zo staat het trouwens ook in de Grondwet. Loobuyck voorziet – als wetgever denk ik dan – naast dit vak de keuze voor een geëngageerd vak, ernaast dus. Deze toegeving van Loobuyck is een puur formele strategische argumentatie, niet meer dan een doodgeboren kind.

Alle neutraliteit ten spijt doet zijn voorstel me sterk denken aan een reusachtig houten paard waarin leerkrachten NCZ zich verstoppen en dat 's nachts voor de poorten van het vrije net wordt achtergelaten in de hoop dat de katholieken en de moslims het binnen hun muren zullen halen. Maar wie het verhaal een beetje kent, weet dat het paard veel te groot gemaakt was om het binnen de stadsmuren van Troje te krijgen. Zal het vrije onderwijsnet zijn muren willen slopen? Dat is een cruciale vraag die Loobuyck zich niet stelt.

Uiteraard zal Loobuyck een antwoord tevoorschijn toveren, maar dit heeft niet zozeer met de interne consistentie van zijn voorstel te maken dan wel met het gegeven dat hij werkt met twee maten en gewichten. Als hij spreekt met vrijzinnigen beroept hij zich op het vrij onderzoek, filosofie en de niet-confessionele levensbeschouwing; spreekt hij met gelovigen, dan heeft hij het over een 'neutraal' vak.

Goed, we proberen hem te volgen in zijn redenering. Als we spreken over een neutraal vak lijkt het ons een terechte vraag hoe de leerkracht dit dient aan te pakken. Hoort de leerkracht hier dan

niet de vrijheid te verzekeren van iedere leerling om eender welke levensbeschouwing te beleven? Dat lijkt mij een evidentie. Tegelijk kan de leerkracht van een dergelijk vak onmogelijk zijn voorkeur uitdrukken voor één specifieke levensbeschouwing, want anders is hij niet meer neutraal. Hij dient met andere woorden zelf neutraal te zijn en moet bijgevolg alle levensbeschouwingen als gelijkwaardig behandelen. Lastige zaak. De mens is immers een waarderend wezen; sommige zaken waardeert hij nu eenmaal meer – in dit geval levensbeschouwingen – dan andere. In zo een neutraal vak kan bijgevolg geen enkele leerkracht nog lesgeven vanuit een overtuiging; levensbeschouwing wordt dan een louter theoretisch vak over levensbeschouwingen en geen vak meer vanuit een levensbeschouwing. Dit is niet enkel een wereld van verschil, maar tegelijk moet het heel frustrerend zijn voor leerkrachten die jarenlang steeds vanuit een overtuiging en dus ook vanuit een passie hebben lesgegeven.

Niet kritisch meer mogen zijn ten opzichte van de andere levensbeschouwingen en de morele systemen die hieruit voortvloeien. Met andere woorden: formeel aanvaarden dat de morele systemen, het wereld- en mensbeeld die we terugvinden in de Thora, het Nieuwe Testament en de Koran gelijkwaardig zijn met de morele systemen, mens- en wereldbeelden die we terugvinden in de geschriften van Spinoza, Hume, Voltaire, Nietzsche enzovoort. Welke vrijzinnig humanist wil dat onderwijzen? De Werkgemeenschap Leraren Ethiek (WLE) is dan ook gestart met een campagne via Facebook om duidelijk te maken dat heel wat mensen – ook jij? – dit niet zien zitten. #

Kurt Beckers

Meer info op: www.facebook.com/N.C.Zedenleerafschaffen. Geensprakevan.

Uitzonderlijke Vrouw

Sonja Eggerickx

Wij wisten het al langer, maar nu is het ook officieel: Sonja Eggerickx is een uitzonderlijke vrouw. Op 8 maart 2011 werd de honderdste verjaardag gevierd van de Internationale Vrouwendag. Joëlle Milquet, minister van Gelijke Kansen, eerde die dag honderd 'Uitzonderlijke Vrouwen' omwille van hun werk als pioniers in onze samenleving. Sonja Eggerickx, voorzitter van de Mens.nu (Unie Vrijzinnige Verenigingen) en de International Humanist and Ethical Union (IHEU), werd in de bloemetjes gezet omwille van haar verdienste als vooraanstaand vrijzinnig humanist. Hoe dat voelt en wat haar strijdpunten zijn voor de toekomst? Dat leest u hieronder.

*Sonja Eggerickx werd op Internationale Vrouwendag 8 maart in de Senaat samen met 99 andere prominente vrouwen geëerd als Uitzonderlijke Vrouw.
© Gerbrich Reynaert*

Doet het u iets, officieel uitgeroepen worden tot een van de honderd Uitzonderlijke Vrouwen in België?

Zeker weten. Toen ik de uitnodiging kreeg, was mijn eerste gedachte: wat is dat nu weer voor onnozelheid? Maar toen drong tot me door dat dit toch wel een hele eer was. Dus ja, ik ben heel gelukkig met deze erkenning. De feestelijke uitreiking in de Senaat heeft me ook gepakt. We kregen een aantal zeer ontroerende verhalen uit onze lange emancipatiegeschiedenis te horen. Plotsvoelde ik een verbondenheid met de vele vrouwen die gestreden hebben voor onze vrijheid. Een fijn moment.

U bent in goed gezelschap: onder anderen Marleen Temmerman, Christine Van Broeckhoven, Laurette Onkelinx en Antoinette Spaak werden uitgeroepen tot Uitzonderlijke Vrouw. Welke bakens hebt u verzet, hoe hebt u het verschil gemaakt als voorzitter van de Mens.nu en IHEU?

Ik denk niet dat ik op de lijst ben beland omwille van concrete verwezenlijkingen, wel omwille van het feit dat ik als vrouw voorzitter van deze organisaties ben. Het is belangrijk dat ook vrou-

wen die weg afleggen, zich niet laten afschrikken door alle vergaderingen en al die mannen aan de top. We moeten ons voldoende durven profileren in een wereld die traditioneel gezien niet de onze is. Ik ben een van die vrouwen die hebben getoond dat het kan. En het is die voorbeeldfunctie die men met deze prijs in de schijnwerpers wilde plaatsen.

Mijn houding is altijd geweest: is er geen gelijkheid en zijn er te weinig vrouwen in een bepaalde functie? Dan moet ik niet zagen maar er zelf voor gaan! Als onderwijsinspecteur moet je bijvoorbeeld een hele stapel statuten doorworstelen. In plaats van er het bijltje op die saaie momenten bij neer te leggen, heb ik doorgezet.

Vrouwenemancipatie: is er in het Westen nog werk aan de winkel?

Zeker weten. Al moeten we dat ook in zijn context zien. Leo Igwe, die Nigeria vertegenwoordigt in IHEU, feliciteerde me per mail met mijn benoeming tot Uitzonderlijke Vrouw. Daar werd ik toch even stil van. In vergelijking met vrouwen in bijvoorbeeld Afrika hebben wij westerse vrouwen enkel luxeproblemen. Maar

goed, momenteel zijn ál onze problemen in het Westen luxeproblemen.

Welke feministische strijdpunten vindt u in het Westen prioritair?

De verantwoordelijkheid voor het huishouden rust in veel gezinnen – zeker die met kinderen – nog steeds op de schouders van de vrouw. Dit blijft een probleem, hoewel de bekommernis om het gezin bij jonge mannen al veel groter is dan vroeger – papa's met een kinderwagen zijn bijvoorbeeld geen uitzondering meer in het straatbeeld.

In een ideale wereld zijn quota overbodig, maar we leven nu eenmaal niet in een ideale wereld.

Vergaderingen, nog zo iets... Die worden vaak 's avonds belegd en lopen dan meestal ook nog eens enorm uit. Kleine kinderen houden geen rekening met het engagement van hun mama buitenshuis, zij zijn de volgende dag wakker om zes uur. Vrouwen hebben het, gezien hun verantwoordelijkheden binnen het gezin, veel moeilijker

om actief te zijn aan de top van de politiek, het bedrijfs- en verenigingsleven
De sociale druk is ook groot. Hoeveel actieve vrouwen krijgen niet te horen: dus jij hebt je kinderen vanavond achtergelaten... Krijgen mannen vaak die opmerking? Ik denk het niet.

Thuiswerken is geen wondermiddel, het voert de druk om te multitasken alleen maar op.
Veel vrouwen gaan omwille van hun gezin deeltijds werken, waardoor ze minder verdienen en ook minder pensioenrechten opbouwen. Bij scheidingen leidt dat vaak tot financiële miserie voor de vrouw. Dat zie je ook aan de armoedecijfers: in België treft armoede alleenstaande vrouwen met kinderen het hardst.

Er is dus een drastische mentaliteitswijziging nodig?

Ja, de vanzelfsprekende betrokkenheid van mannen bij het gezin moet omhoog en vrouwen moeten hun schuldgevoel dringend opzij schuiven. Jazeker, de sleutel tot verandering ligt voor een stuk bij de vrouwen zelf. Zij gaan er bijvoorbeeld vaak van uit dat hun zieke kinderen niet zonder hen kunnen, terwijl ook papa's goede verzorgers kunnen zijn... We moeten ook leren aanvaarden dat alle mensen – dus ook mannen en vrouwen – verschillend zijn en elk individu zijn eigen capaciteiten en manier van werken heeft, ook wat de zorgende rol binnen het gezin betreft. Vrouwen moeten stoppen met hun man terecht te wijzen wanneer hij de handdoeken niet volgens hun regeltjes heeft geplooid en gestapeld.

Steunt u de invoering van quota voor vrouwen in raden van bestuur?

(fel) Ja! In een ideale wereld zijn quota overbo-

dig, maar we leven nu eenmaal niet in een ideale wereld. Een veelgehoord argument is: waarom een onbekwame vrouw kiezen in plaats van een bekwame man? Wateen nonsens! Geef die vrouw toch een kans, waarom zou zij het niet kunnen? Er bestaan overigens ook onbekwame mannen, hoor.

De Dolle Mina's klaagden het al aan: het is niet altijd makkelijk om je als carrièrevrouw te profileren. Mannelijke nieuwkomers worden voorgesteld aan de hand van hun diploma's en verwezenlijkingen, bij vrouwen wordt vaak opgesomd wiens echtgenote ze zijn en hoeveel kinderen ze hebben. Hoeveel inkt vloeit er in de media niet over de kledij van vrouwen aan de top. Over hoe de mannen erbij lopen geen woord...

Is vrouwenemancipatie nog een strijdpunt voor de georganiseerde vrijzinnigheid?

Dat zou het moeten zijn, maar we zijn op dat vlak helaas wat ingedommeld. Ik pleit voor quota in onze eigen raden van bestuur. We moeten beter ons best doen om geëngageerde vrouwen te vinden, hen actiever aanporren om ook in de raad van bestuur te zetelen en hun mogelijkheden tot actieve participatie vergroten. Vrouwen worden ook vaak tot secretaris gebombardeerd en mogen de papierwinkel beheren, terwijl de voorzittersrol vlotjes naar mannen gaat.

We moeten er ook streng op toezien dat bepaalde rechten niet worden teruggedraaid, ik denk bijvoorbeeld aan de abortuswetgeving. #

Leentje Van Hoorde

Voor meer info over de Mens.nu (UVV) en IHEU: zie www.deMens.nu en www.iheu.org.

De volledige lijst van Uitzonderlijke Vrouwen vindt u op www.nieuwsblad.be/vrouwendag.

Sonja Eggerickx over thuiswerk

De combinatie werk - gezin

Thuiswerk invoeren om de combinatie werk - gezin gemakkelijker te maken: een goed idee?

Voor dit probleem bestaat geen pasklare oplossing. Ik werk bijvoorbeeld voor een groot stuk thuis. In het begin vond ik dit best handig: ik kon tussendoor een was draaien, een dringend telefoontje doen... Maar na verloop van tijd belandden alle regelingen voor het gezin die tijdens de kantooruren moesten gebeuren, op mijn bureau. En dat is natuurlijk niet de bedoeling. Als thuiswerkende vrouw heb ik echt paal en perk moeten stellen aan de huishoudklussen tussen negen en vijf. Van zodra de kinderen thuis zijn, lijkt het ook evident dat je er als thuiswerker voor hen bent.

Thuiswerken is dus geen wondermiddel, het voert de druk om te multitasken alleen maar op. Ben ik tegen thuiswerk? Neen, maar ik vrees dat het professionele leven van veel thuiswerkende mama's gewoon voor een groot stuk verschuift naar de avond, wanneer de kinderen in bed liggen. En zo wordt de belasting alleen maar groter.

Bovendien ontbeer je als thuiswerker de stimulerende invloed van collega's. En bovenal: net zoals deeltijdse werknemers mis je ook kansen op vlak van netwerken. Thuiswerk lijkt me wel ideaal als sporadisch noodmiddel voor ouders die geen opvang vinden voor hun zieke kinderen.

Wat is dan de sleutel tot een haalbare combinatie werk - gezin?

Goede kinderopvang is een noodzaak, zoveel is zeker. Er is nog altijd een tekort aan crèches. Schrijnend! Opvang georganiseerd binnen bedrijven is misschien een optie. De buitenschoolse activiteiten van veel kinderen swingen ook de pan uit: kan muziek, sport, tekenen, toneel enzovoort niet wat meer tijdens de schooluren of binnen de naschoolse opvang ingericht worden? Het zou heel wat ouders een beetje ademruimte geven.

Goddeloos spelen en leren

Een recht van elk kind

Filosofe Vera Vanderelst breekt hieronder een lans voor het recht op een opvoeding zonder god. Deze bijdrage is gebaseerd op Goddeloos spelen en leren. Over het belang van opvoeden zonder godsbeeld (2008), haar masterproef in de wijsbegeerte met professor Johan Braeckman als promotor.

De gedachten zijn vrij

Kinderen niet toegelaten?

Dit artikel nodigt de lezer uit om stil te staan bij een frappant fenomeen, namelijk dat ouders, louter en alleen wegens hun geloofsovertuigingen, een vrijgeleide krijgen voor de opvoeding van hun kind. Op zich is dit fenomeen gestoeld op het traditioneel aanvaard idee dat ouders het recht hebben om hun kinderen op te voeden hoe zij willen, zolang ze geen zwaar fysieke misdaden begaan. Wat wringt er nu aan dit gegeven? Het feit dat in het algemeen, buiten de context van kinderopvoeding, zowel de wetgeving als de publieke moraal de opvatting verwerpt dat iemand het recht heeft om het leven van een andere persoon te beheersen, ongeacht hoe intiem de relatie tussen deze personen ook.

Dat dit algemeen aanvaarde principe niet doorgetrokken wordt naar het domein van de opvoeding van kinderen is op zich opmerkelijk te noemen. Dit houdt immers in dat we verschillende morele en legale opvattingen hebben als het aankomt op enerzijds de opvoeding van kinderen en anderzijds de toepassing op volwassen personen. Een individu mag dus niet, onder het mom van godsdienstvrijheid, een andere persoon aanklappen en hem zijn religie opleggen, eisen om naar zijn kerk te komen en hem gebieden enkel te leven naar

de normen en waarden van zijn geloof. Toch, juist met diezelfde godsdienstvrijheid in handen, kunnen ouders het leven van hun kinderen wel invullen volgens de eigen religieuze overtuigingen.

Neen aan indoctrinatie

De vraag die we ons hierbij moeten stellen is of dit de kans verhoogt dat er rechten van het kind uit het oog verloren worden. In de context van een opvoeding die sterk bepaald wordt door de geloofsovertuigingen van de ouders vergeet men al vlug dat een kind recht heeft op informatie en materiaal uit verschillende bronnen en op bescherming tegen informatie en materiaal schadelijk voor het welzijn. Deze rechten garanderen een kind de kans om haar of zijn eigen mening te vormen en te uiten en om in alle vrijheid inlichtingen en denkbeelden te vergaren. Vooral het recht op vrijheid van gedachten, geweten en godsdienst staat

hierin centraal.

Voor de persoonlijkheidsontwikkeling van een kind zijn deze rechten enorm belangrijk en deze kunnen gegarandeerd worden binnen het kader van een wetenschappelijke opvoeding. Men dient kinderen immers te leren *hoe* ze moeten denken, niet *wat* ze moeten denken. Wetenschappelijke waarden bieden hun een grotere kans om zich op een kritische en autonome wijze een beeld te vormen van de wereld en zich een eigen wereldbeschouwing eigen te maken. Fundamentele religieuze opvoedingen staan hier haaks op.

Er zijn dan ook verscheidene omgevingen die een rem zetten op de persoonlijkheidsontwikkeling van een kind door het de toegang tot wetenschappelijke kennis te ontfeggen. In deze milieus worden kinderen, wanneer zij nog niet in staat zijn om met vol begrip en rede te vatten wat hen wordt opgelegd,

Filosofe Vera Vanderelst. Elk kind moet het recht hebben om op te groeien volgens zijn persoonlijkheid.

geïndoctrineerd met overtuigingen. Hierbij wordt elk kritisch denken de mond gesnoerd, wordt er een zeer beperkt en foutief wereldbeeld aangeleerd en groeit men op met een gebrek aan sociale, culturele en religieuze verscheidenheid.

Ideale bewaarders van geloof

Zelfbehoud en bekeringsijver

Achter elke geloofsgemeenschap zit een grote drijfveer, namelijk zelfbehoud en het zo ver mogelijk uitdragen van het geloof. Deze drang om het geloof door te geven uit zich in het weerhouden van alle kennis die in tegenspraak is met de geloofsovertuigingen. Dit kan in extreme gevallen leiden tot een verbod op enig

contact met de buitenwereld. Het overleven of uitsterven van geloofssystemen hangt immers juist af van hoe goed men is in reproductie en competitie. Hoe beter een gemeenschap is in het creëren van kopieën van zichzelf en in het weerhouden van andere geloofssystemen, hoe meer kansen ze heeft om te evolueren en om zichzelf te behouden.

We mogen dan ook verwachten dat het in de aard van een succesvol geloofssysteem ligt om obsessief bezig te zijn met opvoeding en scholing van de kinderen, met het benadrukken van het eigen gelijk en hierbij alle contact met alternatieve denkbeelden te weigeren. Kinderen zijn dan ook belangrijke doelwitten voor deze systemen. Hun beïnvloedbaarheid en kwetsbaarheid maakt hen tot de ideale bewaarders van het geloof van hun ouders. Bijgevolg wordt een kind geboren in een religie en kiest het er niet zelf voor.

Richard Dawkins klaagt dit aan als hij in *The God Delusion* (2006) stelt dat het fout is te spreken van een christelijk kind, een moslimkind of een joods kind. Er bestaat niet zoiets als een joods kind of een hindoeïstisch kind, enkel en alleen kinderen van joodse ouders, kinderen van hindoeïstische ouders, enzovoort. Toch legt men vanaf de geboorte al vast welk geloof een kind zal aanhangen. Zelf heeft de pasgeborene nog geen idee welk geloof hij toegewezen krijgt, hoe dat geloof zijn leven zal beïnvloeden en of hij het erin de eerste plaats wel mee eens zal zijn. Maar deze keuze krijgt hij niet. Als een onwetende krijgt hij ideeën mee die hij met zich mee zal dragen, die mee zullen bepalen hoe hij naar de wereld kijkt en die hij op latere leeftijd misschien naast zich wil neerleggen.

Godsdienstvrijheid vs. kindermisbruik

Een kind vertellen dat zij/hij een kind is van bijvoorbeeld christelijke ouders zal haar/hem helpen inzien dat religie iets is dat zij/hij vrij kan kiezen voor haar/hemzelf. Als het kind de mogelijkheid krijgt die keuze te maken, is er geen reden om overdreven paniekerig te doen. Maar zolang het deze keuze ontnomen wordt, moet er gereageerd worden. De maatschappij heeft immers de plicht te reageren op elke vorm van kindermisbruik. En het kind keuzes ontnemen die bepalend zijn voor zijn ontwikkeling, is wel degelijk kindermisbruik.

Kinderen moeten dan ook dringend een centrale plaats krijgen in het rechtssysteem bij beslissingen over hun belangen. Nu zijn het te vaak de belangen van de ouders die aan de orde komen en worden de rechten van het kind over het hoofd gezien. Zo hanteren ouders hun godsdienstvrijheid als recht om hun kinderen strikt religieus op te voeden. Er is echter geen

FLDS Church: kindermisbruik miskend

Binnen deze gesloten geloofsgemeenschap leeft het geloof dat elke man met drie vrouwen gehuwd moet zijn om zich een plaats in de hemel te verzekeren. Of de vrouwen een plaats verdienen in de hemel hangt af van hun man. Meisjes en vrouwen worden in deze gemeenschap behandeld als minderwaardig en als collectief bezit. Zo worden de meisjes als seksueel actief beschouwd vanaf hun eerste menstruatie en dienen ze dan ook meteen te trouwen met de man die hun aangewezen wordt. Om polygamie in stand te houden en om te verzekeren dat elke man minstens drie vrouwen toegewezen krijgt, worden jongens die als 'teveel' ervaren worden weggestuurd uit de gemeenschap, zonder hulp en zonder kennis van de buitenwereld. Zij worden ook wel de 'lost boys', de verloren jongens, genoemd (zie B.A. Robinson, *Fundamentalist Church of Jesus Christ of Latter Day Saints (FLDS), The 'lost boys' & the groomed boys*). Contact met de buitenwereld, laat staan kennismaking met alternatieve wereldbeschouwingen en scholing komt niet voor.

Naar aanleiding van een vermoeden van zwaar fysiek en seksueel kindermisbruik binnen de FLDS Church werden op 3 april 2008 468 kinderen door de beschermingsorganisatie ondergebracht in diverse opvangtehuizen. Echter, door gebrek aan bewijs van direct fysiek misbruik besloot het hooggerechtshof van Texas om al de kinderen terug te laten gaan naar hun ouders. Er werd besloten dat het geloofssysteem zoals beschreven door de beschermingsorganisatie niet bewijst dat kinderen fysiek gevaar lopen. Dat zij op andere manieren geschaad worden, kwam niet aan bod. Men ging enkel in op de vraag en de wil van de ouders. Dit uitte zich dan ook typerend in de gerichte aandacht naar slechts twee partijen die tegenover elkaar stonden in de rechtszaak: de ouders en de beschermingsorganisatie. De belangen van de kinderen zelf werden uit het oog verloren.

verband tussen het geloof van de ouders en de belangen van het kind. Wie het belang van kinderen wil invoeren om te rechtvaardigen dat ouders recht hebben op een grotere controle over hun kinderen als zij hun opvoeding baseren op religieuze voorkeuren eerder dan op seculiere overtuigingen, zal moeten aantonen dat het aanhangen van een religie – welke dan ook –, met haar dogma's die een opgelegde richting geven aan de opvoeding, wel degelijk tegemoet komt aan de belangen van het kind.

Waar keuzes afgenomen worden

Neem nu als voorbeeld de kinderen die opgroeien op het landgoed dat toebehoort aan de Fundamentalist Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints (FLDS Church) in Eldorado, Texas (zie kaderstuk).

Hun situatie toont aan dat kinderen dringend een centrale plaats moeten krijgen in het rechtssysteem wanneer er over hun belangen beslist wordt en dat niet enkel fysiek misbruik mag gelden als voorwaarde om kinderen te beschermen. Het geloof en de geloofspraktijken van de ouders die de opvoeding kleuren moeten door het rechtssysteem in overweging genomen worden wanneer men beslissingen treft over de belangen van kinderen. Ouders zien ouderlijke rechten echter maar al te vaak als hun rechten eerder dan als rechten voor anderen. Indien wetgevingen indruisen tegen hun religieuze overtuigingen, zullen ze eerder denken hoe deze wetten schadelijk, frustrerend en ongemakkelijk zijn voor *henzelf*, dan na te gaan hoe deze regelingen schadelijk zijn voor of ten goede komen aan hun kinderen.

Privileges voor ouders

De legitimiteit van ouderlijke rechten in vraag stellen kan natuurlijk niet zonder een alternatief kader uit te bouwen. Want als we de rechten van ouders terzijde schuiven, wat komt er dan in de plaats? Als de staat zich mengt in de opvoeding van kinderen, komen we dan niet gevaarlijk dicht in de buurt van het creëren van staatskinderen?

James G. Dwyer bouwt een alternatief kader uit in *Religious Schools V. Children's Rights* (1998). Hij stelt dat het mogelijk moet zijn om, in plaats van ouders rechten toe te kennen over hun kinderen, de kinderen zelf over rechten te laten beschikken die hen beschermen tegen ouderlijke beslissingen schadelijk voor hen. Kinderrechten moeten dus de basis vormen voor beslissingen over hun eigen opvoeding, en ouders krijgen in plaats van rechten *privileges* toegekend.

Deze privileges staan in voor een intieme relatie tussen ouders en kind waarbij ouders ten volle kunnen genieten van alle opvoedingsfuncties zoals kleden, het bieden van een familielevens, voeden, inlichten en disciplineren met respect voor het kind als individu. Vanuit moreel perspectief geeft een ouderlijk privilege niet een soort van bezit over een kind. Het ouderschap kan net gezien worden als een plezier om verantwoordelijkheden te vervullen zodat een kind de zekerheid geniet dat het mag opgroeien volgens haar of zijn persoonlijkheid. Heeft immers niet elk kind daar recht op? #

Vera Vanderelst

Prijs Vrijzinnig Humanisme 2011

Etienne Vermeersch

De Prijs Vrijzinnig Humanisme 2011 gaat naar Etienne Vermeersch. Deze prijs eert een persoon of een organisatie die vanuit een vrijzinnig-humanistisch engagement een bijzondere en krachtige prestatie heeft geleverd, een boeiend inzicht waardevol voor de verdere ontwikkeling van het vrijzinnig-humanistisch gedachtegoed heeft aangebracht of een opgemerkte daad van verzet tegen eenheidsdenken of autoritair denken heeft gesteld.

Schrik niet, de emeritus professor van de Universiteit Gent is van katholieken huize, hij was zelfs een tijdje jezuïet. Maar hij begon aan zijn geloof te twijfelen bij het lezen van *Zuster Virgilia* van Gerard Walschap. Dat zegt hij in het onlangs verschenen boek *Dirk Verhofstadt in gesprek met Etienne Vermeersch*.

Sterker nog, Vermeersch werd doorheen de jaren een boegbeeld van het vrijzinnig humanisme. Hij is – volgens een rondvraag in 2008 van het weekblad Knack bij honderd prominente Vlamingen – ook de meest invloedrijke intellectueel van Vlaanderen. Want vergis u niet, een intellectueel is niet iemand die slim is. Neen, een intellectueel is iemand die zijn wijsheid koppelt aan maatschappelijk engagement voor doelen die hij ethisch correct vindt. Zo is Etienne Vermeersch een wegbereider van de abortuswet (1990) en de euthanasiewet (2002). Hij is een overtuigd scepticus en stichtend lid van SKEPP, de Studiekring voor Kritische Evaluatie van Pseudo-wetenschap en het Paranormale. Hij is ook politiek actief in de Gravensteengroep, die het streven voor de Vlaamse zaak een links gezicht wil geven, en schreef in het essay 'De islam en de hoofddoek in België' dat er geen solide argumentatie bestaat tegen de algemene beslissingen van schoolnetten om een hoofddoekenverbod in te voeren.

Etienne Vermeersch, die op 21 juni 2011 de Prijs Vrijzinnig Humanisme ontvangt.
© Gerbrich Reynaert

Uitreiking: praktisch

De prijs wordt uitgereikt op dinsdag 21 juni 2011, de Internationale Dag van het Humanisme, om 19:00 in de Aula van de Universiteit Gent (Voldersstraat 9). Professor Johan Braeckman zal de laudatio uitspreken. Info en inschrijving: mabel.coenen@h-vv.be of 03 233 70 32.

Programma (onder voorbehoud van kleine wijzigingen):

- 19:00** Welkomstwoord
- 19:10** Toespraak Marieke Höfte, voorzitter Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging
- 19:30** Laudatio door Johan Braeckman
- 20:05** Toespraak Mario Van Essche, voorzitter Prijs Vrijzinnig Humanisme
- 20:15** Aanvaardingsrede Etienne Vermeersch
- 20:45** Receptie

De uitreiking wordt muzikaal opgeluisterd.

Wilt u de Prijs Vrijzinnig Humanisme financieel steunen of heeft u bijzondere sympathie voor Etienne Vermeersch? U kunt toetreden tot het Erecomité en/of intekenen op een waardevolle litho van de hand van kunstenaar Nick Andrews: mabel.coenen@h-vv.be of 03 233 70 32.

Binnenkort prijkt ook de naam van Etienne Vermeersch op deze sculptuur van de Prijs Vrijzinnig Humanisme van de hand van Paul Baeteman.

Maar ook lokaal (in Gent) trok Vermeersch geregeld mee aan de kar: op 5 maart 1997 richtte hij aan zijn universiteit het Film-Plateau op en hij was initiatiefnemer voor het behoud en de renovatie van het universitaire cultuur- en congrescentrum Het Pand.

In *De ogen van de panda* – een milieufilosofisch essay uit 1988 en onlangs geactualiseerd – definieert hij het ecologisch probleem en maant hij aan tot een dringende gedragswijziging. Vermeersch wijst ook steeds nadrukkelijker op het probleem van de overbevolking. Hij roept op tot een wereldwijde geboortebeperving om de uitroeiing van de mens door zijn eigen toedoen te vermijden.

Hoog tijd dus om dit veelzijdige monument op gepaste wijze te eren. Volgens de jury, voorgezeten door Mario Van Essche, krijgt Vermeersch de prijs 'omwille van zijn gedreven engagement vanuit vrijzinnig-humanistisch oogpunt – steeds op basis van sterke argumenten, met aandacht voor ethische kwesties – dat al gedurende generaties een belangrijke maatschappelijke impact heeft'. Etienne Vermeersch komt in een prachtige eregalerij naast de vorige laureaten Hein Picard, Lucienne Herman-Michielsens, Regine Beer, Leo Apostel, Hubert Dethier, Dr. Willy Peers Centrum, Hubert Lampo, Wereldculturencentrum Zuiderpershuis, Raymond Mathys, Jaap Kruit-hofen Karel Poma. #

Björn Siffer

Uittreksel uit de laudatio

(...)

Clement Attlee, de politieke rivaal van Winston Churchill, stond bekend als zeer bescheiden. Churchill merkte op dat Attlee dan ook veel had om bescheiden over te zijn. Nu is bescheidenheid niet de eerste karaktertrek die men in verband brengt met Etienne Vermeersch, maar er is dan ook veel waarover hij onbescheiden zou kunnen zijn.

Wie bezit zoveel kennis over zoveel sterk uiteenlopende disciplines en onderwerpen als hij? De kloof tussen de zogenaamde twee culturen, de *humanities* enerzijds en de *natural sciences* anderzijds, bestaat wel degelijk, maar niet in het hoofd van Etienne. Of het nu over Shakespeare of de tweede wet van de thermodynamica gaat, over Lysistrata of de niet-euclidische meetkunde, over de Mattheuspasje van Bach of de moleculaire biologie, Etienne kan erover meepraten.

Sterker nog, de kans is bijzonder groot dat hij er meer van afweet dan u en ik. Er is zelfs een zeker risico dat hij je duidelijk maakt wat je precies verkeerd begrepen hebt, en hoe dat zo gekomen is. Ik vermoed dat er behoorlijk wat mensen rondlopen die zich een dergelijke conversatie met Etienne nog levendig herinneren. Misschien hebben ze reeds een groep opgericht op Facebook, ik zou het moeten nakijken. Hoe dan ook is het zo goed als zeker dat eenieder die door Etienne op een denkfout of op een lacune in zijn kennis is gewezen, meteen ook het genoegen smaakte de correcte informatie van hemzelf te horen.

Het is een essentiële eigenschap van Etienne: de drang en de wil om uitleg te verstrekken, om onbegrip te bestrijden, om misverstanden te voorkomen. Hij kan het als geen ander, het is een van zijn grootste talenten. Tienduizen-

den mensen die ooit zijn lessen volgden kunnen het bevestigen. Als Etienne iets uitlegt, hoe moeilijk of technisch het ook is, wordt het begrijpelijk, inzichtelijk, en bijna steeds ook spannend en intrigerend. Dat komt natuurlijk omdat hij datgene waarover hij praat eerst zelf zeer grondig bestudeert. *Ce que l'on conçoit bien s'énonce clairement*. Ik ben bijna zo goed als zeker dat Etienne ondertussen in zijn hoofd reeds aanvulde: *Et les mots pour le dire arrivent aisément*. Dat geldt evenzeer voor onderwerpen die hem helemaal niet liggen. Zo bijvoorbeeld loopt hij niet hoog op met de ideeën van de Duitse filosoof Martin Heidegger, maar er zijn er weinig die Heidegger zo helder kunnen uitleggen als Etienne.

Wellicht tot zijn verbazing, wordt dat niet steeds door iedereen op dezelfde manier geapprecieerd. Wie hem kent, weet dat hij het erg vindt om iets belangrijks niet te kennen, of, erger nog, het verkeerd te begrijpen. Zelf houdt hij ervan om iets uitgelegd te krijgen door iemand met een grondige kennis van zaken, en eenieder die hem overtuigend op een fout wijst – wat zich eerder zelden voordoet – kan rekenen op zijn grote erkentelijkheid. Als hij dan zelf iets corrigeert bij een ander, gaat hij er automatisch van uit dat die ander dat eveneens zal appreciëren, want wie wil er rondlopen met foute denkbbeelden? Helaas, misschien meer mensen dan Etienne voor lief houdt. In wezen is hij een optimist, overtuigd van de krachten mogelijkheden van het redelijke denken en de dialoog.

(...)

De volledige laudatio wordt uitgesproken op 21 juni 2011.

Johan Braeckman

Falend asielbeleid

voor Europese kinderen in België

Drie zwaar misbruikte Roemeense zusjes, Brigitta (vier jaar), Andrea (zeven jaar) en Cristina (tien jaar) werden op maandag 28 maart 2011 om 18.55 uur na reeds twee falende pogingen onverbiddelijk het land uitgezet.

Deze kinderen kwamen, in eerste instantie via Vlaamse vakantie-initiatieven in ons land terecht. Naderhand werden ze, op verzoek van de ouders – die door omstandigheden geen goede zorgen meer konden verlenen aan hun eigen kinderen – voor een langere tijd in Vlaanderen opgevangen. Hun verzoek werd ingewilligd door enkele gastgezinnen, die zich met veel liefde en warmte hebben ontfermd over deze snuiters. Ondanks deze nobele doelstelling is het duidelijk dat dit geen permanente opvang kon betekenen. Zeker niet voor de gastgezinnen. Dat was ook de duidelijke afspraak met de biologische ouders.

Onbevoegd?

Pseudoadoptie volgens de ene, kinderhandel volgens de andere, een humane gezinsopdracht volgens de gastgezinnen. Mochten de kwade bedoelingen van de vader niet door een van de opvangouders zijn aangegeven aan het parket, dan zou niemand ooit maar iets hebben geweten. Laat staan hebben gehandeld. Vanuit een bezorgd humanitair oogpunt werd zonder het zelfte weten een vinger op de wonde gelegd, namelijk deze van een onvoldoende juridische onderbouw voor de opvang van niet-begeleide Europese kinderen. Tijdens de hele verblijfperiode – vanaf het moment dat de uitwijzing werd bevolen, tijdens het lopende crimineel onderzoek en het daaropvolgende proces en het gevecht van de gastgezinnen om de veiligheid van deze kinderen te bewerkstel-

ligen –, werd pijnlijk duidelijk dat geen enkele Belgische of Vlaamse autoriteit zich bevoegd verklaarde. Ook de jeugdrechtbank leek dat niet te zijn of dan weer wel, afhankelijk van welke beslissing er moest genomen worden.

Kinderrechtencommissariaat

Dan maar naar het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), met als toetje het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Al snel bleek dat de afdwingbaarheid ervan helaas zeer beperkt is. Alhoewel alle artikelen klaar en duidelijk een bijna universeel recht toekennen opdat elk kind een zorgeloos bestaan kan opeisen, moest aartspijnlijk worden vastgesteld dat dit verre van het geval is. Ook het Belgisch Kinderrechtencommissariaat leek dit te bevestigen in het verslag dat werd opgemaakt naar aanleiding van de uitwijzing van de drie Roemeense zusjes. Voor de gastgezinnen en voor mezelf totaal onbegrijpelijk. We hebben wel enkele bemerkingen op het bewuste verslag. Maar wie durft zich roeren tegen een toch wel groots orgaan dat de rechten van het kind in België kan en moet beschermen?

Enkele bijkomende vragen ten aanzien van dit verslag zijn evenwel noodzakelijk. Waarom is er bijvoorbeeld geen analyse gemaakt van enkele toch wel fundamentele artikels van het IVRK, zoals artikel 13, dat elk kind het recht geeft zijn/haar mening te uiten en de vrijheid om inlichtingen te vergaren, te ontvangen en door te geven? Ook artikel 24 werd onbehandeld gelaten, namelijk: 'Elk kind heeft het recht op de hoogste graad van gezondheid en medische verzorging.'

In het dossier dat werd opgemaakt door alle instanties om een definitieve beslissing te nemen was geen enkel medisch document te bespeuren. Nochtans hebben de gastgezinnen geregeld gewezen op ernstige medische en psychologische zaken die de kinderen hebben meegemaakt. Verschillende instanties hebben dit tijdens de verschillende procedures gewoonweg naast zich neergelegd. Zelfs tijdens het verblijf in een CKG (Centrum voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning) werd geen rekening gehouden met de medische aspecten. Een arts die onder ede een verklaring wenste af te leggen werd gewoon niet gehoord. Ook professor Adriaenssens, die klare taal spraken bereid was in zijn instelling een doorgedreven onderzoek te verrichten om zo zorg op maat te kunnen aanbieden, kon niemand overtuigen: zijn tussenkomst bracht geen zoden aan de dijk. Maar helemaal onbegrijpelijk is dat artikel 34 niet werd bovenghaald en besproken, namelijk: 'Elk kind heeft het recht op bescherming tegen seksuele uitbuiting of misbruik'. En zo kan men nog een tijdje doorgaan.

Juridisch vacuüm

België is een van de enige Europese landen zonder specifieke wetgeving voor de vertegenwoordiging van of de zorg voor niet-begeleide minderjarige kinderen. Het Belgisch recht moet daarom dringend aangepast worden conform de regelgeving van de Europese Unie. De voorwaarden voor opvang alsook het verblijven de terugkeer dienen goed te worden omschreven en juridisch te worden vastgelegd. Een vertegenwoordiger, bijgestaan door een advocaat die de materie goed beheerst, moet dan in staat zijn de kinderen te beschermen tegen onrechtvaardigheid.

Johan Van hove, schepen van Sociale Zaken in Evergem: 'Rechtbanken en overheden zorgen nu enkel dat ze de letter van de wet respecteren en niets meer dan dat. Hoewel in het belang van het kind andere beslissingen mogelijk zijn.' Wilt u graag reageren op dit artikel? Dat kan via johan.vanhove@evergem.be.

Los van deze specifieke uitwijzingszaak, die op een totaal onbekwame en onprofessionele wijze werd behandeld, kan men enkel besluiten dat België opnieuw ernstig faalt in zijn asielbeleid en dit in het bijzonder ten aanzien van niet-begeleide minderjarigen uit de Europese Unie. Dit is een flagrante schending van het gelijkheidsbeginsel, gezien niet-begeleide minderjarigen uit niet-Europese landen wel beschikken over tal van rechten. Met andere woorden, een kind uit Afghanistan heeft meer rechten dan een Roemeens kind.

Niet-Europese kinderen krijgen gelukkig onmiddellijk een voogd toegewezen, terwijl kinderen uit Europese landen helaas geen voogd ontvangen, waardoor zij snel verstoken zijn van enig recht. Recht op bescherming tegen mensonwaardige zaken die zij mogelijk in hun thuisland al hebben moeten ervaren. Maar vooral recht op bescherming in België. Het is onrustwekkend vast te stellen dat asielzoekers in het algemeen heel wat meer rech-

ten kunnen afdwingen, terwijl de niet-begeleide minderjarigen dit helemaal niet kunnen.

De problematiek van niet-begeleide Europese kinderen is nochtans goed gekend. De Belgische overheid heeft vooral heel wat schrik om een aanzuigeffect te creëren. Een adequate regeling moet hier mijns inziens soelaas brengen.

Remedie

Hoewel onze jeugdrechtbanken autonoom en in volle onafhankelijkheid kunnen zorgen voor een veilige omgeving, doet men liever aan struisvogelpolitiek. Dit is een neutrale rechtstaat onwaardig. Er is dus in dit kader dringend nood aan heel wat nieuwe omkaderende krachtlijnen en afdwingbare maatregelen om de rechten van het kind primordiaal te laten gelden. Hiervoor moet dringend een wetsvoorstel worden ingediend om niet-begeleide

kinderen beter te beschermen en vooral beter te begeleiden bij hun eventuele terugkeer, waarbij garanties moeten worden verkregen door de plaatselijke overheden vooraleer er van enige uitwijzing sprake kan zijn. Gelijktijdig kan een statuut uitgewerkt worden voor gastgezinnen, net zoals die al bestaan voor pleeggezinnen. En dit onder toezicht van Kind en Gezin.

Zo wordt het juridisch vacuüm weggewerkt en zijn kinderen die in België aankomen, op welke wijze dan ook, verzekerd van een humane begeleiding.

'Vrijwillige terugkeer'

Maar zolang dit niet is gebeurd, is er geen enkele juridische band tussen de niet-begeleide Europese kinderen en het opvanggezin. Het gastgezin kan dus niet aangezien worden als belanghebbende partij. Zelfs niet als het voor lange tijd zorgt voor die kinderen. Ook niet als dit initieel werd gevraagd door het parket tijdens het onderzoek. Elke verwoede en meer dan gerechtvaardigde inspanning om het kind te beschermen tegen mogelijk nieuw seksueel misbruik, wordt onmogelijk gemaakt. Sommigen beweren zelfs dat het ouderlijk gezag kan uitgeoefend worden door tussenkomsten van de ambassade. Rechtbanken en overheden zorgen nu enkel dat ze de letter van de wet respecteren en niets meer dan dat. Hoewel in het belang van het kind andere beslissingen mogelijk zijn. De toekomst is dus onverbiddelek vastgelegd. Zonder morren het vliegtuig open dit onder de noemer van 'vrijwillige terugkeer', zelfs al is het dat helemaal niet in de praktijk. #

Johan Van hove

Feest Vrijzinnige Jeugd en Willemsfonds

2011 is het jaar van de vrijwilliger. Onverdroten inzet, gratis bloed, zweet en tranen, tomeloos enthousiasme, sociaal kapitaal voor de warme samenleving... allemaal begrippen die we associëren met vrijwilligerswerk. Het zal u dan ook niet verbazen dat er binnen de Oost-Vlaamse vrijzinnige gemeenschap tal van altruïstische zielen onbaatzuchtig – ‘pro deo’ zou hier als begrip niet op zijn plaats zijn – aan de slag zijn in verschillende organisaties.

We maken graag gebruik van de gelegenheid om hun ‘goede werken’ eens onder de aandacht te brengen. Wie zijn die edelmoedige en groothartige lieden die gul hun schaarse vrije tijd offeren voor het humanisme? Wat drijft hen? In de loop van het vrijwilligersjaar laten we per nummer twee opmerkelijke Onbekende Geuzen aan het woord. In dit nummer leggen Nico Burssens en Chantal Couck hun vrijwilligersziel bloot. Zij zijn de voorzitters van respectievelijk het Comité Feest Vrijzinnige Jeugd (FVJ) Gent en van het Willemsfonds (WF) Gent.

Nico Burssens

Hoe lang bent u al vrijwilliger bij het FVJ?

Bijna vier jaar. In 2004-2005 ben ik voorzitter geweest van Kunst in het Geuzenhuis.

Hoe kwam u bij dit Comité terecht?

Acht jaar geleden vernam ik dat er een nieuwe voorzitter werd gezocht. Ann De Mol is toen aangesteld. Het FVJ had dan al een bepaalde aantrekkingskracht op mij. Vooral het aspect van feesten en vrijzinnigheid sprak me aan.

Ik vroeg aan het bestuur mij te contacteren als Ann zou stoppen. In 2007 kreeg ik uiteindelijk het verlossende telefoontje.

Wat zijn uw taken als vrijwilliger, als voorzitter?

Samenwerken met de leden van het Comité. De taak van een voorzitter is een goed team begeleiden, alles in overleg overwegen en beslissen. Luisteren, aftasten en voorstellen doen. Mijn rode draad is: elk concept in vraag stellen. Kan het beter, moet er iets veranderen? Die creatieve vrijheid is plezierig.

Wat is het fijnste aspect van uw rol als vrijwilliger?

Ik hecht weinig belang aan de functie van voorzitter. Ik zou op dezelfde manier tussenkomen in de vergaderingen mocht ik geen voorzitter zijn.

Onbekende Geus: dat zijn de kinderen, het is voor hen dat we het doen.

onderling naar elkaar sturen, onze bijeenkomsten... Ik beschouw me niet als voorzitter, wel als een onderdeel van een goede, enthousiaste ploeg. Het zijn zowat de plezierigste vergaderingen die ik al mocht voorzitten. De geuzensfeer ligt me goed. We hebben zoals in het verleden ook een ongelooflijk resultaat geboekt.

En het minst leuke?

Dat we maar één keer in de maand vergaderen (*lacht*). (*denkt lang na*) De kneuterigheid in Vlaanderen. Er is altijd wel iets dat hapert: budget, zaal...

Verder zie ik alleen maar fijne aspecten. Een aantal mensen waarvoor ik veel respect heb gingen me voor als voorzitter van FVJ. Het samen feesten, het ‘kampvuurmoment’ waarbij we samen zingen – zonder er een karikatuur van te maken –, daar doe je het voor. Mijn scoutstotemnaam is Zwierige Stern, en dat is nog steeds de stijl die ik hanteer.

Het is de ploeg die telt, niet de voorzitter. Daarom plaats ik bij het artikel liever een foto van het ganse bestuur en niet van mij alleen. Ik sta niet graag in de schijnwerpers; wel als woordvoerder van een geheel, maar niet om zelf in de spotlights te staan. Onbekende Geus: dat zijn de kinderen, het is voor hen dat we het doen. Je kent het credo wel: laat de wereld achter als een aangename plek.

Wat is tot nu toe uw mooiste moment bij het FVJ?

Elke keer we de deuren dichtdoen en terugkijken op een geslaagd feest. Terugdenken aan de blijheid van die gasten...

De betekenis van het feest en de resultaten ervan vind ik het waardevolst. Sommige deelnemers loop je later terug tegen het lijf en blijken hun engagement verder te zetten, zijn bijvoorbeeld actief bij de scouts of zetten zich in op maatschappelijk vlak. Ze moeten zelfstandig nadenken als humanist en dit waarmaken in hun beroep, in hun leven, in de manier waarop ze hun kinderen opvoeden enzovoort. Wanneer iemand je aanspreekt met de woorden: ‘Ik heb bij jou nog mijn FVJ gedaan’, en dan vertelt over wat hij of zij nu doet in het leven... dat doet elke vrijwilliger iets.

Welke rol speelt vrijzinnig humanisme bij uw vrijwilligerswerk?

Het is een vanzelfsprekendheid, niet meer dan

Het bijna-voltallige bestuur van het FVJ Gent. Sinds 1964 organiseert de vzw Comité Feest Vrijzinnige Jeugd Gent jaarlijks een feest waar meisjes en jongens op het einde van het basisonderwijs, elkaar ontmoeten in een geest van vrijzinnigheid. Elk jaar staat een thema centraal dat de rode draad vormt en aanleunt bij de vrijzinnige waarden. Tijdens het schooljaar wordt het thema samen met de leerkracht moraal besproken. Het feest is een mix van ontmoeting, plezier, bezinning en animatie.

Chantal Couck, voorzitter van het Willemsfonds Gent. Deze socioculturele vereniging wil vanuit haar liberaal-vrijzinnige visie op de wereld de persoonlijke groei van elk individu stimuleren en zo verder bouwen aan een democratische, verdraagzame, interculturele samenleving. Het Willemsfonds draagt geestelijke en politieke vrijheid hoog in het vaandel.

dat. Mijn inzet als vrijwilliger stemt overeen met mijn waarden. Ik zou bijvoorbeeld nooit ingaan op de vraag een feest te organiseren voor de kinderen van een wapenhandelaar.

Terugdenken aan de blijheid van die gasten...

Heeft het FVJ nog vrijwilligers nodig?

Iedereen is welkom om de vergaderingen bij te wonen, maar ik wil wel vermijden dat ouders van een feesteling mee willen

helpen enkel en alleen om een oogje in het zeil te houden.

Voor de uitvoering op de dag zelf kunnen we zeker nog enkele gespierde mannen – mét schone vrouwen (*lacht*) – gebruiken.

Eigenlijk hebben we vooral nood aan vrijwillige giften. Alle lezers van De Geus zijn geënga-

geerde vrijzinnigen. Wel, als ze allen vijf euro kunnen missen, dan staan wij al een hele stap verder. Als ze het eens zijn met wat ik hier verkondig, dan mogen ze zeker storten.

Welke droom zou u nog graag verwezenlijken met het FVJ?

Het ultieme bereiken: iedereen vrijzinnig!

Meer info: 09 220 80 20

griet@geuzenhuis.be

<http://www.geuzenhuis.be/html/fvj.html>

financiële steun: 001-0562360-30

OPROEP

In mei 2013 is het FVJ Gent aan zijn 50ste editie toe. Nog meer feest dus! Beschikt u over oud fotomateriaal of documenten van uw FVJ in Gent, dan ontvangen wij dat graag: scan het in en mail het door naar griet@geuzenhuis.be.

Chantal Couck

Hoe lang bent u al vrijwilliger bij het Willemsfonds?

In oktober 1987 werd ik bestuurslid van het WF Gentbrugge.

Hoe kwam u bij het WF terecht?

Collega André Clapdorp, toenmalig secretaris van de Gentbrugse afdeling, nodigde me uit om toe te treden tot de raad van bestuur. Ik was toen actief in een vereniging die me levensbeschouwelijk niet helemaal lag, en heb zijn aanbod dus met beide handen aangenomen. Na een tijdje werd ik secretaris, waardoor ik automatisch bestuurslid werd van de Gentse afdeling. Ondertussen ben ik daarvan drie jaar voorzitter. Leo Ponteur porde me aan om deze taak op te nemen toen hij de voorzitterssjerp aflegde.

Wat zijn uw taken als vrijwilliger bij het WF?

In een notendop: ik leid de bestuursvergaderingen, coördineer de taakverdeling, verzorg – samen met een aantal andere leden – de pr van de vereniging en houd wanneer nodig een speech.

Het emanciperende aspect van onze werking sluit aan bij mijn vrijzinnige idealen.

Het WF draait enorm goed: ik heb het geluk een zeer goede en hardwerkende ploeg bestuursleden te mogen leiden, die schitterend werk levert. Danny Neirinckx is goud waard als penningmeester en coördineert de zaalverhuur van het Lakenmetershuis. Robin Suykerman doet heel veel voor ons magazine. Ook Mark De Jode is heel actief, hij organiseert een hele resem activiteiten. Aan erevoorzitter Leo Ponteur heb ik ook zeer veel hulp. En dan noem ik maar enkele van de vele rotsen in de branding van het WF Gent.

Wat is het fijnste aspect van uw rol als vrijwilliger?

Het sociale luik van mijn taak als voorzitter: ik kom met heel veel mensen in contact. Zo bouw je een grote vrienden- en kennissenkring op, en dat is fijn. Ik heb al zoveel mogen leren van mijn vrienden bij het WF. Ook het organiseren van culturele activiteiten en het lanceren van nieuwe ideeën geven veel voldoening.

En het minst leuke?

Ik heb een hekel aan papierwerk, maar gelukkig kan ik dat als voorzitter tot een minimum beperken: de secretaris, Adrien De Vos, volgt dat allemaal heel goed op. In heel drukke weken kijk ik weleens op tegen de vele verga-

deringen, maar dat is eerder sporadisch. En tja, de overvloed aan mails groeit me af en toe boven het hoofd, maar dat neem ik erbij.

Wat is tot nu toe uw mooiste moment bij het WF?

De inhuldiging van onze theaterzaal, met de vernieuwde tribunes, was een emotioneel moment. De zaal is genoemd naar onze overleden erevoorzitter Willy Bultereys, een eerbetoon voor al het werk dat hij voor onze vereniging heeft verzet.

Ook de tentoonstelling van Hilde Braet met erotische portretten en verhalen vorig jaar was prachtig. De vele reacties op het getoonde naakt bewijzen dat deze expositie veel losmaakte bij heel wat mensen. Observeren hoe jong en oud hierop reageerden, was verrijkend.

Een tijd terug mocht ik als voorzitter van het Willemsfonds Gent speechen op de academische zitting in het stadhuis naar aanleiding van het jubileum van de Vijfde Wijk van Open Vld. Dat was een hele eer en een fijne erkenning voor mijn rol als vrijwilliger.

Verder kijk ik enorm uit naar de feestelijke heropening van onze zalen op 25 juni.

Speelt het vrijzinnig humanisme een grote rol bij uw vrijwilligerswerk?

(overtuigd) Jazeker, ik ben een vrijdenker in hart en nieren! Het is belangrijk dat we met onder andere het WF een adogmatisch tegenwicht kunnen bieden tegen de vele cultuurverenigingen met godsdienstige roots. Ook het emanciperende aspect van onze werking, namelijk het stimuleren van de culturele zelfontplooiing van onze leden en van samen levenslang leren in het algemeen, sluit aan bij mijn vrijzinnige idealen. Ik probeer mee te

bouwen aan een open geest in onze samenleving. De groep is voor mij belangrijk: ik ben overtuigd van de meerwaarde van het sámen doen, de uitwisseling van ideeën primeert voor mij.

We hebben nood aan jonge vrijwilligers.

Heeft het WF nog vrijwilligers nodig?

Hoe goed de huidige ploeg ook draait, we hebben met het oog op de toekomst nood aan jonge mensen. Dit is een oproep aan alle

jonge vrijzinnigen die graag activiteiten organiseren en mee willen draaien in een actief team van vrienden.

Welke droom zou u nog graag verwezenlijken met het WF?

Jonge mensen *shoppen* zich een weg doorheen het verenigingsleven. Hun aandacht trekken én vasthouden is een van mijn doelstellingen als voorzitter.

Het zou ook mooi zijn mochten alle vrijzinnige verenigingen in de toekomst de handen in elkaar slaan en samen een grote mediacampagne lanceren.

U bent een witte raaf als vrouwelijke voorzitter. Is de georganiseerde vrijzinnigheid een mannenbastion?

Het Willemsfonds alvast niet: het bestuur van de Gentse afdeling bestaat uit een mooie mix van mannen en vrouwen. #

Meer info?

09 224 10 75

info@willemsfonds.be

www.willemsfonds.be

Griet Engelrelst en Leentje Van Hoorde

Lezer, dit is uw rubriek. Forum is het discussieplatform van De Geus. De redactie behoudt zich het recht voor om uw bijdrage in te korten, echter zonder dat aan de essentie van uw boodschap wordt geraakt. Uitzonderlijk wordt een bijdrage niet gepubliceerd omwille van plaatsgebrek of omdat het behandelde thema al vaak aan bod is gekomen. Heel uitzonderlijk wordt een bijdrage niet gepubliceerd omdat de inhoud volkomen in strijd is met onze beginselen. Stuur uw reacties bij voorkeur via e-mail naar leentje@geuzenhuis.be of op ons adres Kantienberg 9 – 9000 Gent.

Vraagstuk met Siegfried Bracke

De redactie ontving verschillende reacties op het interview met Siegfried Bracke in het maartnummer van De Geus. Plaatsgebrek laat ons niet toe alle lezersbrieven te publiceren. We hebben er één voor u uitgepikt.

Bracke: rechtse beroepsleugenaar

‘Het vuur aan de schenen van Siegfried Bracke’: het is de covertitel waarmee het maartnummer van het vrijzinnige magazine De Geus uitpakt.

Het interview begint over de vrijzinnigheid. Bracke laat opmerken dat hij vindt dat de vrijzinnigheid zich niet moet verenigen. Letterlijk zegt hij: ‘Vrijzinnigheid is in mijn ogen geen cement tussen de mensen. Dat is het alleen wanneer er een strijd gevoerd wordt tussen een dwingend grote groep gelovigen en een groepje niet-gelovigen. Maar die tijd is lang voorbij.’

Nu, daar zullen de meeste vrijzinnigen het niet mee eens zijn. En daar krijgt Bracke van de interviewers in De Geus – Philippe Juliam en Frederik Dezutter – ook weerwerk op. Ze verwijzen onder andere naar de macht van de katholieke zuil. Je kan er ook aan toevoegen dat Europa een vrijzinnig eilandje is in een bomvolle wereld waarin de overgrote meerderheid nog steeds in goden gelooft, een meerderheid die ons ook in eigen land steeds meer met oude godendienstige praktijken komt confronteren. Denk aan halvalvoedsel en andere moslimgeplogendheden.

Een ander punt dat Bracke in De Geus mag propageren, maar waar hij geen weerwerk op

krijgt, is dat hij links zou zijn. Letterlijk zegt hij: ‘Ik ben links en dus voor hoge belastingen.’ De interviewers vragen hem dan zelfs nog of hij ‘als linkse mens Vlaams-nationalist is geworden’, of het altijd al was.

© Gerbrich Reynaert

Maar hoe kan iemand beweren links te zijn als hij een van de boegbeelden is van een partij die in haar programma door en door rechts is? Een partij die bijvoorbeeld de werkloosheidsuitkeringen in de tijd wil beperken én de indexerings van de lonen wil afschaffen. Een partij waarvan de voorzitter ooit zei dat die van de Vlaamse ondernemersvereniging VOKA zijn baas zijn. Een partij ook die continu de vakbonden – als of die zo almachtig zouden zijn – zit te bekritisseren, zoals Bracke dat in het interview ook meermaals doet.

Het volgende kan een van de pot gerukte vergelijking lijken, maar ze is echt zo gek niet. Hitler deed iets gelijkaardigs als Bracke. Hoe noemde hij zijn partij? Nationaal-socialis-

tisch. Hij was nochtans van meet af aan een felle tegenstander van de socialisten en communisten, die hij als eerste naar de concentratiekampen zond. Maar hij noemde zich socialistisch omdat hij anders nooit de steun van de arbeiders kon winnen.

Een Bracke die zich nu nog links noemt is ofwel van lotje getikt – en dat blijkt niet uit de rest van het interview – ofwel een doortrapte rechtse beroepsleugenaar.

Tot slot krijgt Bracke ook niet het nodige weerwerk voor zijn verhaaltje over inclusief Vlaams volksnationalisme. Wat doet Bracke immers met het één derde van de Franssprekende Belgen dat recent van ‘Vlamingen’ (en Brabanders/Limburgers) afkomstig is? Waarom sluit hij die mensen uit? Waarom wil hij de historische realiteit niet erkennen dat de Belgen al eeuwen door hun gedeelde geschiedenis en ligging als tussengebied, één volkje zijn geworden? Is taal echt zo belangrijk?

Mijn eigen ervaring met het wonen in Oost-Brabant, Sint-Gillis, Schaarbeek, Gent en nu in Limbourg (Verviers) leert me dat wij Belgen in heel ons doen en laten één volk zijn.

Misschien moet je temidden van de Turken en Afrikanen van Schaarbeek gewoond hebben om te beseffen dat de taal iets is dat absoluut van ondergeschikt belang is aan onze Belgische bourgondische levenswijze en omgang met elkaar. Elkaars taal kan je vrij makkelijk leren en ervoor geaccepteerd worden. Een echte Turk of Afrikaan worden, dat is voor een ‘echte’ Belg haast onmogelijk. Maar Belg zijn tussen de Belgen, welke taal ze ook spreken, dat gaat eigenlijk vanzelf.

Misschien moet Bracke maar eens meer op vakantie komen in de Ardennen én wat minder ambities hebben om met zijn Baskenmuts en politieke brandstokerij de covers van de boekjes te ontsieren. #

Jan-Pieter Everaerts

Deze lezersbrief verscheen oorspronkelijk in het e-zine De Groene Belg – www.degroenebelg.be.

Herman Brusselmans

- Geboren in Hamme in 1957.
- Studeerde Germaanse filologie in Gent.
- Debuteerde in 1982 met de verhalenbundel *Het zinneloze zeilen*.
- Schreef in zijn tweede roman, *De man die werk vond* (1985), over het afstompende bestaan van bibliothecaris Louis Tinner. Met deze autobiografische roman over de jaren tachtig brak hij door.
- Bracht in de jaren tachtig samen met Tom Lanoye en Kristien Hemmerechts vernieuwing in de Vlaamse literatuur.
- Groeide door zijn eigengereide schrijfstijl en zijn opvallende verschijning in de media uit tot een cultfiguur.
- Is sinds 2005 getrouwd met Tania De Metsenaere

© Gerbrich Reynaert

Interview met Herman Brusselmans

Humor uit noodzaak

Een enfant terrible dat de middelbare leeftijd heeft bereikt: altijd een interessant uitgangspunt voor een gesprek. Welke dromen zijn vervuld, afgezworen, onbeuwigd? We ontmoeten Herman Brusselmans – wars van zijn imago opvallend innemend en bij wijlen meedogend – op zijn minimalistische loft in het hart van Gent. Van Tania De Metsenaere, de eega van de schrijver, geen spoor. Ze woont al een tijdje alleen. Toch lijkt Brusselmans het al bij al goed te maken. Hoewel: het land staat op zijn kop, de hele wereld slaat op hol. Aan besognes geen gebrek.

Sabbatmania

U woont nog steeds in Gent, ondanks de geruchten over een nakende verhuis?

Ik heb even rondgelopen met het idee te verkassen naar Amsterdam, en heb mijn vertrek ook aangekondigd in een column.

Maar in Amsterdam wonen is peperduur, en bovendien blijf je er als Vlaming altijd een buitenlander, een 'gezellige Belg'. En eigenlijk zit ik toch liever in mijn eigen nest. Dus een verhuis naar Nederland is van de baan.

Een ander plan was stoppen met schrijven.

Het fameuze sabbatjaar... Dat heeft even door mijn hoofd gespoekt. Ik was alles wat zich afspeelt in de marge van het schrijven zijn vreemdse beu.

Stoppen met schrijven lukt me niet, ik doe het veel te graag.

link was even weg tussen wat ik wou doen – schrijven – en alles wat erbij komt kijken. Zo ontstond de gedachte: als ik even stop met schrijven, ben ik voor een tijd ook van al de rest verlost. Maar ophouden met schrijven lukt me niet, ik doe het veel te graag.

Bij de geplande 'sabbatical' hoorde ook een buitenverblijf in Knokke.

Tja, daar zijn Tania en ik vijf keer naartoe gereden. (droog) Tot zover mijn sabbatjaar. Ik ben een veel te grote huismus voor buitenverblijven.

U hebt meer dan vijftig boeken geschreven. Een leven zonder schrijven is voor u zo goed als zinloos?

Schrijven is bovenal een stiel die ik onder de knie heb. En hoe je het ook bekijkt, je werk is toch een belangrijk aspect van je leven. Ik ga op mijn 53ste niet in mijn zetel gaan zitten nietsdoen. Zo nu en dan bekruipt mij het gevoel dat ik aan verandering toe ben. Heeft niet iedereen dat, op alle vlak – carrière, relaties, woonplaats? Maar de goede alternatieven liggen meestal niet voor het rapen. Als ik stop met schrijven, wil ik iets gaan doen dat ik even graag doe, en zo iets vinden zit er niet echt in.

Zit een midlifecrisis ervoor iets tussen?

Nee, die is voorbij. Kijk, ik ben iemand die veel nadenkt en stilstaat bij de dingen – bij de toestand van de wereld, maar ook bij mijn eigen kleine onnozele leventje. Mijn moeder is gestorven op haar 61ste. Ik ben er nu 53. Dat is best confronterend. Wat als ik nog maar tien jaar te gaan heb? Als ik daarover begin te malen, slaat de paniek weleens toe. Was dit het nu? Kan ik nog vlug een bezigheid aanvangen die mijn leven extra zin geeft? En ondertussen kabbelt dat dagelijkse, simpele, onnozele leven gewoon verder. Ik ben iemand met veel

plannen, waarvan ik praktisch geen enkel uitvoer.

Het leven is zoals de Gentse Feesten.

En dat stoort u niet?

Mensen worden geregeerd door de angst om zich te vervelen. En dus gaan ze op zoek naar kicks. Het leven is zoals de Gentse Feesten: sta je op de Vlasmarkt, dan denk je: ik

moet dringend naar de Graslei, dáár gebeurt het. Eens op de Graslei, lijkt het Sint-Baafsplein het epicentrum van de avond. Maar zo blijf je rusteloos. Op een bepaald moment moet je kunnen zeggen: 'Ik ben Jan Lul, ik zit in Gent ergens op een loftje en schrijf wat boekjes en wandel wat met mijn hond. Ik ben getrouwd met een goede vrouw. En *that's it*.' Natuurlijk zit die drang naar verandering ook in mij, maar ik denk steeds meer: hier is het goed. Daarom slaag ik erin mij te amuseren tussen deze vier muren, met simpele, dagelijkse dingen. Dat geeft rust.

Duse eigenlijk bent u een gelukkig man?

Neen, ik ben nog nooit gelukkig geweest. Geluk, ik weet niet wat dat is. Moet je dan continu denken: dit is fántástisch? Ik draag het leed van de wereld op mijn rug. Oorlog, dierenmishandeling... dat is allemaal zo vreselijk. Het is toch absurd dat de boel hier gewoon verder draait terwijl opstandelingen in de Arabische wereld worden neergeschoten? Alsof we op een andere planeet wonen...

Vlaams protectionisme

Is het die thematiek van de leegheid die u zo aantrok in *The Catcher in the Rye*, het cultboek van J.D. Salinger waaraan uw eer-

ste roman *Prachtige ogen opgedragen is?*

In zekere zin, hoewel het New York van 1957 natuurlijk helemaal iets anders was dan het Hamme of het Gent van 1980. Pas op, thematiek spreekt mij zeker aan, maar boeken pakken mij toch vooral op taalkundigen en stilistisch vlak.

Het kneuterige Vlaamse protectionisme stoort me enorm.

Neem nu *Congo* van David Van Reybrouck, dat als zoete broodjes over de toonbank gaat. Thematisch spreekt dat boek mij niet echt aan, maar literair is elk boek

een potentiële voltreffer. Dus sla ik dat eens open in de boekhandel en onderwerp ik het aan de eerste-zintest. En wat blijkt? Dat boek trekt stilistisch op *geen kloten*. *Sprakeloos* van Tom Lanoye is een schitterend boek, dat helaas helemaal niet gekocht wordt voor zijn literaire kwaliteiten. Neen, de mensen willen in de eerste plaats een herkenbaar verhaal. In *De helaasheid der dingen* van Dimitri Verhulst – helemaal geen slecht boek – waren dat de zatte nonkels in Aalst. Iedereen met een zatte nonkel gaat onmiddellijk voor de bijl, ongeacht de stijl van het werk.

En dat is jammer?

Zeer zeker, deze evolutie zorgt ervoor dat alles wat Vlaams is opnieuw ongelooflijk in is bij ons. Philippe Geubels vertelt in *De slimste mens ter wereld* grappen die onze grootouders al vertelden, maar niemand die erover valt, want hij is een sympathieke Vlaamse jongen die dialect spreekt en in de Colruyt heeft gewerkt. En dus is hij meteen dé topkomek in Vlaanderen. Dat Vlaamse protectionisme – ‘ons Vlaanderen, daar mogen ze niet aan raken’ – stoort mij enorm. Het is zo kneuterig! Waar zijn de weerhaakjes? Gans die SHAME-betoging in

januari, bijvoorbeeld, miste scherpte. Waarom betoogde men nu eigenlijk? Het is Vlaanderen eigen schuld dat de regeringsformatie zo moeilijk loopt. De Vlamingen hadden, opgezweept door *De slimste mens ter wereld*, maar niet op die lul van een Bart De Wever moeten stemmen.

Vindt u dan dat schrijvers zich meer zouden moeten mengen in het maatschappelijk debat?

Kijk, ik neem in dit interview nu wel een standpunt in over de Belgische politiek, maar veel verder ga ik daar niet in. Ik ga niet heel mijn literatuur baseren op de flauwe, zinloze politieke toestand in ons land. Wat zou daar de zin van zijn?

De dood van de literatuur

Er zijn natuurlijk een aantal publieke figuren – waaronder ook schrijvers – die wel luid en duidelijk een maatschappelijk standpunt innemen.

Ja, maar dat maakt allemaal weinig uit. Ik roer me ook weleens in mijn columns. Zo heb ik enkele maanden geleden in Humo de hedendaagse Vlaamse literatuur de grond in geboord. Maar denk je dat daar ook maar één reactie op komt? Niet één lezersbrief! Literatuur, niemand die daar nog wakker van ligt.

Ook geen reacties van collega's ontvangen?

Neen, de scherpte is uit de Vlaamse letteren. Het is een algemene tendens: literatuur als instituut is passé. Waarom zouden jonge mensen nog boeken schrijven? Tegenwoordig voelt

iedereen met een blog en een Facebookpagina zich een schrijver. Ik deel de wereld elke dag mee dat ik een boterham met kaas heb gegeten, hoera, ik ben een schrijver! Piet Huysen-truys zoveelste kookboek wordt evengoed als literatuur behandeld. Hetzelfde met al die Bekende Vlamingen die eigenlijk niets kunnen: ze schrijven op hun 25ste een autobiografie – denk maar aan Natalia – en worden nog serieus genomen ook!

De scherpte is uit de Vlaamse letteren.

Stielkennis, opleiding, ervaring zijn van geen tel meer. De hype regeert, ik betwijfel of de literatuur nog een rol van betekenis kan spelen. Stel dat ik morgen aan een

roman begin over de politieke impasse in België. Op het moment dat die volgend jaar zou verschijnen, is de storm al lang gaan liggen en laat niemand er zijn slaap nog voor. Tom Lanoye verwerkte in zijn *'Monster-trilogie'* de actualiteit van de jaren negentig. Wie ligt nu nog wakker van Dutroux?

Lanoye spuit zijn politieke mening ook op het podium. Jeuken uw handen nooit tijdens een voorstelling?

Op een podium breng ik andere dingen: ik ga steeds meer naar een literatuur als taal. Mijn instrument is taal en het onderwerp interesseert me eigenlijk niet. Een politiek geëngageerd oeuvre opbouwen ligt dus niet in de lijn van de keuzes die ik als schrijver heb gemaakt.

Hoewel ik wel heel wat te zeggen heb over de weg die Vlaanderen ingeslagen is. Waar zijn onze mythische helden gebleven? Neen, wij hemelen Bart De Wever op, een egotripper die zich uit de Vlaamse klei heeft losgetrokken maar altijd kneuterig zal blijven. Hij is ad rem, kan het goed zeggen en weet veel, en dus

Herman Brusselmans over het mediacircus: 'Ik ben het beu om op te draven als die zot met zijn lang haar die woorden als "beffen" en "masturberen" in de mond durft te nemen. Ik heb wel degelijk iets te vertellen. Zo'n presentator vraagt nooit eens naar de invloed van de joods-Amerikaanse literatuur op mijn werk.' © Gerbrich Reynaert

ligt half Vlaanderen aan zijn voeten. Terwijl die gast helemaal geen 'mythemateriaal' is. Hij heeft bijvoorbeeld helemaal geen stijl: ons toekomstig politiek genie gaat elke dag drie pak friet met zes curryworsten eten in frituur 't Draakske. Hoe kneuterig kan je zijn! Geef mij maar een politicus die tegen het volk zegt dat hij drie keer in de week in het Hof van Cleve gaat eten.

Koen Wauters, nog zo'n Vlaamse nepmythe: hij laat het Sportpaleis vollopen, geeft een resem interviews over zijn kutconcerten, en rijdt de dag nadien tijdens Dakar het enige ravijn in dat Argentinië rijk is. Elvis Presley, dát was een mythe.

Hoe is deze verschuiving te verklaren?

Dat zit gewoon in de volksaard: de Vlamingen

zijn altijd grote lafaards geweest. We hebben ons als overheerst volk altijd aan alles en iedereen aangepast. Vandaar dat we ons nu nog steeds als slaven gedragen en nooit eens op tafel kloppen.

De Vlamingen zijn altijd grote lafaards geweest.

En dat vertaalt zich ook in de culturele productie: zwakheid troef. Iedereen kan tegenwoordig schrijven, zanger of topkok worden. Terwijl veel van die mannen in een midlifecrisis zitten en dankzij hun tv-optredens gewoon nog eens aan de kont van een 18-jarige schone kunnen zitten.

Conclusie: de wereld is een schijnvertoning?

Het stelt allemaal niets voor. Vlaanderen mist

tegenwoordig karakter. Het zal ergens anders wel niet beter zijn, maar het hangt mij hier echt de keel uit.

U werkt met uw optredens in de media natuurlijk ook mee aan die valse wereld.

U draaft weleens op in onder andere De laatste show, De wereld draait door.

Tja, mijn boeken zijn producten die moeten verkocht worden. Als schrijver ben ik contractueel verplicht om daaraan mee te werken. Maar hoe vaak zie je mij nog op tv? Je zou eens moeten weten hoeveel aanvragen ik krijg! Ik heb helemaal geen zin om met mijn smoel op tv te komen.

De uitgeverij getroost zich de moeite om mijn boeken uit te geven, dus doe ik wat ze vragen. Maar het hele mediacircus staat me steeds

meer tegen, en zoals ik al zei was dat een van de redenen waarom ik toe was aan een jaartje ertussenuit. Het is allemaal erg oppervlakkig. Ik ben het beu om op te draven als die zot met zijn lang haar die woorden als 'beffen' en 'masturberen' in de mond durft te nemen. Ik heb wel degelijk iets te vertellen. Zo'n presentator vraagt nooit eens naar de invloed van de joods-Amerikaanse literatuur op mijn werk. Het is niet omdat ik het in mijn boeken weleens over beffen heb, dat ik enkel daarover zou kunnen en willen praten.

En, wat zijn de joods-Amerikaanse invloeden op uw werk?

Onder anderen Saul Bellow, Joseph Heller, Bernard Malamud en Philip Roth hebben me stilistisch erg beïnvloed. Ik volg de evoluties in de komische literatuur nog steeds op de voet, ben nieuwsgierig naar wat mogelijk is binnen het genre. Nu, ik wil helemaal niet uitpakken met mijn kennis over dit onderwerp. Het zijn gewoon de romans die ik als jonge schrijver heb leren kennen en die mijn werk hebben beïnvloed. Maar zoveel andere goede boeken zijn me dan weer ontgaan.

Geloof, hoop en liefde

In *Trager dan de snelheid*, uw roman uit 2010, doet het hoofdpersonage een aantal uitspraken over geloof, onder andere over de islam. Hij zegt tegen een moslim: 'Ik vind je, ondanks je geloof, een brave en interessante man.' Ligt u wakker van de invloed van religie op onze samenleving?

Het is goed mogelijk dat over vijftig of honderd jaar de ganse wereld geïslamiseerd is. Het christelijke geloof heeft afgedaan. De kerken zijn leeg. En de westerse, democratische,

kapitalistische wereld – mijn favoriete wereld – verkleint alsmäär. Er zijn enorme migratiegolven op komst. Als de massa asielzoekers op een bepaald moment besluiten om zich van de hele procedure niets meer aan te trekken en Europa te overspoelen, staan we machteloos.

Ik geloof in mijn moeder als godin.

En ook nu al hebben inwijkelingen invloed op onze samenleving. Moslims eisen bijvoorbeeld moskeeën. Vrij verkeer in Europa, godsdienstvrijheid... ook vanuit een links gedachtegoed moet je durven toe te geven dat er bepaalde dingen mislopen. De mens is een egoïstisch beest dat de anderen zijn eigen ideeën wil opdringen. Vandaar die zin in *Trager dan de snelheid*: eenmaal in grote groep wordt elke mens – hoe goed ook – gevaarlijk. En dan heb ik het niet alleen over moslims, maar over alle mensen die overtuigd zijn van hun gelijk.

Ik reken een aantal Turken tot mijn beste vrienden en ik weet dat ik mij over bepaalde onderwerpen ongelooflijk op de vlakte moet houden. Praat over het weer, over de wijven of over een ander wat, maar begin niet over gearrangeerde huwelijken, de boerka, het slachten van schapen, de Koran of het Turkse beleid tegenover Cyprus, want dan steigeren ze. Strenggelovigen missen het vermogen tot zelfrelativering. En dat vind ik verontrustend.

Begrijpt u dat sommige mensen zich in moeilijke tijden keren naar het geloof, als laatste houvast?

O, maar begrijp me niet verkeerd: ik geloof ook, op een abstracte, symbolische en zeer persoonlijke manier. Ik geloof in mijn moeder als godin. Zij bestaat nog ergens en ik spreek met haar. Ik heb de man met de baard vervangen door een beeltenis van mijn moeder, waaraan

ik me vastklamp. Het is een manier om contact te houden met haar. Waarom zou ik niet geloven dat ik haar na mijn dood zal terugzien? Natuurlijk is de kans klein, maar het idee geeft me troost. Maar ga ik dat geloof opdringen aan anderen? Neen, ik wil er helemaal niemand mee lastigvallen.

Als twintiger trok u weg uit uw geboortedorp Hamme. Bent u gevlucht voor de benauwende, katholieke dorpsmentaliteit?

Neen, want die mentaliteit heeft ons gezin nooit overheerst. Als het tijd was om naar de mis te gaan en een van onze koeien moest kalveren maar het kalf zat verkeerd, was de keuze snel gemaakt: er moest gewerkt worden. Dan zei mijn vader: 'De mis kan mijn kloten kussen, ik dreig een kalf van 5000 frank te verliezen.' En dus bleven we allemaal thuis. Ons geloof stelde in de praktijk niet zoveel voor.

U hebt dus nooit de drang gevoeld u tegen uw katholieke roots af te zetten?

Neen. Ook niet tegen het katholieke onderwijs. Ik heb schoolgelopen in het Heilig Hart-instituut. Daar liepen nog een aantal broeders rond, maar Mei 68'ers zwaaiden er de plak. Het viel er dus allemaal geweldig mee.

Ik ben wel indirect geconfronteerd geweest met pedofilie. Tijdens de biecht was het altijd zoeken naar een zonde. Je hebt je moeder niet vermoord, je hebt niets gestolen, dus dat was altijd een heel karwei. De onderpastoor vroeg dan of ik geen onzedelijke gedachten had gehad. 'Euhm, neen, meneer de onderpastoor.' 'Speel jij niet met je eigen piemel?' Op dat moment besefte ik het niet, maar zulke vragen neigen natuurlijk naar pedofilie.

U vindt het geen probleem dat het meren-

De nieuwste van Brusselmans

'Van drie tot zes'

Willem Zundap is een man die het niet heeft getroffen in het leven. Na een slechte jeugd, een verblijf in de gevangenis en een poging tot autodidactische studie leeft hij van zijn pen: hij werkt voor enkele tijdschriften en probeert ook een roman te schrijven. Dat laatste wordt echter geen succes, en Zundap wordt dan ook gedegradeerd naar de lagere regionen van het geschreven woord. Hij vervaardigt teksten voor een radioprogramma en wordt vervolgens zelf radiomaker. Zundap besluit te trouwen met de hoofdredactrice van een tijdschrift waarvoor hij vroeger werkzaam was, maar de enige vrouw van belang blijft het droommeisje. Zij is het tweede hoofdpersonage in deze roman en bepaalt de denkwereld van Zundap, die van het kastje naar de muur botst. Zal hij haar ontmoeten en zo ja, waar zal dat dan naartoe leiden?

deel van de Vlaamse leerlingen naar een katholieke school gaat?

De pedofilieschandalen zijn natuurlijk op zijn zachtst gezegd erg verontrustend. En ik heb moeite met katholieke scholen die de leerlingen indoctrineren en voorschrijven welke boeken ze wel en niet mogen lezen.

Met mijn eerste vuistslag vermoordde ik meteen bijna mijn vader.

Veel generaties jongeren zijn op seksueel vlak beïnvloed door de schuld- en-boetebenadering van de kerk. Het stoort een vrijbuiters als u niet?

Je karakter bepaalt hoe je met dergelijke geboden en verboden omgaat. Je hebt mensen die, wanneer hun

wordt gezegd dat je van masturberen blind wordt, nooit meer durven te masturberen. En je hebt er die denken: ja ja, dat zal wel, ik masturbeer mij te pletter! Het ligt niet in mijn aard om me te laten indoctrineren en dus heb ik van dergelijke regeltjes nooit last gehad.

Ook op het thuisfront niet. Er werden bij ons af en toe eens klappen uitgedeeld. Op mijn

veertiende heb ik mijn vader teruggeslagen. Ik raakte hem toevallig net onder het borstbeen. Hij had geen adem meer en viel op de grond, helemaal blauw. (lacht) Met mijn eerste vuistslag had ik meteen bijna mijn vader vermoord! Hij heeft nadien nooit meer gemept...

Moet ik daar nu een complex aan overhouden? Ik kan voor de rest van mijn leven roepen dat mijn vader een klootzak was, maar hij was bovenal een mens. Toen mijn moeder stierf, is hij in een diepe put gesukkeld: hij was zijn beste maat maar ook zijn boksbal kwijt. Tania en ik konden er toen voor kiezen om hem als een steen te laten vallen, maar dat hebben we niet gedaan. We hebben hem verzorgd tot zijn laatste snik, een plek in een goed rusthuis betaald, want al bij al was hij toch ook gewoon een sukkel en geen slechterik. Het blijft je vader. Bovendien was hij zelf ook het product van zijn jeugd. Hij belandde op zijn twaalfde in de veehandhandel, zijn moeder zat aan de dranken zijn vader was een opvliegende zot.

U hebt zich als eerste losgemaakt uit die vicieuze cirkel?

Ik heb het vertikt om die geschiedenis van

waanzin en alcoholisme voort te zetten en heb me stilletjes aan losgetrokken uit dat milieu, zonder mijn respect ervoor te verliezen.

Er zijn artiesten die omwille van hun kunst gevisieerd zijn door geloofsgemeenschappen, denk maar aan de Deense cartoonist Kurt Westergaard en Salman Rushdie. Hebt u uzelf ooit al eens betrappt op zelfcensuur?

Jazeker. In mijn boeken durf ik weleens de draak te steken met de islam, maar ik ben me altijd bewust van een grens die ik niet overga. Bij andere onderwerpen voel ik die geremdheid niet.

Over kutwijven en droommeisjes

In uw boeken hebben veel vrouwen het zwaar te verduren, terwijl u over uw moeder spreekt als een godin en u uw liefde voor uw droomvrouw openlijk belijdt. Een opvallend verschil.

Vrouwen moeten voor mij godinnen zijn. Ik

leef voor iemand anders, en als heteroseksueel is dat voor een vrouw. Mijn eerste vrouw was mijn godin, en mijn tweede, Tania, is helemaal mijn droommeisje, waarvan ik een figuur van vlees en bloed heb gemaakt. Dat ik vrouwen op een voetstuk zet en dat ik ze godinnen, droommeisjes en prinsessen noem, sluit niet uit dat er ongelooflijk veel kutwijven rondlopen op deze wereld.

Mijn enige wapen om de dag door te komen is zelfrelativering.

En dat gegeven werkt u in uw fictie.

Ja. Vrouwen zijn al zo lang bezig zich te emanciperen dat de strijd – in het Westen – onderhand wel is gestreden. Wat kan een vrouw tegenwoordig niet bereiken?

Je hebt altijd pruimen zoals Kristien Hemmerchts – hoog tijd dat ze die eens opsluiten in een nonnenklooster – die blijven mekkeren over het glazen plafond en zogenaamd beledigende uitspraken over vrouwen. Het is tegen die vrouwen dat ik in mijn boeken van leer trek. Komaan zeg, in onze hedendaagse samenleving worden homo's noch vrouwen gediscrimineerd. Een vrouw met een stel mooie tieten kan hier alles bereiken.

Op zich natuurlijk geen bewijs van een geslaagde emancipatie, integendeel. Terug naar de humor: waarom zijn er op de Vlaamse podia en televisiekanalen zo weinig grappige vrouwen te vinden?

Tja, vrouwen en zelfspot... Vrouwen vertrekken, eens ze dan op een podium geraakt zijn, vaak vanuit een 'problematiek'. Zo verglijden ze al gauw in een klagerig-zagerig toontje. Dat is erg jammer. Het zou zoveel leuker zijn mochten ze eens goed lachen met de verschil-

len tussen mannen en vrouwen. En vrouwen die dat doen, zoals Nathalie Meskens, worden meteen doodgeknuffeld. Terwijl er zoveel grappige vrouwen zijn. Mijn eigen vrouw is bijvoorbeeld hilarisch. Vrouwen met een komisch talent trekken helaas zelden het podium op.

Literaire nestbevuiler

Literatuur is voor u bovenal vakmanschap.

Ja, ik houd niet van hobbyisme en amateurisme. Een echte kunstenaar is 24 uur op 24 met zijn kunst bezig, offert zijn leven er aan op.

Ik heb bijvoorbeeld veel bewondering voor Remco Campert. Hij mag dan door velen als een tweederangsschrijver beschouwd worden, hij heeft wel altijd geleefd voor zijn kunst. *Het leven is vurrukkulluk* heeft me als schrijver overigens echt de ogen geopend: woorden verkeerd spellen tot in de titel toe is mogelijk, wat een fantastische ontdekking!

Er moet natuurlijk ook brood op de plank komen. Ik verdien nu goed, maar dat houdt me niet zo bezig. Of ik nu wel of niet een Porsche kan kopen, het doet me weinig. *(lacht)* Ik heb er wel één gekocht, omdat Tania dat wou. Alles wat ik koop is voor Tania. Een oude jeansbroek, een oud T-shirt, oude laarzen, een oude moto: meer heb ik zelf niet nodig.

Toch werkt u hard. Uit geesting?

Ja. Hard werken is natuurlijk een relatief begrip. Ik schrijf nu zo'n vier uur per dag. Dat lijkt niet zo veel, maar creativiteit put wel uit, ook al komen de bladzijden gemakkelijk uit mijn vingers. Writer's block? Nog nooit last van gehad, daarvoor schrijf ik te graag. Verder lees ik heel veel, onontbeerlijk voor een schrijver.

Schrijvers en muzikanten die veel produceren hebben bij u een streepje voor.

Inderdaad. Babybird is bijvoorbeeld zo'n hardwerkende band die ik geweldig vind. Tania en ik dansten op onze trouw op *You're Gorgeous*, een parodie op een aantal suikerzoete nummers. Als grap, want het is geen echte *slow*. We dansen het nummer ook maar half uit.

Artiesten die zichzelf kunnen relativeren apprecieer ik enorm. Ik houd bijvoorbeeld ook vooral van schrijvers die de kunst der ironie verstaan. Met het werk van Harry Mulisch of Hugo Claus heb ik weinig. Het is overigens verschrikkelijk dat enkel 'ernstige' kunst bekroond wordt. Grote thema's als liefde en dood moeten de revue passeren, anders maakt een boek geen kans. Dat wil ik met mijn werk aan de kaak stellen.

In maart 2011 kwam Van drie tot zes uit. Bij elke nieuwe roman blijkt dat u een schare trouwe fans hebt. Steekt het dat de literaire prijzen niet volgen?

In januari heb ik een prijs gekregen. Ik was zo ziek als een hond, dus kon hem niet zelf in ontvangst nemen. *(droog)* Dan win ik eens een prijs...

Nu, ik beschouw mezelf ook als een tweederangsauteur, hoor: ik speel aan de top van tweede klasse in België, behoor niet tot dezelfde liga als Saul Bellow, Gerard Reve en Joseph Heller. Al moet gezegd dat de eerste klasse in België helemaal niet zoveel voorstelt...

Soit, noem eens een komische film die een Oscar heeft gekregen? Je kan ze op één hand tellen. Het literair establishment ziet mij waarschijnlijk als een nestbevuiler: ik lach met alles, ook met de literatuur zelf. Maar door mijn eigen vakte relativeren, bewijs ik toch net dat

ik het heel erg ernstig neem? Ik ben echt wel heel serieus met mijn job, het komische genre, de roman in het algemeen bezig. Maar dat scoort geen literaire prijzen. Waarom moet een roman lang en saai zijn om bekroond te worden? (*lacht*) Dat de grote prijzen uitblijven, is al bij al misschien nog een compliment.

Zelf heb ik het ook geprobeerd, hoor, een 'serieuze roman' schrijven. Maar dat experiment is faliekant mislukt, die ernstige toon kon ik niet lang volhouden. Kijk, ik vind het leven, de wereld, de mensen die hem bevolken niet leuk. Mijn enige wapen om de dag door te komen is zelfrelativering. Ik wil met alles kunnen lachen, anders overleef ik het niet.

Sleept u zich dan door de dagen?

Door sommige wel... (*stiltte*) Door de meeste, eigenlijk.

U vult uw dagen nochtans met schrijven en lezen, bezigheden die u zegt heel aange-naam te vinden.

Ach, het hangt allemaal af van dag tot dag. En ik ben niet anders dan de andere mensen op deze aardkloot: wat ik denken en voel, denkt en voelt iedereen. Soms is het leven best aange-naam, maar helemaal vrij zijn we nooit. Het is bijvoorbeeld koud en grijs vandaag, terwijl ik liever zou hebben dat het zonnig en warm is zodat ik met de moto kan gaan rijden.

Maar we houden vast aan de illusie vrije zijn?

Het is natuurlijk de ultieme droom. Maar zouden we wel weten wat met die absolute vrijheid aan te vangen? Volgens mij niet, we zouden in ons eigen ongeluk lopen. Kijk naar mensen die de lotto winnen of op pensioen zijn: ze hebben al die vrijheid maar vervelen zich nog steeds te pletter, gaan nog steeds op

zoek naar kicks. Vrijheid is het kiezen van een gevangenis. En mijn gevangenis is dit hier (*wijst naar de muren van zijn woonkamer*). Ik weet dat ik gevangen zit binnen deze vier muren, maar hierbinnen beschik ik over heel wat vrijheid.

Vrijheid is het kiezen van een gevangenis.

gezelschap. Hoe houdt u het met ze uit?

Het zijn stuk voor stuk interessante personages. Denk niet dat ik het niet geprobeerd heb, schrijven over alleen maar gelukkige, goede mensen. Maar dat werkt gewoon niet, het levert geen boeiende verhalen op.

Bovendien bestaat de wereld nu eenmaal uit klootzakken en heb ik zelf ook een Louis Tinner en een Guggenheimer in mij. Ook ik heb soms zin om iemand op zijn bakkes te slaan. Natuurlijk doe ik dat niet. De maatschappij functioneert nu eenmaal pas als bepaalde vrijheden worden beknot.

Angstbrein

In Trager dan de snelheid zegt Louis Tinner: 'Ik word alleen geïnspireerd door mijn eigen brein'. Een uitspraak die evengoed van u zou kunnen zijn?

Zeker weten. Ik ben nogal een fan van het brein. Fantasie, inspiratie... het ontspruit allemaal aan onze hersenen. De rest van ons lichaam stelt eigenlijk niet zoveel voor. De minste verandering in onze hersenpan kan immense gevolgen hebben voor ons lijf: je kan niet meer

spreken, krijgt je arm of lul niet meer omhoog, je verandert in een plant...

Boezemt die broosheid van de mens u angst in?

Enorm. Alle aftakelingsziekten van het brein zijn erg. Kijk maar naar Hugo Claus. Je eigen naam niet meer weten, de weg niet meer vinden naar je eigen huis... hoe pijnlijk.

Bent u een angstig mens?

Ik heb schrik van alles: vliegtuigen, boten, auto's, fietsen, driebielers, tandems.

Hugo Claus heeft gebruik gemaakt van het recht op euthanasie. Hebt u ooit al bij die keuzemogelijkheid stilgestaan?

Voor een dergelijk besluit moet je op voorhand regelingen treffen, maar uiteindelijk kan je hierover pas uitspraken doen wanneer je werkelijk in een uitzichtloze situatie zit. Stel, ik heb kanker, de chemotherapie maakt me zo ziek als een hond en er is weinig kans dat ik het overleef. Mijn vrouw heeft mij net verlaten en mijn kinderen spreken niet meer tegen mij. (*lachje*) Zou ik dan om euthanasie vragen? Ik kan het me wel voorstellen, ja.

Beslissen dat het genoeg geweest is en uit het leven stappen: dat is een absoluut recht. Een mens moet de macht hebben om over de voortzetting van zijn eigen leven te beslissen. Euthanasie en ook zelfmoord moeten kunnen.

Hartelijk dank voor dit gesprek.

Ward De Baene en Leentje Van Hoorde

Herman Brusselmans verleent tijdens de Gentse Feesten zijn medewerking aan Elga - Het Panopticum, een voorstelling van het Vermeylenfonds en Teater Exces (zie pagina 35 van dit nummer).

PRO

Marc Cosyns is huisarts in een wijkgezondheidscentrum en doceert medische ethiek en deontologie aan de vakgroep huisartsgeneeskunde van de Universiteit Gent. Hij schreef *Bevroren beeld* en *Amelie Van Esbeen*, de 93-jarige die nú wou sterven. Met *Julien Vandevelde* maakte hij een documentaire reeks over sterven, dood en rouw anno 2008-2010.

Bij deze vraag wil ik vooraf nagaan of euthanasie voor de wetgeving van 2002 in de strafwet stond en of het er nu in staat. Euthanasie had verschillende betekenissen als uiting van absolute zelfbeschikking, als een levenseindebeslissing in het kader van stervensbegeleiding, als tegenstelling met palliatieve zorg tot en met de nazigenade-dood. Euthanasie kwam niet voor in de Belgische (straf)wetteksten maar werd beoordeeld vanuit andere (straf)wetgeving met verschillende rechtspraak. Er was nood aan een wetgevend kader dat duidelijkheid en rechtszekerheid kon bieden. (Hetzelfde gold voor hulp bij zelfdoding en zelfmoord wat ik in de context van deze kikkerpoel buiten beschouwing laat.)

In de jaren zeventig - tachtig paste de roep om rekening te houden met (rechten van) de patiënt in de emancipatiegolf. Tégen het paternalisme van de medische macht. Het recht op waardig sterven betekende zich kunnen onttrekken aan therapeutische hardnekkigheid maar ook pijnloos kunnen sterven of het eindpunt zelf (mee) beslissen.

De jaren tachtig - negentig brachten geen consensus. Het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek stelde in '97 een nieuwe euthanasiedefinitie voor naar analogie van de strafwet in Nederland:

‘Opzettelijk levensbeëindigend handelen door een andere dan betrokkene, op diens verzoek.’ Een mondvol archaïsch woordgebruik dat een patiënt nauwelijks kan uitspreken maar dat wel gebruikt werd in een wet die verwees naar een misdrijf. Je zou verwachten dat men een strafwetartikel schreef met bepaling van een strafmaat maar dat gebeurde niet. Zoals bij zwangerschapsafbreking, dat – spijtig genoeg – wel in de strafwet staat, werd gesteld dat wanneer een arts deze handeling toepast en voldoet aan de specifieke voorwaarden en procedures, hij niet strafbaar is.

De huidige euthanasiewet veroorzaakt te veel verwarring.

Anno 2002 keurde men de euthanasiewet goed, geldig voor wilsbekwame meerderjarigen en voor patiënten ‘onomkeerbaar buiten bewustzijn’ (met wilsverklaring maximum vijf jaar). De wet zit in een juridisch vacuüm. Er is *alleen maar verwijzing* naar het misdrijf. Euthanasie is geen patiëntenrecht en geen normaal medische handeling. Patiënten zijn totaal afhankelijk van de arts en het ziekenhuis waar de arts werkt. Het verzoek om euthanasie kan geweigerd worden zonder doorverwijzing of vertraagd door bijkomende voorwaarden tot en met omzeild door onterecht opgedrevensedatie.

Dit alles was duidelijk vóór de stemming van de wet en was becommentarieerd door de Raad van State, maar het adagium ‘beter een slechte wet dan geen wet’ was in de politieke constellatie van toen misschien een te begrijpen standpunt.

Anno 2011 weten patiënten niet wat hun rechten en plichten zijn en klampen zij zich vast aan ‘papieren’ die zij in orde willen maken bij de gemeente. De euthanasiewet met haar com-

binatie van burgerlijke (wilsverklaring), strafrechtelijke (verwijzing naar moord) en patiëntrechtelijke (zorgverlenersrelatie) artikels heeft na acht jaar ervaring aangetoond dat ze te veel verwarring veroorzaakt in de hoofden van patiënten, van artsen en zorgverleners.

Is euthanasie uit het strafrecht halen een oplossing? Omdat in de euthanasiewet alleen maar een verwijzing beschreven staat is het een niet te beantwoorden vraag. Essentieel is wat de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging (HVV) als oplossing voorstelt om (helpen) sterven op een vooraf overlegd tijdstip optimaal mogelijk te maken in het kader van een vrijzinnig-humanistisch mensbeeld.

Ik vind dat HVV zich niet moet opstellen als partijpolitieke vereniging die consensus zoekt in wetsaanpassing door te verfijnen en uit te breiden (zie de petitielijst) en daardoor de verwijzing naar moord en taboe ongemoeid laat. Ik pleit voor een duidelijke stellingname die vertrekt van de autonomie én de emanciperende zorgrelatie van de maakbare mens – in tegenstelling tot de paternalistische zorgrelatie van de mens als (op)gave van een god. Het mogen en kunnen sterven op een vooraf overlegd tijdstip als patiëntenrecht. Het mogen en kunnen helpen sterven door zorgverleners als normale medische zorghandeling. Dit past in de filosofie van vrijzinnig humanisme waarbij alle zorghandelingen met betrekking tot de maakbaarheid van de mens zouden moeten geweerd worden uit de strafwet. Weg van de impliciete moraal van een godsdienst waarin het menselijke leven een onaantastbaar godsgeschenk is. Voor een leven en sterven dat men zelf samen met de andere waardig maakt – met rituelen en symbolen, maar dat is voor een andere kikkerpoel...#

Marc Cosyns

strafrecht?

etgeving en de toepassing ervan zijn dan ook legio. Zo wordt in heel wat verwijzing naar moord in de wet moeten artsen steeds bewijzen geen

In onze hoogtechnologische maatschappij wordt in de helft van alle sterfgevallen vooraf een zestal beslissingen genomen met – al dan niet gewilde – invloed op het tijdstip van overlijden. Bij één op de twee mensen wordt het levenseinde dus bepaald door een voorafgaande beslissing! Het betreft 1) het stoppen van een zinloos (geworden) behandeling (bijvoorbeeld nierdialyse), 2) het niet meer opstarten ervan (bijvoorbeeld sondevoeding), 3) het opdrijven van analgetica bij een stervende met hevige pijn of palliatieve sedatie bij onbehandelbaar en ondraaglijk lijden, 4) opzettelijke levensbeëindiging zonder verzoek van de patiënt, 5) hulp bij zelfdoding en 6) euthanasie (opzettelijke levensbeëindiging op verzoek van de patiënt).

Het is evident dat de eerste drie beslissingen in overleg met de patiënt gebeuren of met zijn wettelijke vertegenwoordiger(s). Dit staat trouwens ingeschreven in de wet op de patiëntenrechten. Desondanks worden deze beslissingen nog vaak boven het hoofd van de patiënt en/of zijn familie genomen, wat achteraf tot frustraties en onverwerkbare rouw kan leiden. Denk maar aan een palliatieve sedatie zonder overleg waardoor de familie geen afscheid kan nemen.

Wat met de laatste drie beslissingen? Opzettelijke levensbeëindiging – zelfs mét toestemming van het 'slachtoffer' ('euthanasie') – wordt in de strafwet als moord beschouwd (art. 394 S.W.). Wanneer het vroeger tot een rechtszaak kwam kon de arts zich enkel beroepen op de 'noodsituatie': hij moest kiezen tussen twee conflictueuze waarden, namelijk het ondraaglijk lijden opheffen en het leven van de patiënt redden. Soms kon het lijden enkel worden vermeden door het leven te beëindigen. De uitspraak van het proces hing af van het feit of de rechter meer belang hechtte aan het vermijden van lijden – door

levensbeëindiging – dan aan de bescherming van het leven. Weinig artsen wilden dit risico nemen en weigerden daarom euthanasie.

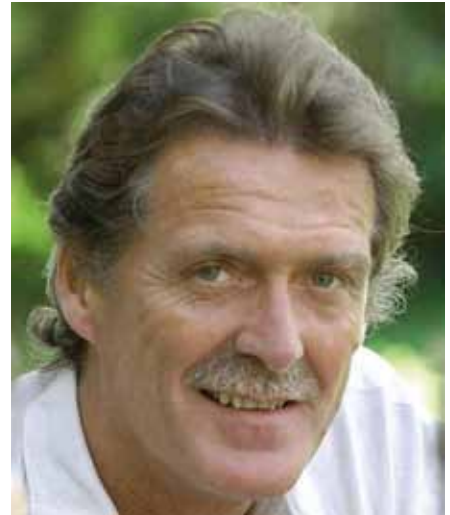
Er was een supplementaire (euthanasie)wet nodig die toeliet – onder bepaalde voorwaarden – op verzoek van de patiënt zijn leven te beëindigen. Bij klacht stelt het parket echter nog steeds een onderzoek in en het kan bij niet-naleving van de wet de arts vervolgen. Bij wet werd echter ook de federale commissie euthanasie opgericht als buffer tussen artsen en het gerecht. Dit biedt rechtszekerheid voor de artsen, gezien het parket de commissie om advies vraagt.

Palliatieve sedatie zou, net zoals euthanasie, geregistreerd moeten worden.

– is juridisch geen eenvoudig begrip. Zelfdoding is in België niet strafbaar. Men zou kunnen denken dat hulp bieden aan een niet-strafbaar feit dit evenmin is. Iemand met neiging tot zelfdoding bevindt zich echter in een crisissituatie en moet geholpen worden. Wanneer men hem integendeel letale middelen geeft, zou men kunnen beschuldigd worden van schuldig verzuim.

Dankzij de euthanasiewet is het levenseinde debat in een stroomversnelling terechtgekomen. Vooreerst moet de euthanasiewet verrijkt worden (minderjarigen, doorverwijsplicht, voorafgaande wilsverklaring euthanasie onbeperkt geldig en toepasbaar bij verworven wilsonbekwaamheid). Hulp bij zelfdoding moet wettelijk kunnen voor mensen die voldoen aan de voorwaarden van de euthanasiewet.

Men zou de bevoegdheden van de commissie

Wim Distelmans is professor palliatieve geneeskunde aan de Vrije Universiteit Brussel. Hij is de voorzitter van LEIF (LevensEinde InformatieForum, www.leif.be) en van de federale commissie euthanasie.

euthanasie kunnen uitbreiden tot een commissie 'levenseindebeslissingen'. Vooreerst kunnen alle betwiste dossiers die verband houden met de zes beslissingen hieraan getoetst worden vooraleer ze te verwijzen naar het parket. Gezien de verontrustende opkomst van palliatieve sedatie – die vaak zonder medeweten van de patiënt wordt uitgevoerd, in veel zorginstellingen aangewend wordt als alternatief voor euthanasie en vaak levensverkortend handelen maskeert zonder het zo te willen benoemen – zou deze handeling, net zoals euthanasie, geregistreerd moeten worden. Vervolgens moet men de instellingen verplichten de wetgeving te respecteren. Ten slotte moet men meer middelen vrijmaken voor palliatieve zorginitiatieven zoals de dagcentra, zodat men geen pensenkermis meer moet organiseren.

Mensen in dramatische, uitzichtloze situaties willen een waardige oplossing voor hun vermijdbare ellende. We moeten dus iedereen neutraal informeren over alle wettelijke mogelijkheden zodat mensen zo goed mogelijk eigen beslissingen kunnen nemen – beslissen om niet te beslissen is ook een beslissing – en we moeten deze keuze ook willen respecteren. #

Wim Distelmans

(Spelregels: de auteurs 'pro' en 'contra' nemen voorafgeen kennis van elkaars standpunt.)

De dood in kinderschoenen

Er wordt weleens gezegd dat graven spreken, en dat geldt zeker voor kindergraven.

Ze hebben binnen de funeraire geschiedenis een eigen verhaal en stijl, en bieden ons een aparte blik op onze omgang met de dood. Ze zijn als het ware versteende brailletekens waarvan een vergeten, steeds evoluerend verhaal van afscheid en rouw kan afgelezen worden.

De dood is een gevoelig thema, zeker in onze tijd. Klaagzangen omtrent het hedendaagse taboe zijn vaak simplistisch of romantiseren het verleden nogal, maar het blijft een feit dat de concrete dood omwille van allerlei redenen uit onze dagelijkse leefwereld verdwenen is.

De dood van een kind is binnen dit kader nog uitzonderlijker en dus extra beladen. Hygiëne en voeding zijn sterk verbeterd, de geneeskunde heeft de grilligheid van het leven deels getemd. De dood van een kind komt meestal als een donderslag bij heldere hemel.

Het volstrekt onverwachte, onlogische, onvatbare verlies plaatst de nabestaanden voor de zware taak van het rouwen en het verweven van deze gebeurtenis met hun levensgeschiedenis. Ook voor de omgeving is het moeilijk om adequaat te reageren op mensen die zo'n tragisch verlies meemaken. Emoties worden zoveel mogelijk naar het private teruggedrongen. De confrontatie met verlies dat nauwelijks te beteugelen is, wordt gevreesd en gemedend.

Vele ouders gaan hun rouwweg alleen en in stilte. Ook voor professionelen zoals moreel consulenten is het soms een uitdaging om getroffen mensen te ondersteunen bij een uitvaart of in hun zoektocht naar een nieuw perspectief.

Nieuwe tendensen in de rouwcultuur

Het leek dus zinvol om rond dit moeilijke thema iets te ondernemen. Onze rouwcultuur typeert zich namelijk niet alleen door structuurloosheid en leegte doordat veel traditionele, gedeelde rituelen en omgangsvormen zijn weggefallen, maar ook door vrijheid die creatief kan ingevuld worden door de rouwenden en hun omgeving. Men is op zichzelf aangewezen om zijn verdriet tot uitdrukking te brengen, maar de vrijheid om rituelen te personaliseren geeft ruimte aan een persoonlijke beleving die vroeger ondenkbaar was. De vrijzinnig-humanistische gemeenschap heeft vanuit het 'gebrek' aan vaste patronen en rituelen dat haar per definitie eigen is, reeds vaak bewezen dat deze vrije ruimte zeer zinvol ingevuld kan worden en een helpende rol in het rouwproces kan spelen.

Daarnaast heeft de soms gehekeld 'psychologisering' van het rouwen ook voor vormen van erkenning gezorgd. Vroeger lag de nadruk vaak op het 'zielenheil' van de overledene zelf en spirituele dimensies van verlies. Nu heeft men veel meer aandacht voor de nabestaanden en hun ervaring.

Akkoord dat dit overwegend en misschien soms te eenzijdig benaderd wordt in psychologische termen, maar het resultaat was wel dat men expliciet stil begon te staan bij de impact van verlies. Zo kunnen na een jarenlang strijd van belangengroepen nu ook foetussen een waardige lijkbezorging krijgen, en levenloos geboren kinderen een officiële naam. Deze juridische wijzigingen zijn voor veel betrokkenen zeer betekenisvol.

Doelstellingen

Er zijn dus ook positieve tendensen, die zich eveneens laten aflezen aan de funeraire evoluties. Om deze constructieve krachten vrij te maken, is het echter van belang om mensen bewuster en vertrouwder met dit thema te laten omgaan. Binnen die doelstelling is het project *De dood in kinderschoenen* te situeren.

Het opzet is ten eerste om meer aandacht te schenken aan getroffen gezinnen en het thema meer bespreekbaar te maken.

Ten tweede kan het ook een stimulans zijn om mensen die jammer genoeg met kindersterfte te maken krijgen, aan te sporen om een eigen invulling te zoeken voor de wijze waarop ze hun rouw willen vormgeven. We moeten immers niet idyllisch doen over de nieuwe rouwcultuur. Assertief en creatief zijn is niet evident op een moment van acute verlieservaring. Als je dan ergens kunt op terugvallen, is dat zeer ondersteunend.

Ten derde willen we met dit project ook een zeker historisch bewustzijn aanwakken. Kennis van het verleden maakt je bescheiden maar ook gesterkt. Het helpt om onze hedendaagse opvattingen in een zeker perspectief te plaatsen, ze niet hoger of lager in te schatten dan ze waard zijn.

Ten vierde willen we ook de waarde van funerair erfgoed op zich en als spiegel van de maatschappij in de verf zetten. De spil van het project zal immers een dubbele fototentoonstelling rond kindergraven zijn. Maar al te vaak wordt funerair erfgoed stiefmoederlijk behandeld in vergelijking met andere vormen van erfgoed. Daarenboven zijn kindergraven

Moreel consulent Anne-Flor Vanmeenen, curator en projectcoördinator van *De dood in kinderschoenen*.

helemaal kop van jut. Wanneer inspanningen gedaan worden om erfgoed te inventariseren en te beschermen, vallen deze grafjes meestal uit de boot, getuige hoeveel steden op onze rondvraag antwoordden dat ze niet over interessante kindergraven beschikten. Soms hadden ze echter fenomenale stukken op hun begraafplaatsen! Een spijtige zaak want kindergraven vertellen over een zeer uniek stuk van onze geschiedenis.

Het project

Dubbeltentoonstelling

Om deze ambitieuze doelstellingen waar te maken, hebben het Centrum Morele Dienstverlening van Gent en Feniks vzw een dubbele tentoonstelling opgezet met een artistiek en een thematisch luik.

Het Geuzenhuis zal in zijn Zolderzaal een onderkomen bieden aan het artistieke luik, in samenwerking met Kunst in het Geuzenhuis. Gerenommeerd fotograaf Carl Uytterhaegen ging op zoek naar inspirerende, treffende en mooie beelden van kindergraven in de provincie. Het oeuvre van deze kunstenaar bestaat overwegend uit zwart-witfotografie, maar vanwege het thema brengt hij uitzonderlijk werken in kleur. Dat leverde sprekende kunst-

werkjes op die de centrale as uitmaken van dit luik.

Ter verdieping en aanvulling zullen ook gedichten uit verschillende tijdvakken geëxposeerd worden die over het verlies van een kind handelen. Zo leert de bezoeker dat het genre verder strekt dan Vondels *Kinder-lyck* – 'Constantijntje, 't zaligh kijntje' – en wordt een vorm van historische solidariteit gecreëerd.

Muzikant en componist Evan Roy werkte voor deze expositie ook een experimenteel muziekstuk uit dat hij presenteert in een geluidsmeubel ontworpen door mediakunstenaar Arjan Vanmeenen. Wie de hoofdtelefoon opzet tekent voor een beklijvende, verrassende reis doorheen krachtige emoties en intense gewaarwordingen.

Dit artistieke luik laat de bezoeker via verschillende zintuigen en modaliteiten kennismaken met het thema van de dood van een kind. Het is kunst met een dubbele bodem, esthetisch genot met weerhaakjes.

Tenzelfdertijd wordt op een boogscheut daar vandaan een thematische tentoonstelling in het Liberaal Archief voorzien. Hier zullen sobere zwart-witfoto's geordend worden om een bepaalde opvatting of evolutie in onze rouwcultuur te duiden. Thema's zijn onder andere de betekenis van het graf, verschillende vormen van portrettering (het verdwijnen van post-mortemfoto's), groeiende erkenning voor doodgeboren kinderen, zingevingsverhalen die we in grafschriften kunnen aantreffen, eigen vormtaal van kindergraven, typische symbolen...

Boek en studiedagen

Het project is eigenlijk bij het idee van deze thematische tentoonstelling ontstaan, dus

worden haar doelstellingen extra uitgewerkt. Om dit luik kracht bij te zetten, wordt ook een boek *De dood in kinderschoenen* met uitgebreidere informatie uitgebracht en worden enkele studiedagen ingericht. Op 6 juni is er een studiedag rond rouw na het verlies van een kind en op 10 juni brengen we enkele specialisten op vlak van kindergraven samen. Meer informatie vindt u in de nieuwsbrief op pagina 49 van dit nummer of op www.plechtigheden.be.

Partners

Een project van een dergelijke omvang komt natuurlijk tot stand met de hulp van vele partners. De grootste ondersteuning kregen we van de dienst Erfgoed van de provincie Oost-Vlaanderen die door zijn enthousiasme en subsidie dit initiatief levenskans schonk. Daarnaast werkten ook verschillende ouders, heemkundige kringen, stadsdiensten, lotgenotengroepen en vrijzinnige partners mee. Ten slotte mogen ook de funeraire verenigingen Epitaaf en Grafzerkje niet vergeten worden. Met dank aan al deze instanties en personen hopen we een project met stevige diepgang en vruchtbaar resultaat neer te zetten. Dat de premature dood zijn kinderschoenen mag ontgroeien, in alle mogelijke betekenissen van deze uitdrukking. #

Anne-Flor Vanmeenen

De dood in kinderschoenen loopt van 28 mei tot 10 juni 2011.

Alle activiteiten zijn kosteloos. Voor vernissage met boekvoorstelling, finissage met literaire avond en studiedagen is inschrijving bij het Centrum Morele Dienstverlening Gent noodzakelijk: cmd.gent@uvu.be of 09 233 52 26.

Kurt Nahar

Of wat een ontwikkeld land kan leren van een land in ontwikkeling

Op uitnodiging van KultuurKaffee resideerde de Surinaamse kunstenaar Kurt Nahar gedurende zes weken – van 15 februari tot 31 maart 2011 – in de KK Gallery van de Vrije Universiteit Brussel. Gedurende deze periode werkte hij er aan een tentoonstelling met als titel Misschien, waarbij hij zich liet inspireren door de Belgische actualiteit. Vooral de schandalen in de kerk die recent boven water kwamen, trokken zijn aandacht.

Uitwisseling

De tentoonstelling kwam tot stand met de hulp van een groep eerstejaarsstudenten agogische wetenschappen. Samen met de kunstenaar gingen ze gedurende de hele periode aan de slag. De bedoeling was om toekomstige culturele agogen inzicht te geven in de manier waarop creatieve processen tot stand komen, belangrijke kennis die beter via de weg van de praktijk dan via leerboeken kan worden doorgegeven. Tegelijkertijd zorgde de samenwerking voor een ruime culturele uitwisseling tussen de Surinaamse en de Belgische cultuur. Het uitgangspunt van het hele project was immers dat beide culturen veel van elkaar kunnen leren.

In het oeuvre van Nahar staan de Decembermoorden van 1982 centraal. Op de beruchte nacht van 8 december werden 15 tegenstanders van het dictatoriale regime geëxecuteerd. Door zijn kunst wil hij de herinnering aan deze gebeurtenis levendig houden en thema's als democratie en mensenrechten onder de aandacht brengen.

Kunst, politiek en derde wereld

Het verschijnsel 'moderne en hedendaagse kunst' is lang, misschien nog steeds, het

alleenrecht geweest van de blanke westerse gegoede man, die de uitgebeelde kritiek op zijn economie, vervaardigd door soms uit de goot gekropen kunstenaars, als trofeeën verzamelt. De westerse kunstkritiek speelt dit spelletje mee. Exotische invloeden in de codes van het artistieke jargon zijn maar waardeerbaar als ze door de westerse critici aanvaard worden. Een niet-westerse hedendaagse kunst bestaat nauwelijks. Nochtans is het tijd aan het keren. De hedendaagse kunst verliest haar kolonialistische dimensie.

Toch is het nog steeds geen sinecure om in een derdewereldland kunstenaar te zijn, afgescheurd van mogelijke lokale tradities en zonder evenwel de culturele eigenheid te verloochenen. Er zijn geen verzamelaars in die landen en zelden opdrachten voor kunstenaars.

Het behoort allicht tot de tolerantie van het postmoderne gedachtegoed dat langzaam aan ook de niet-westerse landen mogen meespelen met het internationale kunstgebeuren. Modernisme is onder andere westers imperialisme, ook al waren de bedrivers ervan vaak antikapitalistische communisten. Uit het postmodernisme is onder andere de aandacht voor het multiculturele gegroeid.

Kurt Nahar heeft zijn gading gevonden in het dadaïsme om uit te drukken wat in de Surinaamse maatschappij beter zou kunnen gaan. Een van de grappige kanten van de mondialisering is misschien dat 'l'histoire se

répète' geen uitspraak hoeft te zijn van berustende aard, zowat synoniem aan: zie je wel. De ver doorgedreven rol van de ruimtelijke, zeg maar 'culturele' context maakt dat we in Suriname origineel een vorm van dadaïsme zien ontstaan in het begin van de 21ste eeuw die in Europa ophef maakte aan het begin van de eeuw voordien. En dit met een even grote kracht en maatschappelijke uitstraling. Dat is precies de context-determinant.

Paramaribo heeft bij mijn weten geen Café Voltaire, maar de geest van wat Kurt Nahar brengt, is gelijklopend met die van het toenmalige dadaïsme. Het protest heeft een gelijkaardige voedingsbodem. Oorlog en geweld zijn naast de kunst en de wetenschap producten van een zelfde rationaliteit. Dus is er iets verkeers aan die redelijkheid of is ze wat Marcuse 'verstandige domheid' noemde. Voor dadaïsten is de enig mogelijke reactie tegen een dergelijk autoritair gestructureerd systeem het protest via het *nonsensikale*. Uit de mogelijkheden om een mening te uiten, namelijk gezaghebbende monoloog of verzoenende maar inefficiënte dialoog, kiest de dadaïst voor de derde weg: de middelvinger de lucht in, de weigering om met het systeem mee te spelen, evenals de onvrede over wrede onderdrukking te worden in vredesgesprekken.

'Mesh-artist' of het vooruitziend achterom kijken

Als een toeschouwer een kunstwerk bekijkt dat van een onmiskenbaar postmoderne signatuur is, ervaart hij vaak een gevoel dat we

Vaarwel Moment II © Kurt Nahar. Uit de mogelijkheden om een mening te uiten kiest Kurt Nahar als dadaïst voor de derde weg: de middelvinger de lucht in.

met een Engelse uitdrukking haast volkomen kunnen vatten: *it's a mess!* Vrij vertaald: het is een zootje! Bijna juist... want eigenlijk is de uitdrukking die treffend de verwarrende, bevreemdende indruk onder woorden brengt de volgende: *it's a mesh!* Vrij vertaald: het is een net! Zoals dat van de spin: een webstructuur, een netwerk van beelden met tal van betekenissen. Precies al die betekenissen, zo kriskras door elkaar, zijn een pluraliteit aan openingen, mogelijkheden tot interpretatie. Dit wil niet zeggen dat een dergelijk kunstwerk vrij van interpretatie is. Er is vrijheid, en dat is een geschenk van de kunstenaar aan zijn publiek. Het is nimmer een toegeving, en al zeker geen toenadering. Afstand is de regel in de kunst. Kijken mag, aankomen niet.

Kurt Nahar maakt niettemin werk waarvan je nauwelijks kan afblijven. In die zin dat onze hongerige zintuigen hun gretigheid kunnen botvieren op de beelden van Nahar, zonder evenwel tussen de mazen van het net te vallen. Onze zintuigen hebben namelijk een zwak voor de verstoorde realiteit, wat we in het kunstjargon ook surrealisme plegen te noemen. Voor onze zintuiglijkheid is elke realiteit trouwens verstoord. En dat is te wijten aan de imperfectie van onze zintuigen. Als mens zijn we dus eigenlijk voorbestemd om artistiek naar de werkelijkheid te kijken. Een kunstenaar is zich hiervan echter bijzonder bewust. Voor de kunstenaar is die eigenschap iets wat hij zich volledig eigen heeft weten te maken.

Het werk van Nahar valt historisch te situeren. Dat zeker, zowel in de cultureel-maatschappelijke zin als op het vlak van de kunstgeschiedenis, de stromingen binnen de esthetica. En hoewel de esthetica pure subjectiviteit is, en dus cultureel en maatschappelijk verschillend of bepaald, zijn de stromingen universeel. Het is dan ook weinig verrassend dat Nahar zich het surrealisme eigen wil maken en knipoogt naar oude technieken uit de kunst. Technieken zoals collage, assemblage en bricolage. In een eerste indruk doet het werk van Nahar denken aan collage, maar het draagt net zo goed en krachtig het kenmerkende van de bricolagetechniek in zich.

Het werk van Nahar valt echter ook te situeren in een nabije toekomst. De toekomst die nu reeds volop virtualiseert. De realiteit van zijn beelden is al volkomen virtueel. De geassembleerde personages in zijn werk horen thuis in een wereld met een gealterneerde werkelijkheid. Een wereld waarin de verbeelding regeert, desnoods onder het juk van een trefzeker engagement. Niet toevallig is Nahar een verwoed verzamelaar. Een *mesh-artist* is per definitie en zelfs de facto een collectioneur. Maar dan een zeer specifieke collectioneur: een *mesh-artist* verzamelt alles wat anderen doorgaans negeren of naar de prullenmand verwijzen. Om letters uit een tijdschrift te recupereren in een collage, moet je simpelweg een bricoleur zijn. Wie knutselt, die vindt, zeg maar.

Toch mag het werk van Nahar niet afgedaan worden als een oeuvre aan knutselwerkjes. Het is kunst omdat het oog van een ziener zich erin weerspiegelt. Nahar ziet de letters pas door tussen de lijnen te lezen. De beelden treffen hem maar in de mate dat hij ze ziet in correlatie met andere beelden. Nahar weet meesterlijk om te gaan met de techniek van de verbinding. En dat maakt hem tot postmodernist én tevens surrealist. De insteek is net dat het geen steek houdt. Althans, in die eerste, vaak ten onrechte beslissende indruk.

Kijken naar kunst is altijd flirten met een sluipend gevaar. De esthetische ervaring stoelt op niets anders dan verleiding. Verleiding die tegelijk *toeleiding* en misleiding is. Het werk van Nahar is laagdrempelig. Het doet bijna denken aan de aanschouwelijkheid van reclame, publiciteit. Dat heeft te maken met het gebruikte materiaal.

Maar het is evengoed misleidend. Want het adverteert vaak moeilijke thema's, lastige herinneringen, een even concreet als universeel en abstract lijden. Toch is het geen lijden zonder meer, geen reminiscentie zonder weerga. Roland Barthes indachtig, is het studium de denotatie door de toeschouwer van een culturele, politieke, sociale aard. Maar uit het spectrum van het object, het gebricoleerde beeld, treft de toeschouwer ook een punctum, iets wat hem persoonlijk raakt. En net hierin is het werk van Nahar tegelijk verwant met en 'distant' ten aanzien van het reclamebeeld. Het reclamebeeld beoogt louter vooruitziendheid en nimmer het achterom kijken. De beelden van Nahar zijn slechts vooruitziend in de reflex bij de toeschouwer om opnieuw achterom te kijken. Eens gevangen... #

Tom De Mette, Wim De Pauw en Willem Elias

Blues Boy

De King of Blues op Gent Jazz 2011

© 2002 BOB GUTHRIDGE

Gent Jazz is in juli 2011 aan zijn tiende editie toe en voor de tweede maal zal tijdens het festival de 85-jarige B.B. King, geboren op 16 september 1925, er op het podium staan als top of the bill.

Gent Jazz

Het Gent Jazz Festival kreeg onder-tussen ook internationaal erkenning en werd opgenomen in het selecte clubje van de International Federation of Jazz Organisations (IFJO), waar-

toe de zestien topjazzfestivals van de wereld behoren: onder meer Istanbul, North Sea, Montreux en London Jazz zijn lid. Het is duidelijk dat dit Gents festival, ook de organisator van Jazz Middelheim, zich op de kaart van de internationale jazzfestivals heeft geplaatst en daardoor in de toekomst nog meer kwaliteit zal te bieden hebben.

Op zaterdag 9 juli om 22.30 uur is het zover: dan zal de *King of Blues* zijn Lucille weer bespelen op Gent Jazz. Die dag zullen Roland, Steven De Bruyn en Tony Gyselinck om 18.30 uur op dat podium te zien zijn. B.B. King mag dan een internationale bluesberoemdheid zijn, Roland is een Vlaamse blueslegende, in Gent gevestigd. Hij is wel het meest bekend met Roland and his Blues Workshop en met zijn vele projecten, waarvan Charles et les Lulus met Arno al evenzeer tot het collectieve

geheugen behoort. Steven De Bruyn is de man die bij El Fish en bij The Rythm Junks speelt en Tony Gyselinck is de jazzdrummer van Toots Thielemans. De festivaldag opent dus met drie Belgische monumenten die in 2010 samen het gesmaakte album *Fortune Cookie* maakten.

Na hen speelt Mavis Staples, de in 1939 geboren diva met een mateloze bewondering voor Mahalia Jackson. Ze werkte in de loop van haar muziecarrière samen met onder anderen Bob Dylan, Prince en Ry Cooder. Zij zal de tent van Gent Jazz al volledig in de stemming brengen, om na haar B.B. King zijn ding te laten doen. Volgens mij is de kans groot dat ze misschien wel samen iets uit de mouw gaan schudden.

9 juli is dus een van de vele dagen die niet te missen zijn op dit fantastische festival met onder meer nog Sonny Rollins en Absynthe Minded. Deze zeer succesvolle Gentse band speelde helemaal in het begin van zijn carrière nog op de opening van het festivalseizoen van het Muziekcentrum De Bijloke.

Voor 45 euro worden je die dagen enkele levende muzieklegendes voorgeschoteld en krijg je de kans om B.B. King en zijn Lucille voor een laatste keer te zien, want dit is aangekondigd als zijn echte afscheidstournee.

Van 'sharecropper' tot ster

De biografie van B.B. King is er één om u tegen te zeggen. De man werd geboren in Itta Bena in de Mississippi delta op een katoenplantage, als zoon van Albert and Nora Ella King, twee *sharecroppers*. *Sharecropping* was een vorm van

landbouw waarbij de eigenaar van de plantage de huurder toeliet om zijn land te bebouwen in ruil voor een deel van de opbrengst. In die tijd stonden *sharecroppers* op de onderste sport van de Amerikaanse samenleving. Riley, de latere B.B., was het enige overlevende kind toen vader en moeder uit elkaar gingen en Nora met haar zoon wegtrok naar een andere plantage. Zijn moeder stierf op zijn veertiende en zo werd hij verder opgevoed door zijn grootmoeder. Na school en kerkbezoek werkte hij als *sharecropper*, samen met ooms en tantes. Hij verdiende toen 35 cent voor 45 kg katoen.

King had echter meer in zijn mars en verhuisde in 1946 naar Memphis, waar hij bij zijn neef, de toen bekende countrybluesgitarist Bukka White, zijn talent voor de gitaarblues verder ontwikkelde. Hij was een fan van de legendarische T-Bone Walker, Lonnie Johnson en van de jazzmusicus Django Reinhardt. Geboren als Riley B. King werkte hij eerst onder de artiestennaam Pepticon Boy, vervolgens als Beale Street Blues Boy en ietsje later werd dat Blues Boy. Uiteindelijk schoot alleen nog B.B. over.

B.B. King, ook wel de *King of Blues* genoemd, staat bekend als niet-roker, niet-drinker en als een zeer consciëntieus muzikant. Hij is een echte liveperformer: hij speelde tot enkele jaren terug nog driehonderd concerten per jaar. Op zijn tachtigste werd hij in de States uitgebreid gevierd. In Indianola, dicht bij zijn geboorteplaats, werd een B.B. King Museum opgericht. Daarover zei de man in een zeer emotionele stemming bij de plechtigheid: 'I met kings and presidents. I've had a lot of honours, but none means quite so much to me as this, because I'm home now.'

Op 15 december 2006 ontving hij de hoogste Amerikaanse burgeronderscheiding, de Medal

Lucille

Aan B.B. King is er nog iets bijzonders: zijn Gibsongitaar heeft een naam, Lucille. De oorsprong van deze naam was natuurlijk het onderwerp van veel speculatie. Zowat iedereen was ervan overtuigd dat Lucille een of andere geliefde was van B.B. Niets bleek minder waar toen hij zelf het stilzwijgen verbrak...

In de jaren vijftig, aan het begin van zijn doorbraak als muzikant, toerde hij door de VS. Op een winterse avond trad hij op in een klein zaaltje waar het veel te koud was. Om dat probleem op te lossen plaatste men in het midden van de zaal een petroleumkachel. Het optreden werd opgeschrikt door twee ruziënde mannen. Tijdens het daaropvolgende vuistgevecht stootten zij de kachel om. In een mum van tijd stond de houten zaal in lichterlaaie.

Iedereen vluchtte weg. Eenmaal buiten realiseerde B.B. zich dat hij zijn Gibsongitaar was vergeten. Hij redde haar, door de vlammenzee heen. Waarover de twee mannen slaags waren geraakt? Over Lucille, een vrouw die in de zaal werkte. B.B. King vernoemde zijn gitaar naar haar, om hem eraan te herinneren dat hij dergelijke levensgevaarlijke zaken nooit meer wilde uithalen. Voor wie geïnteresseerd is: op YouTube doet hij het verhaal zelf.

of Freedom. In 2004 kreeg hij ook al een eredoctoraat aan de universiteit van Mississippi. Sinds 2000 werden overal in de Verenigde Staten tal van 'B.B. Clubs' opgericht. De voorlopig laatste werd in 2009 geopend in West Palm Beach.

Het begin: Pepticon Boy

Zijn muzikale carrière startte hij op de plaatselijke radiozender WDIA in Memphis, een radiostation dat enkel zwarte muziek liet horen. Zijn muzikale talenten had hij als gospelzanger in de kerk ontdekt. Hij begon zijn radioavontuur als de Pepticon Boy en vanaf 1949 begon hij opnames te maken voor RPM records, geproduceerd door Sam Philips, de man die later Sun Records oprichtte.

In de jaren vijftig van de vorige eeuw werd hij een belangrijk figuur in de rhythm-and-blues-scène in de VS. Hij scoorde toen tal van hits in de *rhythm-and-bluescharts* en stapte in 1962 over naar de platenmaatschappij ABC Paramount. In 1964 nam hij een legendarische liveplaat op, die nog steeds wordt beschouwd als een van de beste bluesalbums ooit: het weergaloze *Live at the Regal*, opgenomen in het Regal Theater in Chicago. Deze plaat is nog steeds te vinden en kan zelfs legaal worden gedownload.

'The British Invasion'

B.B. King scoorde in 1969 met een bewerking van Roy Hawkins' *The Thrill Is Gone*, een hit zowel in de *pop*- als in de *bluescharts*, eerder zeldzaam in die tijd. Zijn succes bleef aanhouden tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw. B.B. King stond tussen 1951 en 1985 maar liefst 74 keer in de *rhythm-and-bluescharts*. Tussen 1980 en 2000 maakte de blueslegende niet zoveel platen, maar was hij wel overal te zien en te horen: in die periode trad hij zo'n driehonderd keer per jaar op, overal te velde. Als een van de grootste liveperformers uit de blues-

geschiedenis is hij op dat vlak onvermoeibaar.

B.B. King was vanaf 1969 een graag geziene gast in de Engelse rhythm-and-bluesbands van die tijd. In de VS sprak men toen van 'The British Invasion', waarvan The Rolling Stones zowat het meest succesvol was. Op 28 en 29 november 1969 speelde deze band legendarisch geworden concerten in Madison Square Garden in New York met, jawel, B.B. King. Veertig jaar na deze concerten werd *Get Yer Ya-Ya's Out!* terug uitgebracht in een luxebox. Hierin vindt men ook de opnames van B.B. King. Beslist een aanrader voor de B.B. King-aanhangers!

Het moet gezegd: het zijn Britse bands als Alexis Korner's Blues Incorporated, zeg maar de moederband, The Rolling Stones en Eric Clapton die de zwarte bluesmusici – onder anderen Muddy Waters, John Lee Hooker, Chuck Berry en B.B. King – bekend maakten. In *The Blues*, een documentaire over de geschiedenis van de blues van Martin Scorsese, is dat zeer goed geïllustreerd: zwarte musici werden pas echt bekend, ook in de VS, nadat de Engelse muziek Amerika veroverd had. De rockmuziek van de jaren zestig en zeventig zorgde voor het doorbreken van de segregatie in de muziek in de VS. Een bijzonder interessante periode in de geschiedenis van de populaire muziek... maar dat is voor een andere keer.

Terug naar B.B. King. In 1988 bereikt hij een nieuwe generatie muzikliefhebbers wanneer hij samen met de Ierse band U2 voor het album *Rattle and Hum*, een ode aan de Amerikaanse muziek van Bono & co, de single *When Loves Comes To Town* opneemt. *Rattle and Hum* is overigens een fantastische documentaire, met de toen 63-jarige King in bloedvorm. In 2000 duetteert hij met de gitarist Eric Clapton

voor *Riding With The King*.

In dit korte bestek is weinig gezegd over B.B. King, want het leven van de Blues Boy is zeer gevuld geweest. Als diabetespatiënt zet hij zich trouwens ook nog eens in voor de strijd tegen deze ziekte.

In 2009 speelde hij op Gent Jazz de pannen van het dak. Toen ik hem enkele weken later, op zijn uitnodiging, nog eens zag in Parijs, was ik opnieuw helemaal verkocht. Deze eerlijke en professionele Blues Boy houdt op zijn 85ste nu zijn afscheidsstournee door Europa. Voor zij die hem al lang volgen een laatste kans om nog een optreden van hem mee te pikken. Voor zij die zijn muziek nog niet kennen een unieke kans om deze blueslegende aan het werk te zien. De *King of Blues* deze zomer in Gent: niet te missen dus! #

Dany Vandenbossche

B.B. King op Gent Jazz: zaterdag 9 juli 2011, 22:30. Kaarten op www.gentjazz.com of in Fnac.

Meer lezen?

Robert Van Yper, Rockit!, Houtekiet, 2002, 280 p.
B.B. King en Dick Waterman, The B.B. King Treasures, Bulfinch Press, 2005, 160 p.

Elga - Het Panopticum

Een levend museum van vrijdenkend Gent

Het Vermeylenfonds en Teater Exces, het bonte gezelschap dat al jaren bekendstaat als excentriek straattheater, werken dit jaar samen aan een verrassende voorstelling voor de Gentse Feesten. Elga - Het Panopticum dompelt het publiek onder in de historiek van een stad waar revolutionaire figuren het voortouw namen. Een ludieke tocht doorheen een bijzonder museum van plekken en personen, pioniers en feministes, schrijvers en strijders... De Geustrok naar Teater Exces voor een woordje uitleg en licht alvast een tipje van de sluier op.

Teater Exces concentreert zich vooral op straat- en bewegings-theater. Ooit hebben jullie zelfs het Madame Tussaud Wassen-beeldenmuseum – Musée Madame Toes-Zoo – nagespeeld op de Gentse Feesten, met veel succes. Hoe zou u het concept van deze voorstelling omschrijven?

Elga - Het Panopticum is eigenlijk een soort levend museum, waarin wij historisch belangrijke gevels en andere onvergetelijke plekjes uit het revolutionaire Gent van de jaren zestig en zeventig volledig nabootsen. De gevel en het terras van café Den Yzer bijvoorbeeld zal je in het panopticum terug tot leven zien komen. Hetzelfde gebeurt ook met de belangrijke getuigen en hoofdrolspelers uit die bloeiende periode, in de vorm van levende mensen, maar ook met gebruik van levensgrote poppen. Dille, Gents bekendste *showqueen* en pionier in het doorbreken van de taboesfeer rond travestie, gidst het publiek doorheen het museum.

Vanwaar komt de naam *Elga - Het Panopticum*?

Een panopticum is een term uit het gevangeniswezen en verwijst naar de architectuur van een bepaald type gevangenis. Die bestaat

Elga, de legendarische uitbaatster van de gelijknamige frituur. Het is hier dat het publiek tijdens Elga - Het Panopticum belandt. Deze voorstelling voert ons tijdens de Gentse Feesten 2011 mee naar het bruisende verleden van vrijdenkend Gent. Een bont gezelschap van revolutionaire figuren passeert de revue.

uit een ronde ruimte met in het midden een toren voor de bewakers. De cellen zitten langs de buitenmuren kunnen perfect in de gaten gehouden worden vanuit dat centrale punt. Het museum is niet echt een panopticum geworden, maar oorspronkelijk was dat wel de bedoeling. Het publiek zou dan in het midden zitten en van daaruit naar alle taferelen kijken. Helaas was dit technisch moeilijk haalbaar.

En 'Elga'?

Die naam verwijst naar frituur Elga, dertig jaar lang een heus begrip in Gent, tot ze in 2000 haar deuren sloot. Je kon er lekkere stoverij met frieten eten en er kwamen veel bekende namen over de vloer. Bovendien heerste er altijd een heel huiselijke sfeer: als je naar het toilet wilde, dan moest je door de woonkamer gaan.

Een levend museum over vrijdenkend Gent. Wat moet het publiek zich daar bij

voorstellen?

We hebben het museum onderverdeeld in verschillende ruimtes. Daar spelen zich allerlei taferelen af die herinneren aan specifieke gebeurtenissen en personen die invloed hebben uitgeoefend op het vrije denken. Bovendien zit er een rode draad in de wandeling doorheen het museum. Alle anekdotes houden door het verleden heen verband met elkaar, ze sluiten bij elkaar aan. We beginnen natuurlijk met de samenvloeiing van Schelde en Leie, waar het bruisende leven van Gent is ontstaan.

Welke belangrijke figuren komen in de voorstelling aan bod?

De Dolle Mina's, met Chantal De Smet als protagoniste en spreekbuis, zullen we ontmoeten op het terras van Den Yzer. Pierke komen we tegen in het Glazen Straatje, waar hij een kort bezoekje brengt bij een *meiske*. Ook belangrijke schrijvers als Louis Paul Boon, Hugo Claus en Herman Brusselmans draven op in het

museum, deze laatste twee onder de vorm van een kort dicht- en woordenduel. Van de schrijvers verhuizen we vervolgens naar de bruinste kroeg van Gent, 't Keetje, met waard Eddy Tange aan de toog. Samen met zijn stamgasten Luc Van den Bossche, vader van Freya, en advocaat Piet Van Eeckhaut voert hij verhitte gesprekken over het socialisme en andere politieke thema's. Het publiek luistert mee.

Waar wandelen we vervolgens heen?

Daarna gaat het publiek door naar de Artiesten, waar het geconfronteerd wordt met een halfnaakte Godfried-Willem Raes, computer-genie Louis De Meester, Pjeroo Roobjee aan zijn schildersezel, en anderen. Uiteindelijk belanden we in frituur Elga, waar de grote Gentse namen samen zitten: Walter De Buck, Roland Van Campenhout, filosoof Jaap Kruit-hof, John Bultinck, Daniël Termont, onze burgemeester, Mong Rosseel van De Vieze Gasten en musicalregisseur Frank Van Laecke. Een hele bende! In de frituur heerst, net zoals vroeger, een gezellige drukte. Er wordt over en weer gevoeterd, gelachen en natuurlijk genoten van de onweerstaanbare frietjes... Een leuke afsluiter van ons spektakel. #

Caroline De Neve

Elga - Het Panopticum *verwacht jullie tijdens de Gentse Feesten (van 16 t.e.m. 25 juli) op de speelplaats van het SKI (Secundair Kunstinstituut), te bereiken via het Baudelohof.*

Er zijn zes voorstellingen per dag van ongeveer een halfuur.

Info: www.vermeylenfonds.be / www.exces.be.

Hymne voor Noëlle's Hymen

Je zal je herinneren, beste lezer, dat maart 2011 een ramp was voor de media. Nimmer was het zozeer komkommertijd. Ja, er viel in de marge wel wat regionaal nieuws te sprokkelen, zoals een wereldschokkende aardbeving annex tsunami annex explosie kerncentrales ergens in Japan en wat gerommel in Tunesië, Egypte, Libië, Jemen en aanverwante slikken en zompen. Dichter bij huis kregen we als primeur kolonel Crembo die de jacht op zijn collega Kadhafi vanaf heden hoogstpersoonlijk op zich neemt. Maar hét nieuws dat je beslist ontgaan is kwam uit de bescheiden stad Antwerpen waar de 20-jarige studente 'Noëlle' wereldkundig maakte dat ze haar maagdelijkheid via een escortbureau aan de meestbiedende te koop stelt op het internet.

Kijk, dat zijn nog eens straffe zaken waarmee ik kan leven, want hogere studies eisen een tol en studiebeurzen worden niet kwistig rondgestrooid. Noëlle heeft een gereputeerde Nederlandse zakenvrouw benoemd om de klus te helpen klaren en dat is Sarah Zentjens, manager van het sexclusieve Amsterdamse Yantra Escorts. Noëlle is niet gek, als het regent in Amerika druppelt het hier. Haar inspiratiebron is Nathalie Dylan die in de Verenigde Staten 2,8 miljoen euro kreeg aangeboden voor haar maagdenvlies. Daar nam ze terecht geen genoegen mee.

Terug naar Noëlle. 'Ze heeft brede schouders, en ze is best gespierd. Niet grofgebouwd, maar ze zou zich kunnen weren bij een partijje armworstelen', verklaart journaliste Mylène de la Haye die – als enige, beste redactieleden van De Geus – de studente mocht interviewen. Geruststellend vervolgt ze: 'Ze heeft een asek-suele uitstraling. Ze leek totaal niet te geven om seks en ze was helemaal niet romantisch. Ik vroeg me af wat zo'n rijke man met haar tus-

sen de lakens moet.' Pittig detail: de maagd vindt dat het hoog tijd wordt dat ze 'er' vanaf geraakt.

Goed, ter zake nu. Wat stelt zo'n maagdenvlies voor? Twee keer niets eigenlijk. *Much ado about nothing*. Een gerafeld en gekarteld weefselje dat nauwelijks weerstand biedt. En toch, toen ik nog volop puberde bezorgde de beschrijving van het hymen in *Elseviers Medische Encyclopedie* (1959) mij kippenvel: 'Vlies dat de mond van het paringsorgaan van de vrouw, de schede, ten dele afsluit en dat bij de eerste paring verscheurd wordt.' Verscheurd, lieve mensen. Zoals de eerste christenen door de leeuwen in het wrede Rome. We weten dat hele volkeren voor dat vlies uit de bol gaan en er oorlogen voor ontketenen. In bepaalde beschavingen wordt van op balkons met het maagdenvlies gezwaaid als bloedig teken van triomfen onderwerping. In ons eigenste koninkrijk wordt de onbevleete maagd nog steeds – zij het op bescheiden schaal en in steeds selectievere kringen – met ontzag vereerd. We kunnen er niet onderuit: er blijft een fascinerende uitstraling van het gulden vlies uitgaan en mevrouw Zentjens weet dat een groep mannen erdoor aangesproken wordt om de allereerste te zijn. 'Het is alsof ze zich over die vrouwen willen ontfermen', mijmert ze. Dit is een verklaring die mij vredig stemt.

Hoe zit het ondertussen met de veiling van Noëlle's hymen? Al vanaf dag één stond de teller na enkele uren op 7.500 euro. Op 24 maart kondigde Sarah Zentjens niet zonder enige triomf aan dat iemand al 200.000 euro had geboden. Bleek achteraf een schuinsmarcheerder, die moet je er bij nemen natuurlijk. Vandaag, 4 april, kan je enkel nog mededingen (mooie uitdrukking) als je een schijfje van 500 euro bovenop het huidige bod gooit: 32.500

euro. Geef toe, dit is toch een koopje, een ideale belegging voor witwassers, zonder twijfel fiscaal aftrekbaar en dan krijg je er nog een beursgenoteerd en recycleerbaar maagdenvlies bovenop. Dit is de natte droom van iedere duurzame ondernemer.

Voor Noëlle is er geen weg terug. Haar ouders mogen dit absoluut niet te weten komen. Om de ernst van dit dossier na te trekken begaf ik mij, wat dacht je, ondertussen onder de zwerm losgeslagen surfers. Pas op, als je dit grote lot in de wacht wil slepen, moet je de maagd een dag lang mee uit nemen. 's Avonds, als je hopelijk niet te bedwelmd bent door de wijnen en de pousse-café, volgt dan het *moment suprême*. Partijtje armworstelen. Nu eens zakelijk gesproken: je moet weten dat je bij Yantra al vanaf amper 3.800 euro een vierentwintig uurssessie kan meemaken met een wonderlijk escortmeisje zoals het lingerie-model Alicia. Loop gauw naar je bank waar je spaarrekening sinds de coup van de haute finance nog amper anderhalf procentje opbrengt. Haal 650 euro af, geen geld, en je mag twee uur aan een stuk met Alicia *shoppen*. Eieren voor je geld kiezen, dat is het.

Als toetje nog deze waarborgclausule op mevrouw Zentjens' site: 'There is a doctor's paper to proof that she is still a virgin, if you are serious, then of course you can see the paper.' Serieus, vlug: Papieren Bitte! #

Willem de Zwijger

The Oscar goes to

Zelden waren de recensenten van de internationale filmfairs het zo unaniem eens over de kandidaten Oscarwinnaars voor Beste Acteerprestatie. Bij de mannen was Colin Firth de gedoodverfde winnaar, bij de dames was dat Natalie Portman. Beiden hebben ze zeer verdiend de trofee binnengehaald. Hieronder stel ik u de films voor waar het om draaide.

The King's Speech

Zover zijn herinnering reikt, heeft prins Albert altijd al een spraakgebrek gehad. Dit heeft te maken met een eenzame jeugd aan het hof waar de kinderjuffrouw en zijn oudere broer Edward het hem niet altijd makkelijk maakten. Thuis noemt men hem Bertie, een bijnaam die hij ook als volwassen man niet van zich heeft kunnen afschudden. Kortom, zijn hele jeugd wordt gedomineerd door een ultrakoele familiesfeer.

Als Albert namens zijn vader een boodschap aan het volk moet voorlezen, lukt het hem niet de woorden uit zijn mond te krijgen. Het beweegt zijn vrouw ertoe de hulp van spraaktherapeut Lionel Logue in te schakelen, de zoveelste die ze proberen. Het eerste contact tussen de twee tegenpolen verloopt moeizaam. Albert, die als lid van het koningshuis zijn best doet de afstand te bewaren, en Logue, die doorheeft dat Albert vooral een vriend nodig heeft die als gelijke tegen hem kan praten. Eigenlijk is de man een mislukte acteur die totaal geen scholing heeft als logopedist maar na de Eerste Wereldoorlog werd ingeschakeld om getraumatiseerde soldaten hun frustratie te laten uitschreeuwen. Lionel Logue is een lefkikker, die door zijn

© MCT

onconventionele therapie slaagt waar anderen falen.

Niet Albert maar zijn broer is de troonopvolger en dus is het voor Albert mogelijk het spreken in het openbaar tot een minimum te beperken. Maar Edward wordt gedwongen om afstand te doen van de troon wanneer hij de vrouw van wie hij houdt wil trouwen. Deze affaire was reeds stof voor andere films. In Groot-Brittannië wil de traditie dat het staatshoofd ook het hoofd van de anglicaanse kerk is. Vermits de anglicaanse kerk echtscheidingen niet toeliet, kon de koning onmogelijk huwen met een vrouw die al tweemaal gescheiden was. Tegen wil en dank wordt Albert dus koning George VI. Iedereen is ervan overtuigd dat hij alle capaciteiten heeft om een goede koning te worden, maar zijn spraakgebrek speelt hem

hier wel flink parten. En dan is het tijd om de hulp van Logue terug in te roepen. Albert heeft eerder met hem gebroken omdat hij de familiäre toon van zijn therapeut te vervondgaan. Maar dankzij Logue groeit Albert steeds meer en meer naar een onvergetelijke en historische speech toe, aan het begin van de Tweede Wereldoorlog. En hoe meer zijn zelfvertrouwen groeit, des te meer ruimte Albert ook in het beeld opeist. Het is de subtiële manier waarop camera en montage de rol van Firth nog meer kracht bijzetten.

Het samenspel tussen Albert en Logue is de grootste attractie van *The King's Speech*. Grote delen van de film bestaan uit niets meer dan deze twee pratend tegenover elkaar. Het zijn prachtige scènes waarin beide grootheden elkaar opstuwten tot prestaties die voor bei-

© www.imdb.com

den een hoogtepunt in hun toch al indrukwekkende carrières betekenen.

Voor de rol moest Firth zich het stotteren meester maken, om het in de film ook nog eens geleidelijk aan te overwinnen.

The King's Speech is een film van ongekende hoogte waarvoor woorden tekortschieten. Dat geldt eveneens voor de knappe soundtrack van de film.

The King's Speech, regie: Tom Hooper, met: Colin Firth (Koning George VI), Geoffrey Rush (Lionel Logue), Helena Bonham Carter (Koningin Elizabeth), Guy Pearce (Koning Edward VIII), Michael Gambon (Koning George V), Timothy Spall (Winston Churchill) e.a., 2010, 118 min.

Black Swan

Aronofsky (*Pi*, *Requiem for a Dream*, *The Wrestler*, *The Fountain*) deinst er echt niet voor terug om een flinke dosis sadisme en sadomasochisme in zijn films te gebruiken. Het internationaal geprezen *Black Swan* is een drama met thriller-elementen, en heeft al van bij het begin een vrij negatieve toon. Als kijker ga je mee in de paranoia van Nina, je weet niet wat echt is en wat verzonnen. Ballet en waanzin vragen nu eenmaal om het theatrale gebaar: de stervende zwaan, het doek dat dichtvalt en de staande ovatie.

Balletdanseres Nina (Natalie Portman) wordt voor het *Zwanenmeer* uitgekozen tot hoofddanseres. Ze is de perfecte persoon voor de witte zwaan, maar te koel voor de slechte zwarte,

beide vertolkt door dezelfde ballerina. Bang om haar rol kwijt te spelen aan haar rivale Lily (Mila Kunis) doet ze dan ook alles om in haar personages te komen.

Nina gaat steeds verder op in de slechte rol, en verliest daarbij volledig haar grip op de realiteit. Bij mama slaapt ze in een kinderkamertje tussen knuffelbeesten, in het balletgezelschap schreeuwt de onuitstaanbare choreograaf Vincent Cassel haar toe dat ze frigide is. Hij wrijft haar alles behalve delicaat onder de neus dat ze veel te koel is om begeerlijk te zijn en dat het hoog tijd wordt dat ze haar maagdelijkheid verliest.

Wie denkt met *Black Swan* van een ontspannende balletfilm – à la *The Turning Point* – te kunnen genieten, komt van een kale kermis thuis. Aronofsky sleurt zijn kijkers mee in een inktzwarte horrorfilm met een fenomenale Natalie Portman als de zwanenkoningin.

Heel de film is één gruwelijk delirium. Alle freudiaanse en oedipale clichés passeren de revue. Het melodrama lonkt constant naar kitsch, maar levert wel angstaanjagende filmmomenten op. Hoe hysterischer *Black Swan* wordt, des te beklemmender het effect. De symboliek van de onschuldige witte versus de slechte zwarte zwaan drijft Nina naar de uiterste waanzin. Waanbeelden en zelfverminking worden de kijker dan ook niet ontzegd.

Black Swan is een mix van Tsjaikovski's *Zwanenmeer* en Roman Polanski's *Repulsion*. De film roept cynisme en afschuw op, maar in zijn genre zal hij vast tot een klassieker uitgroeien.

Ballet durft een hoge tol eisen, de beroemde balletfilm *The Red Shoes* van Michael Powell was daar een pijnlijk bewijs van. *Black Swan* doet er niet voor onder.

The Black Swan, regie: Darren Aronofsky, met: Natalie Portman, Vincent Cassel, Mila Kunis, Barbara Hershey, Winona Ryder e.a., Verenigde Staten, 2010, 103 min. #

André Oyen

Dirk Verhofstadt

In gesprek met Etienne Vermeersch

Naar aanleiding van de Prijs Vrijzinnig Humanisme die Etienne Vermeersch in juni zal ontvangen, konden we dit boek niet laten liggen. Ook Dirk Verhofstadt is voor ons geen onbekende; op de eerste editie van de atheïstische trefdag in Gent hield hij immers een sterk pleidooi voor een moraal zonder God. Radicaal atheïsme, Verhofstadt en Vermeersch tien dagen ondergedompeld in een zonovergoten Toscaans landschap: een ideale mix voor een schitterende filosofische reis door de domeinen van de wetenschap, de geschiedenis, de ethiek en de kunst.

Je moet het maar doen, tien dagen aan één stuk vragen stellen aan Vermeersch om zo te komen tot een soort van Summa Etiennica, een samenvatting, vanuit en door de meester zelf. Samen denken ze na over het heelal, het ontstaan en de toekomst ervan, over de aarde en de evolutie van al het leven, over het ontstaan van de moraal, steeds worden hun woorden voortbewogen door een krachtig kritisch denken, een kritiek die zich vooral richt op de ontmaskering van allerlei godsdienstige interpretaties van de wereld.

Vermeersch – die steeds geduldig antwoordt op de vragen van Verhofstadt – zal met ijzeren logica aantonen dat geen enkele godsdienst ooit een fundament voor het morele denken en handelen heeft gegeven: godsdiensten zijn uitgedacht om ons een fundament voor te spiegelen (liegen). Vermeersch blinkt uit in genuanceerdheid, want wanneer Verhofstadt vraagt of het atheïsme dan de basis is voor de moraal, antwoordt Vermeersch: 'Niet noodzakelijk.'

Wat voor Vermeersch – en ook voor Verhofstadt, zo blijkt – noodzakelijk is, is de ont-

wikkeling van een universele (basis)moraal die door iedereen aanvaard zou moeten kunnen worden; welk fundament mensen daaraan willen geven is van minder belang. In dit boek lees je hoe Vermeersch criteria geeft om een dergelijke universele moraal op te bouwen. Hij voegt eraan toe dat de mensenrechten een degelijk uitgangspunt vormen.

Met de heren mee nadenken over wat een universele moraal zou kunnen inhouden, is belangrijk om de rest van het betoog te begrijpen, want geen ethisch-filosofisch onderwerp laten de heren ongemoeid. Vermeersch neemt duidelijke standpunten in. Tegen het cultuurrelativisme: we moeten bepaalde religieuze praktijken, zoals clitoridectomie, bestrijden. Op vragen over de eis van moslims om apart te zwemmen, het dragen van hoofddoeken in openbare instellingen, gearrangeerde huwelijken enzovoort antwoordt Vermeersch dat de gehele gemeenschap niet opgeëist kan worden tot exclusief gebruik van één bepaalde groep. Culturen zijn dus niet gelijkwaardig, mensen daarentegen wel, ongeacht tot welke cultuur of godsdienst ze behoren.

Beide heren pleiten in hun gesprek voor een kosmopolitisch humanisme waarin we als wereldburger een plicht hebben tegenover al onze medemensen. De moraal die voortkomt uit de Verlichting en de mensenrechten is superieur en Vermeersch zal dan ook vurig de moderniteit verdedigen tegen haar critici. Willen we de problemen van vandaag oplossen, dan is een uitbreiding van onze kennis nodig en ook hier dienen we de godsdiensten ver weg te houden. Vermeersch blijft in het boek stevig tekeergaan tegen de godsdiensten: ze maken betrouwbare kennis verdacht, ze zijn vrouwonvriendelijk, verdedigen vaak ethisch onverantwoorde praktijken.

Maar ook ten aanzien van de vrijzinnigen spreekt Vermeersch zich uit: sommigen zijn postmodern gaan denken en beginnen daarbij ook te twifelen aan feiten die berusten op wetenschappelijke consensus. Over de opmars van de islam heeft Vermeersch ook interessante zaken te vertellen. Homeopathie veegt hij in één beweging van tafel. Kunst kan bijdragen tot een betere wereld en het gesprek eindigt met een beschouwing over de dood die Vermeersch ten volle aanvaardt.

Ik heb maar een tipje van de sluier kunnen lichten van de bruisende rijkdom aan kennis en inzichten die in dit boek de revue passeren. Maar het boek is meer dan dat. Dit is een boek dat mij niet onberoerd heeft gelaten, vooral omdat het zo eerlijk is ten aanzien van de waarheid en ook wel omdat er een mogelijkheid tot een betere wereld in schuilt. Kortom, een boek dat ik jullie warm wil aanbevelen. #

Kurt Beckers

Dirk Verhofstadt, In gesprek met Etienne Vermeersch. Een zoektocht naar waarheid, Houdekiet, 2011, 480 pagina's, ISBN: 9789089241450, adviesprijs: € 24,50.

Op is op

Joris Maurits Vanhaelewyn adverteert

'Dolende hond, / mijn broeder. // Er is maar één verschil tussen jou en mij: / ik wens geen meester meer.' twee disticha, een aan Diogenes herinnerende geloofsbrief van Joris Maurits Vanhaelewyn (Brugge, 1936), gelicht uit de boeiende bundel *Legenissen* (2008).

Uit zijn nieuwe bundel "*Belegde broodjes. Gedichten voor consumenten*" (2010) citeren we het programmatische openingsgedicht. Het wijkt in zoverre af van de 55 volgende, dat het op venijnige wijze mercantiele slogans mengt met citaten uit de Bijbel. De mix van poëtische oneliners uit het Boek der Boeken en banaliteiten wijst op de ontwaarding en het misbruik van het Woord en van woorden überhaupt.

De dubbele aanhalingstekens horen bij de titel en dat geeft duidelijk aan dat het om een collectie citaten gaat. Zonder één onvertogen woord aan zijn gefundenes Fressen toe te voegen, levert Vanhaelewyn een ontegensprekelijke kritiek: de soms groteske 'zoekertjes' en 'seintjes' spreken voor zichzelf. Zijn boek is een staalkaart of een bloemlezing die geen domein van de papieren verleiding onverlet laat. Van 'afbraak' tot 'zakenmeditatie'. Zo krijgen we een hilarisch maar tegelijk bijna obscene beeld van het genadeloze consumentisme.

Allerlei 'coole zaakjes' komen aan bod. 'Damesmode met een jong accent tot in de grote maten. Chic. Glamoreus. Ultravrouwelijk. Bloedrood en hard turkoois. Fashion met bloemen, bollen en blitse billen. Vrouwen met ballen.' Of 'Trendy zwanger', al dan niet met een 'gesofistikeerd vleugje nostalgie'. Alsof hij wil aantonen dat vestimentaire charmes van alle tijden zijn, citeert Vanhaelewyn gepast een strofe uit de beroemde ballade, genoemd naar zijn naamgenoot Heer Hale-

wyn: "Wat deed zi aen haren lijve? / Een hemdeken fijnder als zijde. / Wat deed zi aen haer schoon korslijf? / Van gouden banden stond het stijf".

Er is ook een 'speciale bon voor de vervulling van uw wensen' die overigens ook via zoekertjes kunnen worden ingewilligd, bijvoorbeeld bij 'Fyte Kwick / Enkel escort. 24/24 7/7. / 100% verwenning en genot. / Thuis, hotel, kantoor, vrachtwagen.' Of te Brugge bij Treze Belle: '37 jr. Doet alles.'

Halloween geeft aanleiding tot *gothic poetry*: 'Gruwelhapjes bij het aperitief. Bloedstollend pompoensoepje. / Heksenstoofpotje met everzwijn gemarineerd in toverkruiden. / Vergiftigde appel in een kille wurggreep van vanille-ijs.'

Volgens Marshall McLuhan vereist het opstellen van advertenties 'meer pijn en denkwerk, meer vernuft en kunst' dan het schrijven van persartikelen. Het is dan ook niet wonderlijk dat veel dichters – onder meer wijlen Nic van Bruggen, Claude Corban en Jan van der Hoeven – naast hun muzische bezigheden die zoals bekend weinig bate brengen, een lucratieve bijverdienste als copywriter vonden. Goede wijn behoeft geen krans – alleen goede dichters hebben daar recht op – maar niet van de 'fiere wijn / voor grote dagen' met 'Een smaak-aanzet / levendig en fris / gevolgd door / nieuwe aroma's van jong fruit.'; 'De afdronk / bespeelt een delicate toets / van hazelnoot.' Dat kan niet door een nuchter mens geschreven zijn.

Vanhaelewyn kritiseert niet alleen de consumptiemaatschappij – en impliciet het kapitalisme –, hij beleeft ook zijn geloof: zijn zeer verzorgd uitgegeven boek is niet te koop; het is alleen te geef: de exemplaren worden gratis door de auteur uitgedeeld. Gezien er slechts 350 zijn, raad ik mijn lezers aan spoedig kennis

te maken met deze merkwaardige man die, in de geest van Marcel Duchamp, van readymades poëzie maakt maar niet met de bedoeling er munt uit te slaan. Doe het nu! Op is op! #

Renaat Ramon

"In den beginne was het woord".

stunt
superstunt
stunt stunt stunt

Flash verkoop

prijsknallers
prijsstreffers
prijsdoorbraak

"Alle dingen zijn door het woord geworden".

top promo
top kwaliteit
top service

"In het woord was leven".

supercoolextrastockprijzen
hoge kwaliteit, lage prijs
elke dag een onklopbare prijs

Wij zijn steeds open op zondag

uitzonderlijke actie krediet
krediet aan 0%
koop nu en betaal later

"Het woord is vlees geworden".

Het christendom

Goed voor ziel en portemonnee

Egon is mijn naam, en in wat volgt bespreek ik wat ik ben gaan beschouwen als een van de belangrijkste elementen van het leven als student. Dit aan de hand van enkele christelijke noties, waar iedereen lering uit trekken kan.

Soms is het goed naar binnen te kijken; binnenin, naar de ziel. Het helpt je in het reine te komen met jezelf en bovendien kost het ook niks, behalve wat tijd. Eten kost daarentegen stukken van mensen.

Voor een kleine maaltijd betaal je al snel meer dan twee euro, wat voor een miljonair niks is, maar voor een dakloze of een student erg veel.

Dat was ook vroeger al zo. In de late oudheid hadden de christenen dat als een van de eersten door. Toen ze met de eerste ascetische kloostergemeenschappen opkwamen, speelden ze in op de reële noden van de burgers van toen; op hun portemonnee (toen nog de geldbuidel).

Ook de geloften van kuisheid in deze gemeenschappen kunnen in dit licht worden begrepen. Ouders weten: aan kinderen betaal je je blauw, en ze roven het merendeel van je tijd. De vroege asceten hadden veel meer tijd voor hun partners, en konden het zich zonder schuldgevoel permitteren om er eens een weekendje op uit te gaan.

Daarom ook was het christendom de religie bij uitstek voor armen, wezen, weduwen en ook voor gierigaards. In Rome had je in die tijd nog altijd restanten van de volledig achterhaald geraakte heidense stadsculten. Daar werd het voedsel zomaar verbrand, ter ere van de vraatzuchtige, kwistige goden van het Pantheon. Die hadden ook nog eens allemaal een eigen tempel en een eigen eredienst, met elk ook een eigen priester.

Het monotheïstische christendom had maar één kerk nodig, één eredienst, van brood en wat aangelengde wijn, en ook maar één priester. In deze allervroegste dagen van het christendom was deze ene priester ook paus, en kardinaal tegelijk, die alle aardse rijkdommen van de kerk oppotpte. Het is door de spaarzaamheid van deze eersten dat de godsdienst ooit zo groot is kunnen worden; zonder die ene eerste priester was er nooit weelde geweest.

We hebben hier te maken met een zekere paradox; net door hun vrome vrekkingheid van de vroege christenen, kon er al eens een kerkje meer vanaf. Enkele classicisten menen dat dit gegeven omgekeerd ook als verklaring kan dienen voor de ondergang van het heidendom: door hun mateloze kwistigheid werkten ze hun eigen faillissement in de hand.

Hetzelfde fenomeen herkennen we in de analyse van het tribale Afrika van voor de kerstening. De relatieve hedendaagse armoede van het continent kan door dit principe verklaard worden. Het weinige dat ze aan natuurlijke grondstoffen hadden, hebben ze verspild aan primitieve rituelen en gebruiken. Want laten we niet vergeten, in Europa verdween het poly-

theïsme finaal als Romeinse staatsgodsdienst in de zesde eeuw; in Afrika duurde de polytheïstische verspilling nog twaalf eeuwen verder. Sindsdien is er, met de rooms-katholieke missieposten in Afrika een erg gestage inhaalbeweging aan de gang.

Paradoxaal genoeg is het ook net door deze historisch gegroeide achterstand dat hun keuken zo lekker is. Ze hebben er hun troef van gemaakt dat honger en maniok zowat de twee dingen zijn waar ze in Afrika altijd al voldoende van hebben gehad. Het belangrijkste culinaire principe van de Afrikaanse keuken is daarom vandaag nog steeds: honger is de beste saus. Een principe dat de student ter harte neemt, wanneer het weekgeld op woensdag reeds op is geraakt.

Het woord is vlees geworden, maar het bedierf, omdat niemand het kopen wou. Het bleek te duur, en zijn geld helemaal niet waard. Veel economischer is het direct naar de bron te gaan, zonder omweg van vlees of groente, direct naar de bron; meteen naar het woord, het voedsel van de ziel. #

Egon Vlerick

de geus Nieuwsbrief

Magazine vrijzinnige actualiteit Oost-Vlaanderen

Agenda Vrijzinnig Oost-Vlaanderen - mei 2011

Datum	uur	activiteit	organisatie
Aalst			
Do 19-05	20:00	Lezing 'De malaise van de multiculturaliteit'	HV
Denderleeuw			
Do 26-05	14:00	Lezing 'Boeiende wereld van plastische chirurgie'	HVV, UPV
Gent			
Zo 01-05	22:00	Optreden John Snauwaert & Mustafa Avsar	GvG
Di 03-05	19:30	Basiscursus digitale fotografie	KIG
Wo 04-05	15:00	Zot van lezen!: leesgroep 2	KIG
Wo 04-05	20:00	Debat over NC Zedenleer in het onderwijs	HV
Do 05-05	19:30	Zot van lezen!: leesgroep 1	KIG
Za 07-05	12:00	Feest Vrijzinnige Jeugd Gent	Comité FVJ Gent
Za 07-05	14:00	Wandeling Gentse arbeidersbeweging	VF e.a.
Zo 08-05	09:30	Verbroedering met WF Poperinge	WF
Zo 08-05	10:30	Basiscursus digitale fotografie	KIG
Do 12-05	20:00	Lezing rode Gentse bouwkundig oeuvre	VF e.a.
Za 14-05	16:00	Vernissage 'De naam van de vrouw'	KIG
Di 17-05	19:30	Basiscursus digitale fotografie	KIG
Wo 18-05	14:00	Rhododendronwandeling in het Leen te Eeklo	GGG
Zo 22-05	10:30	Basiscursus digitale fotografie	KIG
Zo 22-05	13:50	Literaire wandeling	KIG
Wo 25-05	15:00	Zot van lezen!: auteurslezing Anne Provoost	KIG
Za 28-05	08:30	Boottocht met bezoek aan Damme	WF
Za 28-05	19:30	Vernissage 'De dood in kinderschoenen'	KIG, CMD, Feniks...
Di 31-05	19:30	Basiscursus digitale fotografie	KIG
Geraardsbergen			
Za 14-05	20:00	Lezing 'Bevolkingsproblematiek'	VF
Lochristi			
Ma 23-05	20:00	Geleid bezoek crematorium	Vrijzinnig Lochristi
Lokeren			
Za 28-05	09:00	Jules Verne achterna!	OVM, CMD
Oudenaarde			
Zo 01-05	10:30	Vrijzinnige toogbabbel	VC, OGG e.a.
Ma 02-05	20:00	Wijndegustatie	OGG e.a.
Vr 13-05	18:00	Talking dinner 'Duizend-en-één-dadels'	VF
Zo 15-05	10:30	Vrijzinnige toogbabbel	VC, OGG e.a.
Vr 20-05	20:00	Film en debat 'Les Barons'	VF
Zo 29-05	10:30	Vrijzinnige toogbabbel	VC, OGG e.a.
Ronse			
Zo 01-05	16:00	Toeternietoe bijeenkomst	VC e.a.
Zo 22-05	16:00	Toeternietoe bijeenkomst	VC e.a.
Zo 29-05	10:30	Feest Vrijzinnige Jeugd	VC, HVV, OVM
Sint-Niklaas			
Wo 04-05	19:30	Bijeenkomst leraren moraal basisonderwijs	WLE
Zelzate			
Vr 20-05	19:00	Lezing 'Pseudowetenschappen kritisch geëvalueerd'	VF, OVM, CMD
Zomergem			
Vr 06-05	19:30	Bierdegustatie	VC
Wo 11-05	14:00	Zitdag in het Sociaal Huis	VC
Zo 15-05	11:00	Vrijzinnig aperitief	VC

De volgende nieuwsbrief verschijnt op 1 juni 2011. Bijdragen hiertoe worden ten laatste op 4 mei verwacht op onze redactie.

Alle activiteiten voorzien van dit huisje gaan door in het VC Geuzenhuis - Kantienberg 9, 9000 Gent - 09 220 80 20 - www.geuzenhuis.be.

Geus van Gent

Zondag 1 mei 2011, 22:00

Optreden John Snauwaert & Mustafa Avsar

John Snauwaert, één van de vaste jamsessies muzikanten van De Geus van Gent en leider van het John Snauwaert Kwintet, nodigt vanavond Mustafa Avsar uit. Samen brengen zij een repertoire bestaande uit Turkse en Vlaamse folksongs in een apart kleedje.

Gratis toegang.

Info: 09 220 78 25 - geusvangent@telenet.be.

Locatie: café Geus van Gent, Kantienberg 9, 9000 Gent.

VC Liedts, OGG en Liedtskring

Zondag 1, 15 en 29 mei 2011, 10:30 – 13:00
Vrijzinnige toogbabbel

Info en locatie: VC Liedts, Parkstraat 4, 9700 Oudenaarde - 055 30 10 30 - info@vcliedts.be.

VC De Branderij i.s.m. Toeterniettoe

Zondag 1 en 22 mei 2011, 16:00 – 18:00
Toeterniettoe bijeenkomst

Info en locatie: De Branderij - Zuidstraat 13, 9600 Ronse - 055 20 93 20 - de.branterij@skynet.be.

Oudenaardse Grijze Geuzen, Liedtskring en De Wijnrank

Maandag 2 mei 2011, 20:00
Wijndegustatie 'Côtes de Bordeaux 2008'

Info en locatie: VC Liedts, Parkstraat 4, 9700 Oudenaarde - 055 30 10 30 - info@vcliedts.be.

Kunst in het Geuzenhuis

3, 8, 17, 22 & 31 mei, 5 & 14 juni 2011
Basiscursus digitale fotografie

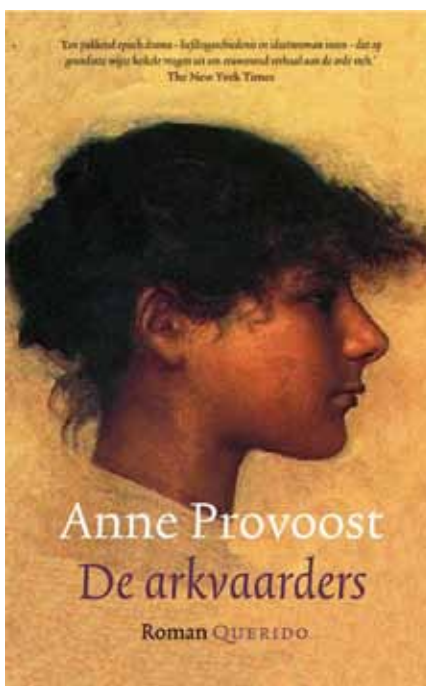
Op dinsdagen (Coconzaal) start de les om 19:30, de praktijkles op zondagen (Scheldezaal) om 10:30. Elke les duurt ongeveer twee uur.
Enkel voor de ingeschreven deelnemers aan de cursus.

Docent: Sven Jacobs - www.viamo.be.
Info en inschrijving: 09 220 80 20 - leentje@geuzenhuis.be.
Opgelet: elke deelnemer brengt steeds een digitale fotocamera (met handleiding!) mee naar de lessen. Een handboek bij de cursus is optioneel te koop.
Locatie: Geuzenhuis, Kantienberg 9, 9000 Gent.

Kunst in het Geuzenhuis

Woensdag 4 mei 2011, 15:00
Zot van lezen!: leesgroep 2 – bespreking 'De arkvaarders' en 'Bemide ongelovigen. Atheïstisch sermoen'

De leden van leesgroep 2 van leesclub Zot van lezen! bespreken die middag Anne Provoosts roman *De Arkvaarders* en haar pamflet *Bemide ongelovigen. Atheïstisch sermoen*.

Info: leentje@geuzenhuis.be - 09 220 80 20.
Locatie: Geuzenhuis (Cocon A, tweede verdieping), Kantienberg 9, 9000 Gent.

Werkgroep Leraren Ethiek

Woensdag 4 mei 2011, 19:30
Bijeenkomst leraren moraal basisonderwijs

De werkgroep leerkrachten niet-confessionele zedenleer (basisonderwijs) in de regio Waasland komt op regelmatige basis samen om eigen ervaringen, ideeën, nuttige informatie, bruikbare werkvormen en dergelijke met elkaar uit te wisselen. Voor de leerkracht niet-confessionele zedenleer blijft het een voortdurende uitdaging om de eigen lessenpraktijk te vernieuwen en informatie up-to-date te houden. De werkgroep beheert ook een documentatiecentrum waar alle collega's niet-confessionele zedenleer didactisch materiaal kunnen ontlend. Deze bijeenkomsten bieden

telkens een aangenaam en interessant kader om collega's beter te leren kennen en professionele ervaringen te stimuleren. Hebt u interesse om een bijeenkomst bij te wonen?

Info: CMD - 03 777 20 87 - cmd.sintniklaas@uvv.be.

Locatie: Centrum Morele Dienstverlening, Ankerstraat 96, 9100 Sint-Niklaas.

Humanistisch Verbond Gent

Woensdag 4 mei 2011, 20:00
Debat over NC Zedenleer in het onderwijs
Sonja Eggerickx en Patrick Loobuyck

Naar aanleiding van enkele reacties in De Geus op de lezersbrief van Patrick Loobuyck nodigt HV Gent Sonja Eggerickx, voorzitter UVV en inspecteur NCZ, en Patrick Loobuyck, prof.dr. Moraalfilosofie, uit om te debatteren over het voorstel om de levensbeschouwelijke vakken af te schaffen en te vervangen door het éénheidsvak 'levensbeschouwing en filosofie' in alle scholen en netten.

Moderator: Eddy Bonte.

Gratis toegang.

Info: HV Gent - Ria Gheldof - 09 220 80 20 - hvv.gent@geuzenhuis.be.

Locatie: Geuzenhuis, Kantienberg 9, 9000 Gent.

Kunst in het Geuzenhuis

Donderdag 5 mei 2011, 19:30
Zot van lezen!: leesgroep 1 – bespreking 'De arkvaarders' en 'Bemide ongelovigen. Atheïstisch sermoen'

De leden van leesgroep 1 van leesclub Zot van lezen! bespreken die avond Anne Provoosts roman *De Arkvaarders* en haar pamflet *Beminden de ongelovigen. Atheïstisch sermoen*.

Info: leentje@geuzenhuis.be - 09 220 80 20.
Locatie: Geuzenhuis (Cocon A, tweede verdieping), Kantienberg 9, 9000 Gent.

Vrijzinnig centrum Zomergem

Vrijdag 6 mei 2011, 19:30
Bierdegustatie

Deelname: €10.

Info en inschrijving (verplicht): via het nummer 0475 31 79 67 - zie ook www.zomerlicht.be.

Locatie: VC Zomerlicht, Weldadigheidstraat 30, 9930 Zomergem.

Comité FVJ Gent

Zaterdag 7 mei 2011
Feest Vrijzinnige Jeugd:
Vrij, wijs en uniek!

36 scholen uit Groot-Gent vierten samen het Feest Vrijzinnige Jeugd op 7 mei. We hopen u allen te ontmoeten op dit feest!

Programma

- 08:30** Verzamelen van alle feestelingen in de foyer van het Ufo
- 09:00** Indeling en start van de workshops: Afrikaanse dans, cartoontekenen, circustechnieken, djembé, graffiti, maakje eigen origineel t-shirt, mep erop los, multimedia en schilderen

- 11:15** Ontvangst van de ouders en familie
- 11:50** Bezinningsgedeelte en toonmoment voor de feestelingen, ouders, familie en genodigden in het auditorium Leon De Meyer
- 13:00** Uitgebreide receptie met de feestelingen, ouders, familie, vrienden, sympathisanten en genodigden in de foyer

Info FVJ Gent: griet.engelrelst@ggeuzenhuis.be - 09 220 80 20.

Locatie: Ufo, Sint-Pietersnieuwstraat 33-35, Gent.

Onder de auspiciën van de Unie van Vrijzinnige Verenigingen vzw en de Vrije Universiteit Brussel. Met de steun van de IMD Oost-Vlaanderen.

Vermeylenfonds i.s.m. Masereelfonds

Zaterdag 7 mei 2011, 14:00 en
donderdag 12 mei 2011, 20:00
Wandeling & lezing: industrialisatie en arbeidersbeweging in Gent.
Het belang van Gent als bakermat van de internationale arbeidersbeweging

Joost Vandommele en Patrick Viaene

Weinig Gentenaars en zelfs linkse Gentenaars realiseren zich de vooraanstaande rol die hun stad speelde in de (inter)nationale arbeidersbeweging. Het Vermeylenfonds en Masereelfonds plaatsen dit onderwerp terug in de kijker.

Op zaterdag 7 mei organiseren zij een stadswandeling over het ontstaan van de Gentse arbeidersbeweging en Anseele's succesformule. Start: Vrijdagmarkt standbeeld Jacob Van Artevelde om 14:00. De wandeling wordt begeleid door Joost Vandommele.

Op donderdag 12 mei om 20:00 spreekt Patrick Viaene, voorzitter van het SIWE (Steunpunt voor Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed vzw) over het rode Gentse bouwkundig oeuvre (o.m. 'Ons Huis' en 'Feestpaleis Vooruit') van architect Ferdinand Dierkens om 20:00 in het VC Geuzenhuis.

Gratis toegang.

Info en inschrijving: fabjen.schotte@vermeylenfonds.be - 09 223 02 88.

Locatie wandeling: start aan het standbeeld Jacob Van Artevelde op de Vrijdagmarkt.

Locatie lezing: Geuzenhuis, Kantienberg 9, 9000 Gent.

Willemsfonds Gent

Zondag 8 mei 2011, 9:30 – 18:00
Verbroedering met WF Poperinge

De Willemsfondsafdeling Poperinge bezoekt ons eigenste Gent. De gelegenheid om je in Gent te laten rondleiden door Mark De Jode en de ontstane vriendschappen te bestendigen. Gezelligheid troef en bijgevolg niet te missen!

Programma

- 09:30** Samenkomst aan het standbeeld Jacob van Artevelde op de Vrijdagmarkt
- 10:00** Boterkoeken met koffie in 't Vrijdagsgevoel, Vrijdagmarkt 29
- 10:45** Rondleiding in de Kuip van Gent
- 13:00** Lunch in 't Vrijdagsgevoel
- 14:45** Rondleiding en rustpauze Huis van Alijn
- 16:30** Rondleiding in het Patershol
- 17:45** Afscheidsdrink in het Marriott hotel

Deelname: €40 WF-leden / €42 niet-leden
Info en inschrijving: Mark De Jode - 09 233 50 81 - 0477 27 02 35 - wfgent-dn@scarlet.be.
Inschrijving is pas geldig na overschrijving op rek.nr. 390-0958141-30 van M. De Jode, H. Frère Orbanlaan 314, 9000 Gent, o.v.v. 'Poperinge'.

Vrijzinnig Centrum Zomergem

**Woensdag 11 mei 2011,
van 14:00 tot 16:00**
Zitdag in het Sociaal Huis

VC Zomerlicht wil mensen helpen die niet tot een bepaalde groep gelovigen behoren. Omdat ook zij vaak met vragen zitten, wordt nu elke tweede woensdag van de maand (uitgezonderd in juli en augustus) een zitdag gehouden.

Info: voorzitter Freddy Verleye - 0475 31 79 67 - f.verleye@telenet.be - www.zomerlicht.be.
Locatie: Dreef 20, 9930 Zomergem.

Vermeulenfond's Oudenaarde

Vrijdag 13 mei 2011, 18:00
**Talking dinner:
'Duizend-en-één-dadels'**
De keuken uit Mesopotamië op je bord

Katrien Van Hecke

Voor we ons over de kookpotten buigen, gluren we eerst achterom in de keuken van het oude Mesopotamië. Even maar, want veel meer dan rauwe uien, dadels en broodpap kwam er niet op de plank. Toch als we *Gilgamesj*, een van de oudste verhalen uit de wereldliteratuur, mogen geloven. Gelukkig is tijd noch smaak blijven stilstaan, en heeft Irak intussen een rijkdom aan gerechten in de aanbieding. Welke invloeden zoal hebben gespeeld, ontdekken we stap voor stap. En tussen twee happen door luisteren we naar oorspronkelijke en moderne vertellingen uit het zinnelijk zinderende Midden-Oosten.

Deelname: €12 VF-leden / €15 niet-leden.

Info en inschrijving: VF - Johan Soenen - 055 49 87 23 - soenen.ernste@skynet.be. Inschrijving is definitief na betaling op rek.nr. 877-7199001-62 van VF Oudenaarde. Aantal deelnemers is beperkt tot 20!
Locatie: VC Liedts, Parkstraat 4, 9700 Oudenaarde.

Kunst in het Geuzenhuis

**Zaterdag 14 mei 2011,
van 16:00 tot 20:00**
Vernissage 'De naam van de vrouw'

Sinds 2009 nodigt Kunst in het Geuzenhuis kunstminnende geuzen uit als curator. Dany Vandenbossche beet de spits af met de tentoonstelling *Bert Wevers - Schilderijen & Tekeningen*. Agnes Goyvaerts bracht in september 2010 *Tafel!* naar het Geuzenhuis. In de lente van 2011 neemt Josiane Rimbaut de fakkel over. De vrouwelijke aura van de meimaand inspireerde haar.

'Ik heb een zoeten naam, mijn naam is Mei', zegt het meisje Mei tot de wolken spinster met wie ze praat over haar liefde voor Balder.

Dit is een van de 4.500 versregels uit het lange symbolische gedicht *MEI* dat Herman Gorter publiceerde in 1889. Iedereen kent dit literaire monument, het grote pronkstuk van de vernieuwingsbeweging in onze literatuur. Of men kent minstens de openingsregel: 'Een nieuwe lente en een nieuw geluid.' Mei, lente, bloemen, liefde en lust, Maria, Eén Mei.

Vrouwen stellen tentoon! Curator Josiane Rimbaut verzamelde een krachtig collectief vrouwelijke artiesten en bokste met hen een verrassende groepstentoonstelling ineen. Samen eren zij *De naam van de vrouw*. De kunstenaars die de Zolderzaal en de Zuilenzaal van het Geuzenhuis met hun girlpower bezet-

ten zijn Vroni Agemans, Lieve Blancquaert, Hilde Braet, Evi Breuer, Marianne de Bruijne, Nadine De Meester, Franscine Eeckman, Paya Germonprez, Krie Heyse, Yvette Lauwaert, Sophie Martens, Marieke Pauwels, Saskia Roman, Mi van Landuyt, Nadine Van Lierde en Vera Vermeersch.

Julien Vandevelde legde de opbouw van de tentoonstelling door dit vrouwencollectief op film vast. Deze artistieke getuigenis in bewegend beeld gidt de bezoeker doorheen de expositie.

De tentoonstelling loopt van 14 tot en met 22 mei 2011 in het VC Geuzenhuis. Open: maandag tot vrijdag van 9:00 tot 12:00 en van 13:00 tot 16:30 (na telefonische afspraak via 09 220 80 20); zaterdag/zondag van 14:00 tot 17:00.
Info: leentje@geuzenhuis.be - www.geuzenhuis.be.

Locatie: Geuzenhuis, Kantienberg 9, 9000 Gent.

VF Geraardsbergen (Zone 054)

Zaterdag 14 mei 2011, 20:00
**Lezing over de
bevolkingsproblematiek**
Dirk Draulans, bioloog

Komt er een bevolkingsexplosie of bevolkingsinkrimping? Wat zijn de gevolgen en oorzaken op klimatologisch vlak? Wat zijn de gevolgen qua voedselvoorziening? Dient er een geboortebeloid te komen?

Gratis toegang.

Info: Eva Menschaert - 0479 50 98 92 - zone054@gmail.com.

Locatie: Vrijzinnig Lokaal te Geraardsbergen (Markt).

Vrijzinnig Centrum Zomergem

Zondag 15 mei 2011, van 11:00 tot 13:30
Vrijzinnig aperitief

Iedereen welkom!

Info: voorzitter Freddy Verleye - 0475 31 79 67 -

f.uerleye@telenet.be - www.zomerlicht.be.
Locatie: VC Zomerlicht, Weldadigheidstraat 30,
9930 Zomergem.

Gentse Grijze Geuzen

Woensdag 18 mei 2011, 13:15
Rhododendronwandeling
in het Leen te Eeklo

In het arboretum van Het Leen kan je meer dan 7000 planten bewonderen. Niet alleen de rijkdom van de collectie, maar ook de wetenschappelijke nauwkeurigheid van de naamgeving en de zorgvuldige aanleg van de perken maken een bezoekje de moeite waard.

Samenkomst om 13:15 aan het Geuzenhuis.
Eigen vervoer naar Eeklo. Carpooling mogelijk.
Info: Anita Wynsberghe, 09 222 00 71.
Locatie: Het Leen, Gentsesteenweg 80, 9900 Eeklo.

HVV-HVAalst

Donderdag 19 mei 2011, 20:00
Lezing 'De malaise van de
multiculturaliteit'

Wim Van Rooy

Een kritisch pleidooi voor een bedachtzamere omgang met de multicultuur, staat op de achterflap van het magnum opus van Wim van Rooy.
Zitten we nog steeds vast aan het politiek correct denken en durven we de Verlichtings-

ideeën niet meer uitdragen? Zijn we bang van de banvloek om gepolitiseerde religie te benaderen? De lezing is alleszins een aanrader voor diegenen die het vrij denken en de vrije meningsuiting in het hart dragen.

Wim van Rooy is publicist in verschillende kranten en tijdschriften over diverse onderwerpen. Hij was dertig jaar werkzaam in het onderwijs.

Deelname: €2 / €1 kansenpas

Info: voorzitter René Van der Speeten - 053 78 15 91.

Locatie: Netwerk, Centrum voor Hedendaagse Kunst, Houtkaai te Aalst.

Vermeylenfonds i.s.m. OVM Zelzate
en CMD Eeklo

Vrijdag 20 mei 2011, 19:00
'Pseudowetenschappen
kritisch geëvalueerd'

Een interactieve lezing met een twist

Een spreker van de organisatie SKEPP gaat dieper in op bovennatuurlijke of paranormale gaven. De toehoorders krijgen op die avond een originele confrontatie met het verschijnsel pseudowetenschappen.

Deelname: €3

Info en inschrijving: CMD Eeklo - 09 218 73 50 - cmd.eeklo@uvv.be met vermelding van naam, adres en telefoonnummer.

Locatie: Gemeenteraadszaal (in het stadhuis), Grote markt 1, 9060 Zelzate.

Vermeylenfonds Oudenaarde i.s.m. Curieus
Vrijdag 20 mei 2011, 20:00
Filmvertoning en debat 'Les Barons'

Wilt u weten hoe het komt dat sommige jonge Marokkaanse gastjes uit kansarme Brusselse wijken met een BMW rondrijden? *Les Barons* geeft er een inzichtrijk en grap-

pig antwoord op. Dit visueel genereuze en heel dynamisch gefotografeerde debuut van Brusselaar Nabil Ben Yadir heeft nog een aantal originele invalshoeken waarmee grappig een aantal clichés in verband met zogenaamde hangjongeren doorprikt worden. Maar het straffe en originele aan deze met veel bezieling en energie gemaakte stadsfilm is dat hij ook een aantal taboes doorprikt binnen de eigen gemeenschap van mensen van Maghrebijnse oorsprong. Zoals werkloosheid, de maagdelijkheid, het racisme, het belang van de familie, de cultuur van pose en uiterlijke schijn, en de codes van de wijk, genre 'raak niet aan de zus van je vriend'.

Nabil Ben Yadir, 2009, België, Frans gesproken, Nederlands ondertiteld.

Deelname: €5 niet VF-leden / €3 voor VF-leden en €2 voor OK-pas.

Info: Johan Soenen - 055 49 87 23 - johan.soenen@skynet.be.

Locatie: VC Liedts, Parkstraat 2-4, 9700 Oudenaarde.

Kunst in het Geuzenhuis i.s.m. Wisper vzw

Zondag 22 mei 2011, 13:50
Literaire wandeling
'Van Maeterlinck tot Brusselmans'

Gent heeft heel wat 'eigen' schrijvers. Maurice Maeterlinck, Jean Ray (alias John Flanders) en Johan Daisne zijn rasechte Gentenaars. Herman Brusselmans is een 'inwijkeling' en Hugo Claus had een haat-liefdeverhouding met deze stad. Ook vele groten uit vervlogen tij-

Kunst in het Geuzenhuis

Woensdag 25 mei 2011, 15:00

**Zot van lezen!: leesgroep 1&2 –
auteurslezing Anne Provoost**

den – Victor Hugo, Henry Miller, James Joyce...
– deden Gent aan en lieten daarvan een spoor
achter in brieven of geschriften.

Onder leiding van bevlogen gids Marc De
Bodt, gefascineerd door Gent en alles wat
met Gent te maken heeft, verkent Kunst in het
Geuzenhuis op 22 mei de 'schrijverswande-
ling' van Wisper vzw. Ingrid Verhelst ging op
zoek naar passende tekstfragmenten van de
schrijvers die de revue passeren, waaronder
Maeterlinck. Ter gelegenheid van het Maeter-
linckjaar komt deze schrijver uitgebreid aan
bod.

Een must voor wie houdt van Gent, van litera-
tuur en van plezierige anekdotes die jammer
genoeg nooit de geschiedenisboeken halen!
Onderweg houden we halt in een van de Gent-
se cafés om de kelen te spoelen.

Deelname: €5 (een drankje inbegrepen).

*Betaling via overschrijving op KIG-rekening
001-3067912-72, met vermelding van 'wande-
ling 22 mei'.*

*Info & inschrijving: leentje@geuzenhuis.be - 09
220 80 20. De plaatsen zijn beperkt, inschrijven
is noodzakelijk (vóór 18 mei).*

*Locatie: De wandeling start om 14:00. Afspraak
om 13:50 op de Vrijdagmarkt (standbeeld Jacob
van Artevelde). Het einde van de wandeling is
voorzien rond 18:00 (Vrijdagmarkt).*

Vrijzinnig Lochristi

Maandag 23 mei 2011, 20:00

**Geleid bezoek aan het crematorium
van Lochristi**

Gratis toegang

*Info en inschrijving (vóór 20 mei 2011): vrijzin-
nig.lochristi@yahoo.com - 0495 41 23 81 (Linda
Van der Wildt - secretaris).*

*Locatie: Crematorium, Smalle Heerweg 60,
9080 Lochristi.*

Naar aanleiding van de bespreking van de
roman *De Arkvaarders* en het pamflet *Bemide
ongelovigen. Atheïstisch sermoen* komt schrijf-
ster Anne Provoost op bezoek in het Geuzen-
huis. Ze geeft die middag tekst en uitleg bij
haar schrijfproces en haar vrijzinnig-huma-
nistisch engagement, en de leden van de lees-
club vuren vragen op haar af.

Enkel voor leden van de leesclub Zot van
lezen!.

Info: leentje@geuzenhuis.be - 09 220 80 20.

*Locatie: Geuzenhuis (Klaverzaal), Kantienberg
9, 9000 Gent.*

HVV Denderleeuw i.s.m. UPV

Donderdag 26 mei 2011, 14:00

**'Een wandeling door de boeiende
wereld van de plastische chirurgie'**

**Dr. Gregory Van Eeckhout,
plastisch chirurg, UZ Jette**

Plastische chirurgie wordt vaak gezien als
een recente en luxe heelkunde, maar eigenlijk
worden reconstructieve ingrepen al sinds ee-
wen uitgevoerd. In de oud Indische geschriften
van 600 voor onze tijdrekening werd reeds een
techniek uitgelegd van een neusreconstructie

door middel van een flap van het voorhoofd;
een techniek die tot op heden nog steeds in
gebruik is.

Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie
betekent 'gezondheid' niet alleen niet ziek
zijn, maar zich ook mentaal en sociaal goed
voelen.

De plastisch chirurg kan op beide aspecten
van de definitie inspelen. Ondanks de vaak
eenzijdige berichtgeving over hun vak, blijven
zij geloven in haar maatschappelijk nut. De
commercialisering van hun vak stelt hen vaak
in een negatief daglicht.

Met deze lezing hopen we een aantal taboes
en vooroordelen over plastische chirurgie bij
u weg nemen.

Iedereen welkom!

*Deelname: €3 ter plaatse te betalen, koffie
inbegrepen.*

*Info en inschrijving: 053 66 99 66 - mariethe-
rese.deschrijver24@scarlet.be.*

*Locatie: 't Kasteeltje, Stationsstraat 7, 9470
Denderleeuw.*

Willemsfonds Gentbrugge

Zaterdag 28 mei 2011, 8:30-19:00

**Boottocht Brugge-Damme, met
bezoek aan Damme**

We vertrekken met de trein vanuit Gent-Sint-
Pieters naar Brugge. Daar schepen we om
10:00 in op de Lamme Goedzakboot, Noor-
weegse Kaai 31. We genieten van een dro-
merig tochtje langs het schilderachtig
landschap. In Damme staat onze gids al op de
uitkijk aan de aanlegsteiger! Tijdens de stads-
wandeling leidt hij ons rond door het histori-
sche hart van Damme. 's Middags worden wij
verwacht voor een versterkende maaltijd in
het restaurant De Damse Poort. Na de maal-
tijd volgt een vrije wandeling door Damme,
met tijd voor boekenwinkeltjes en een bezoek
aan de 14e eeuwse O.-L.-Vrouw Hemelvaart-

kerk met de alom bekende stompe toren, die een boeiende geschiedenis van Damme weer spiegelt. Wie zich geroepen voelt, beklimt de 43m hoge toren met een panoramisch uitzicht over de polders. De terugreis naar Brugge met de Lamme Goedzakboot is voorzien om 17:20.

Deelname: €35 WF-leden / €38 niet-leden (incl. boot, museum, gids, maaltijd en excl. treinticket en consumpties).

Info en inschrijving: Jan De Groof - 0486 22 77 02 - jande_groof@hotmail.com. Inschrijving is pas geldig na overschrijving op rek.nr. 001-2085210-77 van het WF Gentbrugge o.v.v. 'Damme + aantal personen'.

Locatie samenkomst: inkomhal Sint-Pietersstation Gent, om 08:30.

OVM Lokeren en CMD Sint-Niklaas

Zaterdag 28 mei 2011, 9:00 - 17:00
Jules Verne achterna!

OVM Lokeren nodigt haar ex-feestelingen uit voor een terugkomdag naar Oostende samen met de leerkracht zedenleer basisonderwijs. Op zaterdag 28 mei 2011 reizen ze Jules Verne achterna in Earth Explorer te Oostende. Dit is een interactief avontuur waar je kan voelen wat onze aardbol doet brullen, barsten, schudden, vriezen en koken. Vervolgens gaan ze nog even op stap met Darwin!

Deelname: €5

Info en inschrijving: CMD - 03 777 20 87 - cmd.sintniklaas@uvv.be.

KIG, CMD Gent, Feniks en Provincie Oost-Vlaanderen

Zaterdag 28 mei 2011, 19:30
Vernissage dubbeltentoonstelling met boekvoorstelling 'De dood in kinderschoenen'

Thematische fototentoonstelling in het Liberaal Archief

Een sobere, zwart-wit fototentoonstelling toont aan de hand van thematisch gebundelde beelden enkele evoluties in onze rouwcultuur. Aan de hand van typische symbolen op kindergraven, grafvormgevingen, grafschriften, portretten e.d. worden tendensen als intimisering en secularisering bloot gelegd.

Er is ook aandacht voor de groeiende erkenning van het belang van een waardig afscheid, zowel op juridisch als ritueel en funerair vlak. Deze kernachtige expositie geeft een beeld van een onderkend, steeds evoluerend verhaal van rouw en afscheid. Ze wil zowel appreciatie van erfgoed aanwakken, als het maatschappelijk bewustzijn voeden.

Artistieke tentoonstelling in het Geuzenhuis

Gerenommeerd fotograaf Carl Uytterhaegen trok op zoek naar treffende en mooie beelden van kindergraven in de provincie. Het oeuvre van deze kunstenaar bestaat doorgaans uit zwart-wit fotografie, maar vanwege het thema brengt hij uitzonderlijk werken in kleur. Dat leverde 64 sprekende foto's op die de spil uitmaken van dit kunstzinnige luik.

Muzikant en componist Evan Roy presenteert een meeslepend muziekstuk in een luistermeubel ontworpen door mediakunstenaar Arjan Vanmeenen. Deze muzikale duizendpoot brengt muziek die zowel intiem als rauw aandoet, zet de hoofdtelefoon op en teken voor een bewogen ervaring.

Ter verdieping zal de expositie ook grasduinen in het literaire en poëtische verleden om woorden te verlenen aan de rouw om het verlies van een kind. Over de eeuwen heen slaan herkenbare verhalen over pijn en zoeken naar troost en verbondenheid een brug tussen getroffen nabestaanden.

Zo vinden drie verschillende artistieke uitdrukkingsvormen elkaar, om een moeilijk te benaderen thema zowel krachtig als ontroerend mooi weer te geven. Kunst met weerhaakjes.

Na de vernissage in het Liberaal Archief volgt onmiddellijk de vernissage in het vlakbij gelegen Geuzenhuis.

Beide tentoonstellingen lopen van 29 mei t.e.m. 10 juni. Open op weekdays van 9:00 tot 12:00 en van 13:00 tot 17:00. Za, zo en 2 en 3 juni: 14:00 tot 17:00.

Info & inschrijving (gewenst): www.plechtigheden.be of Centrum Morele Dienstverlening - cmd.gent@uvv.be - 09 233 52 26 (fototentoonstelling) en leentje@geuzenhuis.be - 09 220 80 20 - www.geuzenhuis.be (artistieke tentoonstelling).

Locatie: Liberaal Archief, Kramersplein 23, Gent / Geuzenhuis, Kantienberg 9, 9000 Gent.

Parking P10 (Sint-Pietersplein). Bussen van De Lijn: 34, 35, 36, 42, 44, 55, 57, 58, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78 tot aan halte Heuvelpoort of 5 aan halte op het Sint-Pietersplein.

Vrijzinnig Centrum De Branderij i.s.m. HVV en OVM

Zondag 29 mei 2011, 10:30
Feest Vrijzinnige Jeugd

Info: De Branderij, 055 20 93 20 - de.brandერი@skynet.be.

Locatie: Stedelijke Academie, Zuidstraat 15-19, 9600 Ronse.

Feniks uzv en Unie Vrijzinnige Verenigingen

Maandag 6 juni 2011, 13:30
De dood in kinderschoenen: studienamiddag rouwzorg

13:30 Rouwverwerking na de dood van een kind

Gerke Verthriest, rouwtherapeute en vormingswerker

15:00 Rouwverwerking na doodgeboorte of zwangerschapsafbreking

Christine Vercammen, auteur van Stille baby's, moreel consulent

Gratis toegang, inschrijving noodzakelijk.

Info en inschrijving: Centrum Morele Dienstverlening, Sint-Antoniusskaai 2, 9000 Gent - 09 233 52 26 - cmd.gent@uvv.be - www.plechtigheden.be.

Locatie: Geuzenhuis, Kantienberg 9, 9000 Gent. Met dank aan de IMD Oost-Vlaanderen.

HVV-HVAalst

Woensdag 8 juni 2011, 20:00

Lezing 'Seks en wiskunde'

Prof. Jean Paul Van Bendegeem

Behoorde u tot de 'uitverkorenen' die wiskunde prettig vonden of behoort u tot de grotere massa waarvoor wiskunde oersaai of niet meer dan een te vrezen buisvak was? Wat heeft wiskunde met seks te maken en omgekeerd?

Hoe dan ook, kom naar deze lezing, laat u meevoeren in een geestig, maar toch wetenschappelijk verhaal en bekijk wiskunde nadien met andere ogen.

Deelname: €2 / €1 kansenpas.

Info: voorzitter René Van der Speeten - 053 781591. Locatie: Netwerk, Centrum voor Hedendaagse Kunst, Houtkaai te Aalst.

KIG, CMD Gent, Feniks en

Provincie Oost-Vlaanderen

Vrijdag 10 juni 2011, 13:00

De dood in kinderschoenen: studiedag funerair erfgoed

13:00 Middeleeuwse kindergraven in West-Europa

Dr. Sophie Oosterwijk, kunsthistorica, auteur, projectmedewerker en docent aan diverse buitenlandse universiteiten.

14:45 Het middeleeuwse fenomeen van kinderbijzettingen in 'kookpotten' naar aanleiding van een bijzondere vondst in Zottegem.

Johan Deschietter, archeoloog & wetenschappelijk medewerker Provinciaal Archeologisch Museum Velzeke.

16:00 Vormgeving van kindergraven tijdens de 20e en 21e eeuw en hun evoluties.

Anne-Mie Havermans, secretaris Epitaafvzw, auteur en zelfstandig funerair deskundige.

19:30 Finissage van project met literaire avond.

Gratis toegang, inschrijving noodzakelijk.

Info en inschrijving: Centrum Morele Dienstverlening, Sint-Antoniuskaai 2, 9000 Gent - 09 233 52 26 - cmd.gent@uvv.be - www.plechtigheden.be. Locatie: Liberaal Archief, Kramersplein 23, Gent.

Gentse Grijze Geuzen

Maandag 20 juni 2011, 19:00

Traditionele kaasavond

Naar jaarlijkse gewoonte kunnen wij weer genieten van een uitgebreid kaasbuffet. Het wordt een niet te missen gezellige avond. Iedereen is welkom, ook niet-leden. Breng vrienden en familie mee!

Deelname: €15 volwassenen / €9 kinderen.

Info en inschrijving: via mail op griet@geuzenhuis.be of telefonisch op het nummer in het Geuzenhuis: 09 220 80 20.

Uw reservatie is definitief na ontvangst van de betaling op het rekeningnummer 390-0490895-33 van Lieve Adriaens, met vermelding van 'Kaasavond GGG + aantal personen'. Inschrijven kan tot 15 juni 2011.

Locatie: Geuzenhuis, Kantienberg 9, 9000 Gent.

Vaste activiteiten VC Liedts

- Elke maandag om 20.00: workshop hatha yoga ingericht door het Willemsfonds.
- Elke dinsdag om 20.00: bijeenkomst SOS Nuchterheid.
- Elke woensdag van 14.00 tot 16.00: Vrijzinnig humanistische bibliotheek, (en ook op afspraak).
- Elke maandag om 14.00 en elke woensdag om 19.30: bridge-wedstrijd. Organisatie: Liedts Bridge Club, Oudenaardse Grijze Geuzen en Liedtskring.

VC Liedtskasteel, Parkstraat 4, 9700 Oudenaarde. Info: www.vcliedts.be, info@vcliedts.be, 055 30 10 30

Vaste activiteit VC De Branderij

Bijeenkomst SOS Nuchterheid: zelfzorg bij verslaving
Elke donderdag om 19.30
SOS Nuchterheid is een vrijzinnig en humanistisch zelfzorg initiatief en is een lidvereniging van de Unie Vrijzinnige Verenigingen (UVV).

VC De Branderij, Zuidstraat 13, 9600 Ronse. Info: www.branderij.be, de.branderij@skynet.be, 055 20 93 20

Met de Humanistische Jongeren op vakantie!

Ook dit jaar organiseert Hujo weer een aantal prachtige vakanties. Voor jong en iets ouder, voor creatievelingen, actievelingen, lievelingen en alles daar tussenin. Ben je tussen de 6 en 15 jaar en wil jij graag de tijd van je leven beleven en heel veel nieuwe vrienden maken? Kies dan nu een vakantie uit en schrijf je meteen in! Meer info vind je ook op www.hujo.be/vakantie.

Julivakantie: vrijdag 15 t.e.m. donderdag 21 juli 2011

Schraap je moed bij elkaar en overwin samen met je vrienden al je angsten bij Hujo!

6-9 jaar	Een toverdrank tegen bang zijn
10-12 jaar	Op zoek naar moed
13-15 jaar	Fear Factory

Augustusvakantie: zondag 21 t.e.m. zaterdag 27 augustus 2011

Trek met Hujo op avontuur in de natuur. Niet voor luiakken... wel voor krakken.

6-9 jaar	De Boomhut van tante Isolde en oom Tuur
10-12 jaar	De hoorn van HujodoriX
13-15 jaar	Op een onbewoond eiland... NOT!

Praktische info per vakantie:

Deelname: €170 Hujo-leden / €175 niet-leden
Verblijf: 7 dagen en 6 nachten, all-in

Info en inschrijving: www.hujo.be vóór 30 juni

2011. Maximum aantal deelnemers: 30.

Locatie juli: Hoogland, Lokeren.

Locatie augustus: De Stobbe, Merelbeke.

Colofon

Hoofdredactie: Fred Braeckman
Eindredactie: Leentje Van Hoorde (De Geus), Griet Engelrelst (nieuwsbrief)
Redactie: Kurt Beckers, Albert Comhaire, Annette De Vos, Frederik Dezutter, Philippe Juliam
Vormgeving: Gerbrich Reynaert
Druk: New Goff

Verantwoordelijke uitgever: Sven Jacobs
p/a Kantienberg 9, 9000 Gent

Werkten aan dit nummer mee:

Johan Braeckman, Marc Cosyns, Ward De Baene, Tom De Mette, Caroline De Neve, Wim De Pauw, Wim Distelmans, Willem Elias, Jan-Pieter Everaerts, Pierre Martin Neirinckx, André Oyen, Renaat Ramon, Björn Siffer, Dany Vandebossche, Vera Vanderelst, Johan Van hove, Anne-Flor Vanmeenen, Norbert Van Yperzeele, Egon Vlerick.

Coverfoto: ©Gerbrich Reynaert

De Geus is het tijdschrift van het Vrijzinnig Centrum-Geuzenhuis vzw en de lidverenigingen en wordt met de steun van de PIMD verspreid over Oost-Vlaanderen. Het VC-Geuzenhuis coördineert, ondersteunt, bundelt de Gentse vrijzinnigen in het Geuzenhuis – Kantienberg 9, 9000 Gent 09 220 80 20 – 09 222 70 73 admin@geuzenhuis.be - www.geuzenhuis.be U kan de redactie bereiken via Leentje Van Hoorde (leentje@geuzenhuis.be of 09 220 80 20)

De verantwoordelijkheid voor de gepubliceerde artikels berust uitsluitend bij de auteurs. De redactie behoudt zich het recht artikels in te korten. Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag gereproduceerd of overgenomen worden zonder de schriftelijke toestemming van de redactie. Bij toestemming is bronvermelding – De Geus, jaargang, nummer en maand – steeds noodzakelijk.

Het magazine van De Geus verschijnt tweemaandelijks (5 nummers). De nieuwsbrief van De Geus verschijnt maandelijks (10 nummers).

Fred Braeckman

Leentje Van Hoorde

Griet Engelrelst

Gerbrich Reynaert

Annette De Vos

Philippe Juliam

Frederik Dezutter

Albert Comhaire

Kurt Beckers

Lidmaatschappen

- **Kunst in het Geuzenhuis:** €12 op rekening IBAN BE38 0013 0679 1272 van Kunst in het Geuzenhuis vzw met vermelding 'lid KIG'.
- **Grijze Geuzen:** €8 op rekening IBAN BE72 0011 7775 6216 van HVV Ledenrekening, Lange Leemstraat 57, 2018 Antwerpen met vermelding 'lid GG + naam afdeling (bv. lid Gentse Grijze Geuzen)'.
- **Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging:** €8 op rekening IBAN BE72 0011 7775 6216 van HVV Ledenrekening, Lange Leemstraat 57, 2018 Antwerpen met vermelding 'lid HVV + naam afdeling (bv. lid HV Gent)'.
- **Vermeylenfonds:** €10 op rekening IBAN BE50 0011 2745 2218 van VF Ledenrekening, Tolhuislaan 88, 9000 Gent met vermelding 'lid VF'.
- **Willemsfonds:** €15 op rekening IBAN BE39 0010 2817 2819 van WF Ledenrekening, Vrijdagmarkt 24-25, 9000 Gent met vermelding 'lid WF'.

Abonnementen

- **De Geus** zonder lidmaatschap: €13 op rekening IBAN BE54 0011 1893 3897 van het VC-Geuzenhuis met vermelding 'abonnement Geus'. Prijs per los nummer: €2.
 - **Het Vrije Woord:** gratis bij lidmaatschap HVV en GGG.
- Combinaties van lidmaatschappen met of zonder abonnementen zijn mogelijk.

Lidverenigingen VC-G

De Cocon, dienst voor Gezinsbegeleiding en begeleid zelfstandig wonen vzw
info: 09 222 30 73 of 09 237 07 22
info@decocon.be - www.decocon.be

De Geus van Gent vzw
open van ma t.e.m. vr vanaf 16:00
za vanaf 19:00
info: www.geuzenhuis.be
09 220 78 25 - geusvangent@telenet.be

Feest Vrijzinnige Jeugd vzw
info: 09 220 80 20 - griet@geuzenhuis.be

Feniks vzw
Verzorgt waardige, humanistisch geïnspireerde plechtigheden bij belangrijke levensmomenten.
info: PCMD, 09 233 52 26 - cmd.gent@uvu.be

Fonds Lucien De Coninck vzw
info: www.fondslucienconinck.be
secretariaatFLDC@telenet.be

Humanistisch Verbond Gent
info: R. Gheldof, 09 220 80 20
hvv.gent@geuzenhuis.be

Gentse Grijze Geuzen
info: R. Van Mol, 0479 54 22 54
ruanmol@hotmail.com

Kunst in het Geuzenhuis vzw
info: Leentje Van Hoorde, 09 220 80 20
leentje@geuzenhuis.be

Opvang – Oost-Vlaanderen vzw
Dienst voor pleegzorg
info: A. Roelands, 09 222 67 62
gent@opvang.be

SOS Nuchterheid vzw
In Gent, woensdagen vrijdag
(alcohol en andere verslavingen).
info: 09 330 35 25 (24u op 24u)
info@sosnuchterheid.org
www.sosnuchterheid.org

Vermeylenfonds Oost-Vlaanderen
info: 09 223 02 88
info@vermeylenfonds.be
www.vermeylenfonds.be

Willemsfonds Oost-Vlaanderen
info: 09 224 10 75
info@willemsfonds.be
www.willemsfonds.be

Werkgemeenschap Leraren Ethiek vzw
info: Mario Boulez, 0473 86 09 75
mario.boulez@nczeddenleer.org
www.nczeddenleer.org

Partners

Humanistisch - Vrijzinnige Vereniging Oost-Vlaanderen
info: T. Dekempe, 09 222 29 48
hvv.ovl@geuzenhuis.be

Provinciaal Centrum voor Morele Dienstverlening
Het centrum biedt hulp aan mensen met morele problemen.
U kan er terecht van ma t.e.m. vr van 9:00 tot 16:30

De hulpverlening is gratis!
info: PCMD - Sint-Antoniuskaai 2, 9000 Gent
09 233 52 26 - 09 233 74 65
cmd.gent@uvu.be

A man with a beard and mustache, wearing a dark military-style helmet and large black goggles. He is holding a red shield in front of his chest. The shield has a green face with yellow eyes and a wide, toothy grin. The man is wearing a dark jacket with a blue strap over his shoulder. The background is white.

GENTSE FEESTEN
16-25 juli 2011

ELGA *Het* **PANOPTICUM**

Secundair Kunstinstituut
(via Baudelohof)
Vermeylenfonds & Teater Exces